

מערכות



אייר תשכ"ז • מאי 1967 • קפ"ג - קפ"ד



יום העצמאות

תוכן העניינים

2		מי ומה בחוברת?
		יום העצמאות
		לסיכום השנה — איגרת ליצה"ל
4	ל. אשכול	מאת ראש-הממשלה ושר-הביטחון
9	מ. נאור	"תמות נפשי עם...!"
		ירושלים בית"ש"ח — בתמונות
		בעיני זרים — אז והיום
14	ג. ס. מסקלף	לוחמי העם הקטן — אמריקאי על צה"ל בתש"ח
14	בריג' פ. יאנג	"ישראל הנצורה" — בריטי על צה"ל בתשכ"ז
18	רב-אלוף י. דורי	ויבל הגדודים העבריים
25	צאלח שבל	אסטרטגיה חדשה לשהרור פלשתיין
29	א. לב	"שקיעתו של המזרח" — סקירת ספר
30		הנשק ש"ממול": מטולי נ"ט
32		אוויריית מלחמה: המטוסים "סוחוי-7" ו"סוחוי-9"
34	מיור ה. פונדאך	למפקד — לקחי קרבות: לכידת בית
39	אל"מ ג.	המשרת צוותי אחזקה — כיצד?
		הרהורים על קצינהמטה — תגובות ותשובות:
42	סא"ל מ. צפורי	● היש צורך ב"מאבק"?
43	רס"נ א. פורן	● החלטה פורמלית — מהי?
44	סא"ל ש. ק.	● הסכנה לחינוכו של הקצין הזוטר
45	סא"ל מ. נדיבי	● האם ההגדרה הקיימת — פשטנית מדי?
47	אל"מ מ. גור	● תשובה לתגובות
48		● דברי הרמטכ"ל
49	ד"ר ג. גולני	תמורות חברתיות בכפר הערבי
54	אל"מ י. בראון	"תפיסות צבאיות ופילוסופיה" — סקירת ספר
55		מה חדש בספרי "מערכות"?

צקלון

- יומו האחרון של הגדוד האבוד

עורך גרפי: דב קרפטי

תצלום השער: סגל נורברט

בית ההוצאה של
צבא הגנה לישראל

מערכות

העורך הראשי: אל"מ אלעזר גילי
סגן העורך הראשי: סא"ל גרשון ריבלין
מרכזת המערכת: מרים דרורי
צוות המערכת: שרגא גפני
אסתר גולדברשט
"מערכות-שריון": קצינעריכה רביסרן מאיר איזנטל
"מערכות-פלס": קצינעריכה סגן-אלוף שלמה לב
"מערכות-חימוש": קצינעריכה רביסרן יעקב להט
"מערכות-ים": קצינעריכה סרן אלי שחף
"קשר ואלקטרוניקה": רביסרן מהנדס י. בעל-שם

המערכת והמנהלה: הקריה — ת"א, רח' ג' מס. 1 טל. 692237

מדור המנויים: הקריה, רח' ב', מס' 29, טל. 247185
הודפס באמצעות משרד הבטחון — ההוצאה לאור
"הדפוס החדש" בע"מ



העורך: סגן-אלוף צבי סיני
עורך-משנה: רביסרן ל. מרחב

מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת?

ב"מפה" של כוחות צבאיים יש ערך לא רק לעובדות (על אף שהן הדבר החשוב ביותר) אלא גם לרושם. מקובל הוא כי צה"ל הוא "צבא מזור". לכן, על אחת כמה וכמה, חשובה התרשמותם של מתבוננים-מהחץ. מלאו עתה 19 שנה ליסודו; ויש עניין להשוות: כיצד התרשמה "עיני-זרים" (כמובן — זרים מביני-דבר) ממנו. שתי הסקירות הקצרות — אחת של אמריקאי, (נכתבה בשלהי 1948) והאחרת של בריטי, (שלהי 1966) — אינן בדיוק "מקבילות" זו לזו בעניינים הנסקרים ובזוויות-הראייה (ראה עמ' 14). אך המשותף להן מאפשר לנו, "התרשמות מן המתרשמים". אָז ועתה; מעידה ההשוואה במקצת על הדרך שעברנו, מאז "יום-העצמאות" הראשון.



יפה כיוון רבי-אלוף יעקב דורי את זכרונות-הרהוריו "עם יסוד הגדודים העבריים" (עמ' 18) לגליון "מערכות" העומד בסימן יום-העצמאות. כי אכן, קשור דבר בדבר. תיאורו, הענייני והאנושי גם-יחד, מוכיח כיצד מציאות הארץ בזמן הגורלי של שלטון-התורכים בתחילה והמעבר למטריה-המנדט אחרי-כן צרה את דמותו ורצונו של רובר צעיר חדש; רובר אשר עבר בחלקו את האסכולה של הגדודים העבריים, היה במגניו ומפלסי בתיבתו של הישוב המתחדש, גיבש את כוח-ההגנה המרכזי שנעשה זרוע-ביצוע וזרוע-לחימה של ההנהגה הלאומית, "ממשלת המדינה בדרך". כך זכו מאנשי הדור ההוא לרגע "העברת הדגלים": הפקדת משימתם בידי הצבא המוקם של המדינה שקמה — מדינת ישראל. צבא זה, "יום העצמאות" הוא גם "יום-הולדתו". על רקע המקור, אשר העלה רבי-אלוף י. דורי, מתבהרים ביתר-ישאת שורשיו ומהותו של צבא-ההגנה-לישראל. יצוין, כי רבי-אלוף דורי עצמו מגלם את רציפות המסורת והמעשה: מגרעין-הנאמנים של גדוד "הראשון-ליהודה" — מבוניה של ה"הגנה", וראש-המטה-הכללי שלה, משהוקם זה ב-1939 — ממניח-היסוד של צבא-המדינה — צה"ל — והרמטכ"ל הראשון שלו. אכן, "עוד לא נותקה השלשלת".



זה כמה שנים החלו האנשים-החושבים שבמדינות ערב לחוש, כי שאיפתם "לחטל את ישראל" נכנסה אל "רחוב ללא מוצא". במצב כזה יכולה, להלכה, לבוא התפכחות ועמה ראשית חיפוש-דרכים לקיום-שכנים — אלא אם כן יכשילו נטיה כזו גורמי-נגד נפשיים ומדיניים חזקים-מדי, או מגוברים-מדי. אך יכול לבוא גם חיפוכו של דבר: מאמץ נואש ("אחרון"?) לשבור מסגרות-מציאות ולהסתער על ישראל, "אף-על-פי-כן". תמצית סדרת-המאמרים של עתונאי לבנוני (עמ' 25) מעלה הרהורים מן הסוג השני — ובכך העניין שבה. אין זה אלא אחד מגילויי התסיסה במחשבה הערבית ה"לוח-מת". אך גם בו — יחד עם כל השאר, כולל ניסוייה של סוריה בהפעלת נשקה הצבאי וב"מלחמת-חבלה" — יש כדי להשלים את תמונת המגמות למאמץ-הכחדה ערבי נגד ישראל "בטרם יהיה כבר מאוחר-מדי". לניסיונות כגון אלה תערוכות ראיית-המציאות, שגאה מתוך פחד-ישוא וכמיהה אחר "כושר הקרבה כמו בויאטנאם" — אף היא מאלפת.



"לקחי-קרב" שבחוברת זו (עמ' 34) חוזר אל החזית הגרמנית-הרוסית; נושאו לוחמה בשטח בנוי. כמה קווים מייחדים תיאור זה של "לכידת בית — והלחימה בעדו". מקורו — רוסי, אך עיבודו — שביצרי. מדויקים ההצגה והניתוח אף של פעולות, לכאורה זעזעוריות, שבתהליך-הלחימה של שני הצדדים. כתוצאה, אין זה רק סיפורו של אירוע-קרב, שהתרחש בתנאים קשים ורווי-דריכות (שוב — לשני הצדדים). מסתמן כאן אף מעין "מורה דרך" קטן, בפינה מסויימת אחת — קטנה, אך חיונית — של תורת הלוחמה-בשטח-בנוי; תורה המומחשת על-ידי מכלול-המעשים — לרוב, של מפקד כיתה-מוגברת, או מחלקה — המגשימים אותה (ולפעמים אף מתנכרים לה — ודווקא בכך מדגימים את חיוניות כלליה).



במאמרו של סא"ל אלחנן אורן, "באחת ידו עשה במלאכה ואחת מחזקת השלח", שהתפרסם בחוברת קפ"ב, נפלו שתי טעויות: התמונה של "בית הבורסקי" (עמ' 39) והתמונה של "אגני השריה" (עמ' 40) הפוכות. עם הקוראים והמחבר הסליחה — המער.

מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת?

יום

העצמאות

תשכ"ז



לסיכום השנה

אגרת ל־צה"ל

מאת לוי אשכול,

ראש־הממשלה ושר־הביטחון

בפרוס יום העצמאות התשעה-עשר, עומדים אנו בפתחה של השנה העשרים למדינת-ישראל, כשמאחורינו מתמשכת כברת-דרך לא קצרה של מסה ומעש ולפנינו עתיד הצופן בחובו מבחנים ומשימות, שאולי לא ידענום עד עתה.

* *

*

מסורת היא לעשות את חשבון ביטחונה של ישראל, ביום בו מונים אנו את מניין השנים לעצמאותה. במושג ביטחון מקופלות, לדידנו, שאלות הנוגעות לעצם קיומה של המדינה. לפיכך, רשאים אנו לציין בסיפוק ובגאווה, כי יצאנו מן המבחנים, שפקדו אותנו עד כה, חזקים ומבוססים יותר מבעבר. מעל לכל יכולים אנו לזקוף לזכותנו שורת הישגים, שמשמעותם האחת היא — סיכול מטרותיה של מדיניות האיבה הערבית.

הסוקר את תולדות מדיניות האיבה הערבית כלפי ישראל, יבוא בהכרח לידי המסקנה, כי אלה הן תולדות של כישלון חרוץ. כיוון שדנים אנו בשאלות הנוגעות לעצם קיומנו, לא יהא מן ההפרזה לומר, כי בהתמודדות עם מדיניות האיבה הערבית היתה ידנו על העליונה באלה:

● בסיכול המגמה הערבית המוצהרת, מזה 19 שנה, לפגוע בריבונותנו הטריטורי-ריאלית, הן בכוח צבאי והן בדרכי לחץ מדיני.

● בעמידה מול ניסיונות חוזרים ונשנים לכפות עלינו החזרת הפליטים הערביים (חלקם או כולם), מחוץ למסגרת של הסדר-שלום, או כתנאי מוקדם להשגתו. מנהיגים ערביים חשובים העידו בעצמם, כי שאלת הפליטים היא אמצעי ברור ומובהק לפגוע בבסיס קיומה של ישראל כמדינת-היהודים.

● תוך פיתוח רשת ענפה ומסועפת של קשרים דיפלומטיים ובין-לאומיים עם רוב מדינות העולם, הצלחנו לפרוץ את מעגל הכיתור והחרם הערבי — המדיני והכלכלי.

● כוננו יחסים הדוקים, בתחום הסיוע הטכני והכלכלי, עם מדינות רבות באסיה, באפריקה ובאמריקה הלטינית. יחסים אלה, בהם נוטל צה"ל חלק חשוב וחיוני, הנחילו לישראל מוניטין, שסייעו הרבה להשריש את תודעת קיומנו הלאומי והמדיני במשפחת העמים.

● בהבטיחנו לעצמנו את חופש השיט בים-סוף קבענו לעצמנו זכות בלתי מעוררת. ישראל תסכל גם בעתיד כל ניסיון להתנכל לשיט החופשי, אליה וממנה, דרך ים-סוף, ויהיו המתנכלים אשר יהיו.

● בעיקור מגמות האיחוד הצבאי הבין-ערבי לפגוע בשלמותה וביטחונה של ישראל. בכך הטעם העיקרי לטיפוח עוצמת ההרתעה — הצבאית והמדינית — של ישראל. נמנענו, וגם בעתיד נוסיף להימנע, מכל ניסיון להתערב, במישרין או בעקיפין, במשטריהן הפנימיים של מדינות-ערב ובתהליכי הפירוד והאיחוד המת-חוללים ביניהן. עקרון זה במדיניותנו המוצהרת הודגש היטב בשנה האחרונה, נוכח ניסיונות תעמולתיים לייחס לנו כוונות ותכניות לא לנו.

● בסיכול התכניות הערביות לשלול מאתנו את מימי הירדן על-ידי הטיית יובליו. ישראל מקפידה ותקפיד ליטול מים מן הירדן בכמויות המגיעות לה על-פי „התכנית המאוחדת“ (תכנית ג'ונסטון), בתנאי שהערבים אף הם יישארו צמודים לשיעורי החלוקה בהתאם למוסכם. בעקבות ניסיונם של הסורים לחדש את עבודות ההטייה, סמוך לגבול הישראלי, הוריתי לצה"ל ב-14 ביולי אשתקד למנוע המשך העבודות במקום. מטוסי חיל-האוויר הפציצו, כזכור, את מתקני ההטייה בעין-ספירה והשמידו את הציוד המכני שהופעל במקום על-ידי הסורים. צה"ל יוסיף לסכל את תכניות ההטייה בהתאם לעמדתה המוצהרת של הממשלה, שקבעה, כי הטיית מקורות המים כמוה כפגיעה ישירה בריבונות הטריטוריאלית של ישראל.

● הגבנו ונוסיף להגיב למניעת כל ניסיון לנהל מערכת-חבלה בתחומי ישראל, בנוסח של „מלחמה עממית“. ממשלת ישראל הכריזה, לא אחת, כי השקט והשלוה לא ישררו רק בעברו של גבול האויב. תבענו ונוסיף לתבוע אחריות מלאה למניעת הסתננויות וגיחות-חבלה מצד כל מדינה שמשטחה חודרים החבלנים. הוספנו גם, כי לא תהיה חסינות למדינה אחת המעודדת וממריצה פעולות חבלה, שמבצעה מגיחים ממדינה אחרת.

* *

*

הנקודות שמניתי כאן אינן תולדה של שנה אחת בלבד. זהו פרי מדיניות הביטחון של ישראל מראשית קיומה. הישגים אלה נתממשו בזכות התעצמותה של המדינה על עריה וכפריה, ובזכות כוח ההרתעה של צה"ל, שעל טיפוחו והאדרתו שקדנו בשנים האחרונות ונוסיף לשקוד גם בעתיד. בצד שקידה זו על חיזוק כוחנו הצבאי, שהוא הערובה המכרעת לקיומנו, לא נרפה מחתירתנו המתמדת לשלום בינינו ובין שכנינו. יעד השלום הוא לדידנו מטרה עיקרית וחיונית לאיזור כולו ולשגשוגה של ישראל, למען הגשמת יעודיה כמדינת-היהודים. אבל השלום אינו מעשה חד-סיטרי, כשם שתועלתו אינה חד-צדדית. הכרה זו לא היתה עדיין, לצערנו, לנחלתם של מדינאי העולם הערבי.

נשיא מצרים מוסיף, כדרכו, לקדש את רעיון „המלחמה הבלתי-נמנעת“ נגד ישראל, כש„מתינותו“ הנודעת משמשת בעיקר לצורכי טקטיקה, בשל הסתבכותו הצבאית בתימן וקשייה הכלכליים של ארצו. בשנה האחרונה לא חלה, לצערנו, תמורה רצינית בביטויי האיבה הערבית כלפי ישראל. סוריה מבקשת להיות „חוד-החנית“ במאבק נגדנו. שליטיה מרבי-המלל מבקשים גם להפגין את קיצור-ניותם במעשים. עם זאת, יש לציין, כי באחרונה נראו, אמנם, סימני תהיה וספקנות במחשבתם של מדינאים ערביים, לגבי יכולתן של מדינות ערב לפתור את „בעיית פלשתיין“ בדרך של הכחדת ישראל.

לכאורה, אפשר להיווכח, כי העולם הערבי מפורד כיום יותר משהיה אי-פעם בעבר. תחילתו של הקיטוב ההולך ומעמיק, מוכח בפיצוץ מוסד הפיסגה הכל-ערבי, והמשכו — ההתפתחויות האחרונות סביב בעיית דרום חצי-האי ערב. נכון יהיה לומר גם עתה, כי אין דבר המפלג את העולם הערבי יותר ממגמות האיחוד השתלטני. אולם ביטחונה של ישראל אינו יכול להיות מותנה בהתפתחויות משתנות בעולם הערבי הבלתי יציב. עלינו לצפות בעין נכוחה גם לאפשרות הרת-סכנה של איחוד בין-ערבי כפוי והרפתקני נגד ישראל, הטומן בחובו סכנת הרס לאיזור. כוח ההרתעה של צה"ל צריך להיות בנוי וערוך לקראת כל התפתחות אשר תבוא בעתיד.

* *

*

אירועי הביטחון של השנה החולפת אופיינו בעיקר על-ידי בעיות מתחום „הביטחון השוטף“. בעיות אלה התמקדו, מבחינה גיאוגרפית ומבחינה מדינית, בגזרה הסורית בעיקר בשתי צורות: בניסיונות סוריים להתנכל לעיבוד הקרקעות של הישובים הישראליים באזורים המפורזים ובסמוך להם, ובעידוד פעולות חבלה ומיקוש באזורים שונים של הארץ, על-ידי חבלנים, המנסים להגח לשטחנו, בשליחות סוריה, מן הארצות השכנות.

בתגובותינו על ניסיונות ההתנכלות והחבלה אפשר להבחין בין שתי גישות. האחת באה על ביטויה בפעולות האזהרה, שנערכו בהיקף מצומצם ובשעות הלילה, עד נובמבר 1966 — בג'נין, בקלקיליה, בתל-ארבעין ובח'רבת רפעת; והשנייה בפעולות העונשין, שהחלו בפשיטת סמוע בהר חברון ב-13.11.66. הבחנה זו באה לציין, בדיעבד, את השינוי שחל בגישתנו כלפי המדינות השכנות, בהתאם לעקרון

שקבענו לעצמנו, כי אנו נבחר בעיתוי, במקום ובאמצעים לתגובה כלפי התוקפן. על-פי עקרון זה אין מדיניות הביטחון שלנו מתחייבת גם עתה לפעול לפי תכתיב בים ושיטות של האויב. תגובתנו על ניסיונות התנכלות ופעולות חבלה תבוא רק באין ברירה, לאחר מיצוי האמצעים המדיניים, תוך נקיטת דרכים גמישות, לפי הנסיבות וצורכי השעה.

פעמים אחדות, בשנה החולפת, ראיתי צורך לחזור ולהדגיש, כי נתבע את האחריות מן המדינות המשמשות בסיס גיחה לחבלנים.

לאחר פעולות האזהרה בתל-ארבעין ובח'רבת רפעת נתברר, כי המדינות השכנות לא שעו לאזהרותינו, ואולי לא עמדו במידה מספקת על חומרתן. פעולות החבלה, שהלכו ותכפו, הגיעו עד לניסיון חבלה רציני בבתי מגורים בירושלים הבירה ולמיקוש רכבת-משא, שעלתה ירושלימה, סמוך למשק ביתר. בשני המקרים הללו נמנעו פגיעות בנפש אזרחינו רק בדרך נס. בשלב זה ראיתי צורך לשוב ולהזהיר, כי „הפנקס פתוח והיד רושמת“.

אזהרה זו נתממשה בבוקרו של ה-13 בנובמבר אשתקד, כאשר נצטוו כוחות צה"ל לבצע פעולת תגובה וענישה נגד בסיס החבלנים בכפר הירדני סמוע, שבה-חברון. המעשה האחרון, שקדם לפשיטה זו, היה המיקוש הקטלני בדרך הפטרולים בגבול ירדן, שגרם למותם של שלושה מחיילינו ולפציעתם של שישה. רק בדרך מקרה לא נגרמו אבידות רבות יותר. הפשיטה על סמוע נערכה באין ברירה וללא חדוה. פעולה זו, שבוצעה לאור היום בהשתתפות כוחות שריון, נועדה למצות את גורם העונש נגד תושבי הכפרים, שסייעו ביודעין בידי החבלנים ולהניע את השלטון הירדני לנקוט בכל האמצעים שבידיו, כדי לבלום את ההסתננויות לשטחנו. פעולת סמוע לא הוערכה בתחילה כראוי ב"חול", וזמן מסויים גם בקרב חוגים אחדים בארץ, וזאת לאודווקא בשל סיבותיה הישירות, אלא מחמת החשש שתוצאותיה עלולות למוטט את השלטון ההאשמי בירדן. כיום אפשר להיווכח בעליל, כי הפשיטה בסמוע היתה מוצדקת וחיונית בשעתה. תוצאותיה החיוביות מוחשות כיום היטב. הפעולה פקחה את עיני השלטון הירדני ואין ספק שממשלת רבת-עמון נוקטת כיום, גם מטעמיה היא, אמצעים נמרצים יותר לבלמת ההסתננויות לשטח ישראל.

בגזרה הסורית נאלצנו להפעיל בשנה החולפת אמצעי תגובה נמרצים יותר. שלוש פעמים, במרוצת השנה, הופעלו מטוסי חיל-האוויר לבלימת התוקפנות הסורית, שביקשה לנצל יתרונות טופוגרפיים, כדי להתנכל לישובינו. לפעולות אלה, שבוצעו בדייקנות ובמסירות, תוך דבקות למשימה, נודע ערך מרתיע כשלעצמו, נוסף לערך התגובה והענישה. לראשונה (14.7.66) הפעלנו את מטוסי חיל-האוויר בגזרת עין-ספירה, סמוך למקורות הירדן, כדי להעמיד את הסורים על אחריותם למי-קושים הקטלניים באיזור אלמגור ובמחניים, וכן להתרות בהם לבל יהינו להמשיך במפעל ההטיה. בפעם השנייה (15.8.66) הפילו מטוסי חיל-האוויר הישראלי שני מטוסים סוריים מדגם „מיג“ (17 ו-19), שניסו לפגוע בספינת-משמר ישראלית, שעלתה על שרטון בחופה המזרחי של הכנרת, הנמצאת כולה בתחום הריבונות הישראלית.

בשלישית (7.4.67) הוזנקו מטוסי חיל-האוויר להגן על חקלאים שעיבדו חלקת אדמה בשטח ריבוני ישראלי, סמוך למשק האון. מטוסינו הפציצו את מוצבי הארטילריה הסורית, שהפגזו את ישובי הספר הסמוכים. פעולה זו באה למנוע פגיעה והרס בישובינו, כפי שנהגנו בנובמבר 1964, כאשר הפגזו הסורים קשות את הישובים דן ודפנה.

בפעולת חיל-האוויר רשמו טייסינו לזכותם הישג צבאי בלתי רגיל, כאשר הפילו, בזה אחר זה, שישה מטוסים סוריים מדגם „מיג-21“. במרוצת השנה הצליחו טייסינו להפיל בקרבות אוויר 11 מטוסים של האויב (8 מטוסים סוריים, מטוס

ירדני אחד ו-2 מטוסים מצריים מדגם „מיג-19“). בקרבות אלה הוכח שוב כושרו של צה"ל להדוף תוקפנות ולהעתיק את זירת הקרב לשטחו של האויב. התקריות בגבולנו הצפוני אירעו על רקע ניסיונותיהם החוזרים של הסורים להסיג את גבולנו ולהצר את ריבונותנו באזורים המפורזים. תגובותינו נועדו להבהיר, כי לדידנו דין שעל אדמה אחד כדין מאה, וכי לא נשלים עם הסגת גבול בדרכי אלימות. נאמנים לדרכי שלום ומתוך רצון למצות כל אמצעי של משא-ומתן להבטחת השקט והשלום בגבולנו, נענינו ראשונים להצעתו של מזכיר ה-או"ם אורתאנט לדון בהסדר לבעיית עיבוד הקרקעות באזורים המפורזים, במסגרת ישיבה מיוחדת של ועדת שביתת-הנשק הישראלית-סורית ועל-פי סדר-יום מוסכם מראש. השתלשלות הדברים ידועה. הסורים נסוגו מהתחייבותם לעסוק אך ורק בנושאים שנכללו בסדר היום ולהקפיד על הפסקת אש בגבול ועל הימנעות מפעולות עוינות. יתר-על-כן, הסורים ניסו לקבוע עובדות מוגמרות בשטח על-ידי חדירות של רועים וחיילים לאיזור המפורז ועל-ידי התנכלות לעיבוד קרקעות בשטח ריבוני ישראלי. הפרה זו של הסכם שביתת-הנשק ושל ההתחיי-בויות שניתנו ל-או"ם הגיעה לשיאה בתקרית ה-7 באפריל ש"ו. תגובתנו האוירית הנמרצת בתקרית זו באה להעמיד את הסורים על חובתם לכבד הסכמים. צה"ל יוסיף להגן על הריבונות הישראלית ולמנוע הסגות גבול באמצעים שיידרשו לכך, לפי הנסיבות וצורכי השעה.

* *

*

בסיומה של סקירה זו אציין עוד נקודות אחדות בפעילותה של מערכת הביטחון בשנה החולפת:

- פיתחנו ושיכללנו את אמצעי ההתגוננות והלחימה במסתננים ובחבלנים, ובתחום זה רשמנו הישגים מסויימים. המאמצים שהשקענו, ונוסיף להשקיע, במניעת הסתננויות ופעולות חבלה הם עדות ברורה לרצוננו למצות כל אמצעי, כדי למנוע הידרדרות צבאית עם שכנינו.
- מתוך דאגה לצייד את צבאנו במיטב הציוד והנשק, הרחבנו השנה את היקף הרכש הצבאי לסוגיו השונים. מקורות הרכש הפתוחים לפנינו כיום במספר ארצות הם עדות מובהקת לקשרינו הבין-לאומיים ולמעמדנו המדיני במשפחת העמים.
- טיפוחו והאדרתו של כוח ההרתעה וההדיפה של צה"ל התבטאו בשנה האחר-רונה גם בפיתוח טכנולוגי רב-ערך ורחב-היקף. במסגרת זאת שקדנו, ונוסיף לשקוד, על העמקת הייצור הביטחוני בארץ, לצמצום תלותנו במקורות אספקה חיצוניים ולהגברת הייצוא הביטחוני. לתעשיות של מערכת הביטחון נועד בשנים הקרובות תפקיד נוסף בהגברת הייצור ובהגדלת הייצוא, לשם הקלת המעמסה הכלכלית הרובצת על משק המדינה בשל צורכי הביטחון. אם תרצו — זהו צדה האחד של עוצמת ההרתעה.

* *

*

על סף שנת העשרים שלוחה ברכתי החמה למפקדי צה"ל וחייליו, לכל החילות — ביבשה, באויר ובים. יכולים אנו להתברך ולהתגאות בצבאנו, צבא העם, שמסירותו, דבקו במשימותיו ודייקנותו מבצעו הקנו לנו מכבר מוניטין. יבואו על הברכה גם ישובי הספר, נוטרי הריבונות הישראלית יום-יום, והטרקטוריסטים המשלי-כים נפשם מנגד בבואם לעבד אדמותינו סמוך לגבול. והברכה שלוחה גם לאנשי משמר-הגבול, העושים לילות כימים במארבים ובסוירים למניעת הסתננויות וחבלות בישובינו.

ירושלים, אייר תשכ"ז

"תמות נפשי עם..."

מ. נאור

עשרות-מטרים אחדות נתגלה מחסום שני, ואף הוא נפרץ. גליסלע נוספים העלו את מכסת המחסומים לחצי תריסר, ו"פורץ המחסומים" פינה אותם בזה אחר זה. הפלדה ניצחה את האבן.

"זרובל עושה זאת שוב", חלפה הידיעה במשוריינים האחרים. "כמו בשערה-גיא, באשתאול ובהר-טוב. אין מחסום העומד בפניו". אותה שעה ניצב המשורייני "פורץ-המחסום מים", שבפיקודו של זרובל, נוכח המחסום השביעי. צמיגי כלי-הרכב הכבד כבר היו נקובים מכדורים, והמחסום שלפניו — גדול ומאיים מכל ששת קודמיו.

*

המוניטין שיצאו לזרובל, איש קיבוץ תל-יוסף, שנזעק משדות-העמק הרחבים לאבטחת הדרכים ההרריות שבסביבות ירושלים — היו מוצדקים בהחלט. צעיר זה, שעלה לארץ מליטא בהיותו בן עשר והצטרף עם משפחתו לקיבוץ, נודע כאדם בו ניתן לבטוח בכל מקרה. בקיבוץ, ב"פלמ"ח או בצבא הבריטי — בכל אשר שהה או שירת, הוכר מייד כאדם אחר ראוי, שקול ורציני, המבצע בדייקנות כל משימה המוטלת עליו.

ירושלים, אשר היתה בקרה-האש הראשון מאז החלטת עצרת האו"ם ב-1947, בנובמבר 1947, משכה אותו אליה כחבלי-קסם. הלוחם הוותיק לא הסתפק בטיפול בנשק בתל-יוסף; אף ליווי-שיירות בעמקי-ירעאל לא ספק את מרצו ואת אישיותו התוססת. הוא ביקש שיעבירוהו לחזית ירושלים, ובראשית ינואר 1948 אושרה בקשתו על-ידי מוסדות קיבוצו ועל-ידי הפלמ"ח.

על צעדי הראשונים של זרובל בחזית ירושלים, סיפר לאחר זמן חברו-לקרב משה עטיה: "באחד מימות החורף הגשור מים, לאחר יום-אימונים מפרך, בא אני לחדרי ופוגש שם בחור ממוצע קומה, בעל שפם שחור ומטופח, ומתחת למצחו שקוע זוג עיניים שמבטן חד וחודר, ועל פניו מרחפת עצבות-מה. משיחות עמו ומסיפוריו התברר כי הוא שירת בצבא הבריטי ואף הצטיין בתחרויות הקליעה שנערכו בו. דבר זה

השיירה עשתה דרכה צפונה — לירושלים.

הקילומטרים הראשונים חלפו ללא תקלות. על-אף ידיעות שמסרו, כי על הכביש הראשי הוקמו מחסומים, במגמה לעצור את השיירה המשוריינת בכל מחיר — לא אירע דבר. באנשי השיירה נתעוררה תקוה, כי הפעם שפר מזלם, וכשם שהגיעו בשלום אל הגוש הנצור, כן יפרצו את דרכם ממנו צפונה.

ואולם אז נתגלה המחסום הראשון — ואש ניתכה על המשוריינים. המשורייני המוביל, ה"גשש", דיווח על מחסום-אבנים גדול, אך רוח אנשי השיירה לא נפלה. מחסומי-דרכים היו תופעה שכיחה, כמעט לחם-חוק, במסכת חייהם של הלוחמים העבריים בארץ-ישראל של שנת 1948. "פורץ-המחסומים" יטפל בו מייד, אמרו האנשים זה לזה, בהתכוונם למשורייני גמלוני בעל מנוף משונה, אשר נע בעקבות המשורייני המוביל. באותם ימים סוערים היה גורלן של שיירות תלוי לא פעם — לשבט או לחסד — בשילוב נדיר של אומץ-לב, קורטוב של מזל ומשורייני פורץ-מחסומים הנע בראש.

משורייני כזה נפנה להסיר את גל האבנים המעורמות, אשר חסם את דרך-המלך מחברון לירושלים. מפקד המשורייני, צעיר משופם כבן 24, חבר קיבוץ בעמקי-ירעאל, הורה לאנשיו לפתוח באש צפופה על תוקפי השיירה, ותוך-כדי "מכת-האש" הנגדית החלה פריצת המחסום.

השיירה נעצרה, ומבטים מודאגים הופנו לעבר "פורץ-המחסומים", אשר ניסה, כשור גמלוני ועיקש, לתקוע את קרני המתכת שלו בגל-האבנים. רגלו של האוחז-בהגה לחצה על דוושת הדלק בכל כוחה; עוד רגע והמחסום ייפרץ — והשיירה תוכל להמשיך בדרכה. אולם המנוע הירחר — וכבה. המפקד האיץ בנהג למהר ולהתניעו, אך המנוע הסרבן עמד במריו. גניחה נוספת של המנוע, ועוד אחת — ועיניהם של 11 הלוחמים המצטופפים במשורייני אורו: המנוע שב לחיים. פריצת המחסום הראשון לא היוותה עוד בעיה, אך לאחר

מאמר זה הוא אחד מהסיפורים, שיופיעו בקובץ "השבח להם", בהוצאת קצין חינוך ראשי — המערך.

עליה מצור; אך התחזקו הכוחות היהודיים — יצאו לקרב ופרצו את המצור, וחזרו חלילה. אלא שעל ירושלים הנצורה לפרקים הוטל לסייע ליושבים קטנים בסביבתה, שמצבם היה קשה משלה: עטרות ונוה יעקב בצפון, קליה ובית-הערבה במזרח, הר-טוב במערב ועל כולם, גוש-עציון בן ארבעת הקיבוצים — בדרום, לא הרחק מחברון. ישובים אלה, ובפרט ארבעת האחרונים, היו מוקפים ים ערבי עזיין. התקפות, פשיטות, צליפות, חבלות ומצור שלם או חלקי — היו תדיר מנת-חלקם.

קשה מכל היה, כאמור, מצבם של ישובי גוש-עציון. בשטח הררי, מרוחקים מכל ישוב יהודי וסמוכים לחברון העויינת והרצחנית, התבצרו כפר-עציון, משואות-יצחק, עין-צורים ורבדים, ועל אף ההתקפות, המארבים והמצור — לא נפלה רוח מגניהם.

ואולם, אין די ברוח איתנה ובאומץ-לב. הישובים זקוקים היו לחינוך בצורת מזון, ציוד ואספקה, אך גוש-עציון היה מנותק כליל מאז סוף פברואר 1948; בשבוע האחרון של מרס הוחלט „לשבור“ את המצור — תוכנן, כי שיירה גדולה ורבת-עוצמה תפרוץ אל ליו מכיוון ירושלים, תציידו בכל הדרוש לתקופת-מצור ממושכת, ותשוב לירושלים במהירות האפשרית.

רוכו כוח-שריון ניכר. 19 משוריניים, ובתוכם כמאתיים לוח-מים — בחירי אנשי הפלמ"ח באיזור ירושלים. על-מנת שלא לשבש את סדרי התחבורה בכביש תל-אביב-ירושלים (אשר מגורתו נלקחו רוב המשוריניים), הוחלט לבצע את הפריצה לגוש-עציון ביום השבת, כדי שלמחרת היום יוכלו כל הכוחות לשוב אל משימותיהם הרגילות.

מרבית הלוחמים לא ידעו מה עומד בפניהם. אָמנם נפוצו שמועות כי עליהם להעביר שיירת-אספקה גדולה — אך לאָן רק סמוך לחצות הלילה, אור ליום שבת, ה־26 במרס, נמסרו ללוחמים פרטים מדוייקים על הפריצה המתוכננת רבת-הסיכונים לגוש הנצור.

בשעות הבאות, עד אור הבוקר, עסק זרובבל בהכנות האחרונות ליציאה. משוריניו, „פורץ-המחסומים“, שימש כ„חוד-החנית“ של השיירה כולה, וזרובבל, למוד-הקרבות וההיתר-קלויות, ידע כיצד להכינו כראוי לתפקידו.

לפנות בוקר נעה שיירת המשוריניים מבסיסה שבקרית-ענב בים — לירושלים. האנשים היו דרוכים, שכן ידעו כי בפניהם משימה קשה ומסוכנת. זרובבל חש מועקה בלבד. לחבר ששאלו להרגשתו, בצאת המשוריניים לדרכם, השיב: „יש לי הרגשה לא טובה היום. היתר רוצה לנסוע פעם במשוריין אחר.“

הנסיעה לירושלים חלפה ללא תקלות. בבירה המתינו למשוריינים כשלושים משאיות בעלות תא-נהג משוריין, שהיו עמוסות בציוד ובאספקה לגוש הנצור. השיירה כולה התארגנה ליציאה. בראשה תפסה את מקומה מכוננית משורינית

התאים לצורכי התקופה, ואָכן החילונו בפרשה חדשה — בקורס הצלפים. את הקורס סיים זרובבל בהצטיינות. „עם גמר הקורס שבנו לקרית-ענבים בשיירת-נוסעים שעלתה לירושלים. נכנסנו בצוותא לאוטובוס משוריין. במקום הקבוע הותקפה השיירה, וקליעי האויב החלו ניתכים על גבי השריון. קהל הנוסעים התבלבל, התרגש והחזיר, אך זוכר אני היטב את מבטו של זרובבל, המלווה בחיוך קל, כאומר: אין דבר! הירגעו! זה רגיל! בהגיענו לבסיס נתברר כי הולכת ומוקמת יחידת-שריון, אשר תצטרף לליווי השיירות. מייד הציע זרובבל לשרת ביחידה זו, והוא נתקבל ברצון ואף נתמנה למפקד מחלקה בת שלושה משוריניים. מכאן החלה שלשלת הרפתקאותיו בנסיעות לחולדה וחזרה ממנה, לירושלים, להר-טוב ולסביבה — תקופה גדושה התקפות בדרכים וקרבות.“

משך כחמישה שבועות עשה זרובבל ימים כלילות על אֶם-הדרך, בתרמו מיכולתו, מתושייתו ומעוז-רוחו לאבטחת עמיתיה של ירושלים. במשוריניו, „פורץ-המחסומים“ הנודע, אָן לעבר שיירות מותקפות, וישובים מבודדים.

★

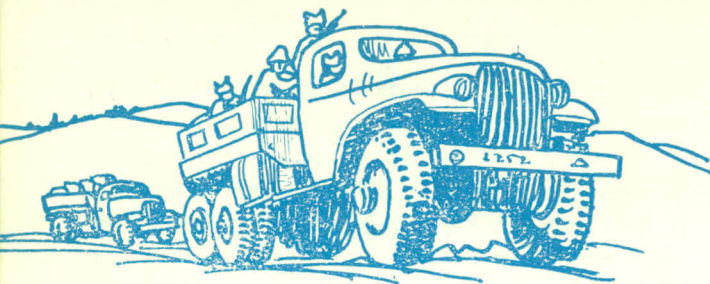
אותם ימים — קשים היו. מלחמה „רשמית“ טרם הוכרזה, אך מאז החלטת האו"ם על הקמת שתי מדינות — יהודית וערבית — בשטח ארץ-ישראל המנדטורית, לא פסקו פעולות-האיבה. מנהיגי הערבים ביקשו להוכיח לעולם כולו, כי החלטת האו"ם לא תקום ולא תהיה. כנופיות ערביות מזויינות, בסיוע „מתנדבים“ מארצות ערב השכנות, נטלו על עצמן את משימת ההשתלטות בכוח על ארץ-ישראל והשליכת היהודים לים, כהצהרת מנהיגיהן.

אחד מייעדי העיקריים של התוקפנות הערבית (אשר הבריטים, השולטים בארץ באותם ימים, עשו מעט מאוד לדיכוייה) היה עורק התחבורה המקשר את ירושלים עם השפלה. מאה-אלף יהודי הבירה היו תלויים בעורק-חיים זה, אשר דרכו בלבד זרמו אליהם כוחות לוח-מים וכן אספקה, נשק, מזון, חומרי-ביצורים ודלק. על זרובבל וחבריו הוטל להבטיח, כי עורק חיוני זה ימשיך גם להבא להזרים „דם“ אל ירושלים, לבה של הארץ.



המשימה היתה קשה ותוצאותיה, לרוב — אכזריות: חללים, פצועים, משוריניים נקובים ומשאיות-אספקה שרופות. אך על-אף הקשיים והאבידות המרובות הזרים העורק „חמצן“ לריאותיה של העיר. כך, שבוע אחר שבוע שולם מסדמים כבד, תוך מאמץ לשמור את הכביש פתוח לתנועה. מאוחר יותר, משהחריפו הקרבות, הצליחו הערבים לחסמו לחלוטין, ורק לאחר הקמת המדינה, נפרצה דרך חדשה לירושלים, היא „דרך בורמה“; צה"ל השתלט על שאר קטעי הכביש — וירושלים ניצלה.

אך בחודש מרס 1948 עדיין היתה המערכה בעיצומה, והבירה — נצורה לפרקים. משגבר ידם של הערבים — הטילו



רכסי הריי-הודה — לא הביא עמו מספר זה את המזל המקווה. המחסום השביעי עמו ביקש „פורץ-המחסומים” להתמודד — ניצב מול המשוריין כסלע איתן. שיני-המתכת נתקעו בינות לאבנים הכבדות, וכל כוחות-הסוס של המנוע גוייסו לסילוק המכשול. אך גם עוצמתו של משוריין ענק מוגבלת היא. בסופו של דבר, ומה עוד כאשר צמיגיו נקובים ומולו ניצב מחסום ענק ממנו.

זרובבל לא נכנע לקיר הסלע. גורלה של שיירה שלמה, גור-לותיהם של מאות לוחמים — היו תלויים בו. האם לא יעלה בידו לפרוץ את המחסום, כשם שעשה עשרות ומאות פעמים לפני כן?

הוא הורה לנהג המשוריין לנגוח במחסום פעם נוספת. המשוריין, מקרטע על חישובי המתכת שלו, אשר שרידי צמיגים מנוקבים דבוקים אליהם, כאילו הסתער בשצף-קצף על החומה שלפניו. האבנים החלו נעות לצדדים, ונדמה היה כי אף מחסום-אבן זה לא יוכל לזרובבל. אך הנס לא אירע. עקב הלחץ הרב של מחסום-האבן (אשר נפרץ אך בחלקו), נע המשוריין בחצי-קשת, וגלגליו האחוריים גלשו מן הכביש והתחפרו בתעלה שבצדו: הניסיונות לשוב ולהעלותו על הכביש עלו בתוהו, וכאילו כדי להוסיף צרה על פגע — התחזקה אש-האויב הניתכת על המשוריין חסר-האונים. קליעים החלו חודרים בעד השריון וראשון הנפגעים היה המקלען. זרובבל הורה לחבשו ונפנה מייד להמשך הניסיונות לחילוף כלי-הרכב.

מפקדת השיירה הורתה למשוריין אחר לפרוץ את המחסום. זה התקרב אל חומת-האבן וניסה לפרצה. גם הפעם היו התרצאות מאכזבות. מטר היריות שניתך על המשוריין מן הצדדים, והמחסום שנתר איתן נכחו — אילצוהו לסגת.

אש האויב התגברה. משוריינים אחדים, אשר ניסו להתקרב אל „פורץ-המחסומים” הלכוד — נפגעו ונבלמו. התוקפים כיוונו את אשם בעיקר אל צמיגי המשוריינים, ובדרך זו מנעו את התקדמותם. משוריינים אחדים התהפכו, ולוחמיהם חולצו מהם תוך קשיים מרובים. בראות מפקדי השיירה, כי לא יוכלו להתגבר על המחסום המאיים (אשר אחריו ציפו מחסומים נוספים) — החליטו להחזיר לגוש-עציון כל משאית ומשוריין אשר ניתן יהיה לחלצם.

זרובבל לא נפל ברוחו. מדי פעם היה מציץ מחרכי-היריה של המשוריין ומבטיח לפקודיו כי כוח של משוריינים מתעתד לפרוץ לעברם, על-מנת לגרם או לחלצם ממקומם. מטוס-הסיוור הקל, ממנו הוטלו פצצות תוצרת-בית ורימוני-יד על ריכוזי התוקפים הגדלים-והולכים, עודד אף הוא את רוחם של הכלואים במשוריין.

אך את האמת אין להסתיר למשך זמן רב. קליעים חודרי-שריון קרעו את לוחות-הפלדה של המשוריין וחדרו פנימה.

קטנה ומצויידת באלחוט, שכונתה ה„גשש”. אחריה באו „פורץ-המחסומים” הגמלוני, בפיקודו של זרובבל ועוד כמה משוריינים; אחריהם — משאיות-האספקה, ולבסוף — משוריין-רייני-המאסף.

כיצד חשו הלוחמים בצאתם לדרך, אשר צפנה סכנות ומתח רבים כל-כך? יעקב אייגס, שנימנה עם צוות „פורץ-המחסום-מים”, סיפר מאוחר יותר: „זונו בשעה שבע בבוקר יום השבת. מצב-רוחם של האנשים היה מרומם. שרנו והתלוצצנו. זרובבל ישב ליד הנהג, פניו מרצינים, ולשפמו המסורתי נוספה חתימת-זקן, אשר שיוותה לו ארשת אב דואג. הוא היה לבוש בגדי חאקי, הגור חגור מלא ולידו רובהו, חברו הבל-תינפרד. לאחר שיצאנו מתוך תחומי ירושלים העברית, כיסתה רצינות את פני הכל, פסקה השירה, נעלמו ההלצות וכולנו היינו דרוכים לקראת הבאות.”

להפתעת מפקדי השיירה ואנשיה — עשו המכוניות את דרכן עד לגוש הנצור ללא כל תקלה או הפרעה מצד הערבים. בבית-לחם פינה שוטר ערבי מבוהל, בראותו את השיירה הגדולה, את המחסום שהונח לרוחב הכביש — ונס על נפשו; התנועה בכביש חברון-ירושלים התנהלה כסדרה ואיכרים ערביים עיבדו בשלוה את שדותיהם — דבר שהוכיח כי השיירה הפתיעה את הערבים. טייסו של המטוס הקל אשר חג כל העת מעל לשיירה, דיווח כי הסביבה כולה שקטה ואין ריכוזי-אויב כלשהם נראים בה.

גוש-עציון קיבל את השיירה בהתלהבות. המשאיות נפרקו מייד והשיירה עמדה לשוב לירושלים בהקדם האפשרי — עוד בטרם יתארגנו הערבים וינסו לחסום את דרכה. אך תקלות שונות עיכבוהו. כך, למשל, נפגע מטוס „פרימוס” קל בעת נחיתתו בגוש, והוחלט להעמיסו על אחת המשאיות ולפנותו לירושלים — ופעולה זו גזלה שעה יקרה.

משיצאה השיירה, לבסוף, בדרכה חזרה לירושלים, ידעו מפקדיה כי הפעם תהיה מלאכתם קשה פי כמה מאשר שעות אחי-דות קודם לכן. טייס מטוס-הסיוור מסר באלחוט, כי לאורך הכביש הוקמו מחסומי-אבן אחדים וריכוזי ערבים נתגלו לא הרחק מהם.

מפקדי השיירה החליטו לפרוץ את המחסומים ולבצע עדי-תום את המשימה שהוטלה עליהם. מחסום ראשון, שני, שלישי... שישה מחסומים נפרצו על-ידי משוריינו של זרובבל. השיירה כולה נעה לאטה בעקבות המשוריין הפורץ והמפנה את גלי-האבן שנערמו לרוחב הכביש בזה אחר זה.

ואז נתגלה המחסום השביעי.

*

שבע — מספר של מזל הוא, כך גורסות מסורותיהם של עמים רבים, והאגדות מחרות-מחזיקות אחריהן. אך באותה שבת אביבית ובהירה של שנת תש”ח, בדרך-המלך המתפתלת על



ידיו של החובש היו מלאות עבודה — שכן הקליעים השיגו לוחם אחר לוחם. האחד פצוע אנוש, וחברו — פצועים קלים. רק זרובבל, בדרך נס, לא נפגע כלל.

שבע שעות חלפו. שעות נוראות. המשוריין להט מחום — אש ועופרת ניתכו עליו כמים. אי אפשר היה לפתוח דלת או חלון, אף לא היה טעם לנסות. שכן העופרת מיהרה לחדור בעד הפתחים. התוקפים, אשר משטמה בעיניהם ושקים לאיסוף השלל בידיהם, המטירו אש-תופת על „פורץ-המחסומים“ ועל אותו חלק מן השיירה, שלא הצליח לחזור לגוש-עציון. חלק זה, במרחק מאות מטרים אחדות מן המשוריין של זרובבל, הצליח, לאחר מאמצים מרובים, להתרכז ליד בית נטוש בסמוך לכביש, ולוחמיו התארגנו לקרב-הגנה, אשר נודע לאחר מכן בשם „קרב נבידניאל“ (על שם הכפר הערבי הסמוך).

★

היום ירד. ריכוזי התוקפים הלכו והתעצמו עד אשר כיסו את כל הגבעות הסמוכות. „פורץ-המחסומים“ אשר חש אל גוש-עציון הנצור — היה עתה נצור הוא עצמו. ניסיונות נוספים מצד אנשי השיירה לחצו — נכשלו. אך התוקפים, שניסו מפקידה לפקידה להתקדם אליו — נפגעו מנחת-ידם של המגנים המעטים, שקצרו בהם ללא רחם.

עשרה מתוך אחד-עשר הלוחמים שבמשוריין — פצועים היו. שבעה פצועים קשה, ושלושה — קל. זרובבל בלבד — בריא ושלם, אף לא שרטת קלה בגופו. מעודד היה את הפצועים קשה, מתייעץ עם האחריים, חוזר ומבטיח ש„יהיה טוב“. ספק רב אם האמין באשר אמר, אך כלפי חוץ נשאר שקול, שקט ובוטח — מפקד בכל רמ"ח אבריו.

החשיכה שירדה החמירה את מצב הנצורים. טבעת המצור התהדקה, והאנשים שוב לא השתעשעו בתקות. הסיכוי להסתייע בתגבורת מן החוץ היה אפסי. מצבם של הפצועים קשה היה חסר תקווה: להימלט בחסות החשיכה — לא יכלו; ליפול בידי האויב — לא רצו; שכן אפילו במצב נואש כמצבם — טוב מותם במשוריין ממוות אטי תוך התעללות נוראה, בידי רוצחים צמאידים.

אשר לזרובבל ולשלושת הפצועים קל — הם יכלו להימלט — או על כל פנים לנסות להימלט בחסות החשיכה. ואכן, במוחו של זרובבל החלה „מתבשלת“ תכנית: על הפצועים קל לחמוק מן המשוריין ולהצטרף — תחת מעטה החשיכה — אל כוחותינו; ואילו כל היתר ינצלו עד-תום את חומרי הנפץ שנמצא למכביר במשוריין ויפוצצוהו על עצמם, נוסח „תמות נפשי עם פלשתים“ — ובדרך זו יפילו רבים מאויביהם הצרים עליהם.

שאגות התוקפים הנוזעמים, אשר המשוריין הנצור וה„עיקש“ הוציאם מכליהם, היו עתה חזקות מן הרגיל. ולפתע — אש! אש ממש. בקבוקי מולוטוב שהושלכו על המשוריין — עשויים היו לקרב את קצו. אש אחזה בחלקו האחורי של המשוריין ובמנועו. זרובבל ניסה להתגבר עליה, אך לשונות האש ליחכו את המשוריין מכל צד ולא הותירו ליושביו שמץ סיכוי. את אשר התרחש באותן שתיים או שלוש דקות, בחללו של המשוריין הבווער, תיאר אחד הפצועים קל. „ — — — היה ברור כי עתה ירדו עלינו העיטים הצמאים לדמנו — כדי לחסלנו. זרובבל הבין כי אנו, הפצועים קל, לא נוזו מהמקום, שהרי אף הוא נקלע ודאי בין תחושת יצר-החיים לבין תודעת הגורל המשותף לאנשי המשוריין כולם. ומשום שהבין זאת — ניגש אלי ופקד עלי לצאת ולמלט את נפשי. לא עניתי לו, אך הוא פירש את שתיקתי כאי-הסכמה ופקד עלי שנית, בנמקו את הוראתו; אתם יכולים לסייע בידינו אם תצאו ותגיעו אל יתר חברינו, תאגפו יחד עמכם את הצרים על המשוריין, תבריחום ותחלצו את הכלואים בו. סבורני, כי אף הוא לא האמין בדבריו שכן הבין יפה, כי אם עד כה לא באה העזרה — סימן הוא שלא יכלה לבוא. את דבריו אמר רק כדי להקל על הכרעתנו, ואילו הוא עצמו החליט להישאר...“

במשוריין הבווער התמעט האויר לנשימה באורח מהריד. הפצועים גנחו וזרובבל החל מטפל בחומרי-הנפץ... הוא חזר ודרש משלושת הפצועים קל להימלט. „ואתה זרובבל, מה יהיה עליך?“ שאל אחד מהם. זרובבל לא השיב. הוא הביט בפצועים, ולאור לשונות-האש המאיימות הבחינו השלש שה בתנועת ראשו, המורה להם אל עבר הפתח. דקות אחדות לאחר מכן זחלו השלושה בין הטרשים. הם הצליחו לחמוק מן המשוריין הבווער ושמרו פניהם אל עבר גוש-עציון. על אף פצעייהם, המרחק הרב וכוחות-האויב שבשטח — עלה בידיהם להגיע שמה.

אך בטרם הרחיקו לזחול מן המשוריין — געשה הארץ, ועמוד-אש היתמר מן המקום בו ניצב לפני כן המשוריין. זרובבל פוצץ את המשוריין על חבריו הפצועים ועל עצמו — השלם בגופו ובנפשו. הוא יכול היה להינצל — ולא עשה זאת. בשיטתיות, בהחלטיות ובהקרבה ביצע שמשון בן-דורו זה את תכניתו. את חבריו הפצועים קל — הציל; את הפצועים קשה גאל מיסוריהם ומסכנת-התעללות; באויביו הצרים על המשוריין והמשוכנעים כי ניצחוהו — הפיל מאות חללים וניקם בם; אשר לו עצמו — לא מן הנמנע הוא כי על עצמו — לא חשב כלל...

כשנה וחצי מאוחר יותר נמסר לאמו „אות הגבורה“ — „לאות ולעדות כי זרובבל גילה גבורה למופת בחרפו נפשו בשדה-הקרב“.

★

שיירת נבידניאל לחמה עוד לילה ויום אחד — עד אשר פונתה לירושלים בידי הבריטים, ואילו חלק ממשוריניה „הוענק“ לערבים. היה זה אחד הקרבות הקשים ורבי-ההוד בתקופת מלחמת-הדרכים החמורה, בחודשי פברואר-מרס תש"ח, שבאמצעותה ניסו אויבינו „לחנוק“ אותנו באיים בהם היינו פזורים, בתקופה שקדמה להקמת המדינה.





ירושלים ב־תש"ח

„מערכות“ מלויים את מצעד צה״ל המתקיים השנה בירושלים בתמונת השער ובקונטרס תמונות ותעודות המספרות על ירושלים במלחמתה: מימי הפעולות הראשונות, השיירות העולות אל ירושלים מן השפלה וההולכות מירושלים לבנתיה, ההפגזות, המצור בהשלכותיו לגבי האוכלוסיה האזרחית, ולבסוף — פריצת הדרכים לירושלים.

תודתנו נתונה לארכיון צה״ל ובמיוחד לגב׳ זהבה אוסטפלד, מעובדות הארכיון, אשר טרחה למען דפים אלו.

בקרקע החלון אף מאיני ירושלים
 האויב קח בירושלים כמטרת ראשונה
 הושג הציוני. פאויב אקס אהנה
 מאיני ירושלים קרן - בירושלים.
 אג העם הערבי נדעו למה אהנה.
 הירושלים הוקמה הארצות. העוקנים
 הירושלים הוקמה הארצות ואומה.
 סוף. ירושלים הוקמה אג
 המלכות היום יום זכור
 ה'



הגדול העליון העליון החורג
 חזרה עם עזרון המעלה
 קדנטיה היום במאבקם
 עם חזון בקרוב ארץ ארץ
 - דת יפיקד.
 אומים - האגף והכאז מהחיים בגדול.
 נעושים נבאק אנהא אגזבל אנהא
 אשגור כוח אנה חלום אנהא ונהאמתא.
 ה'

17/1/47
 23



פיצוץ המפקדה הערבית בקטמון

אל: בן-יהודה
מאת: חשמונאי

הנדון: דו"ח ל-23-24.12.47

(1) הערב הותקפה שכ' מקור-חיים באש חזקה איש לא נפגע. בשעה 2130 יצאה כחה במגמת סיור ל הותקפו ביריות וענו באש. ערבי אחד נהרג ולפי י עוד 3.

(2) בשעות הערב נפתחה אש על בית-ווגן. יח אירע דבר.

(3) בככר ציון השתוללו חיילים ושוטרים ל לחנויות אחדות. כשהזעקנו את המשטרה פוזרו.

(4) בשעה 0005 החלו יריות על ימין-משה. כנראה ממכוננית צבאית. אנשינו ענו באש. איש לא נפגע. נגרם נזק פעוט.

(5) בשעה 2300 יצאה כחה לתחנת הקמח שבגירות אל-עבב והניחו מוקשים.

(6) בשעה 2330 יצאה כחה לסיור לוואדי ג'וז הקטן. לא גילתה דבר. ואנשינו אזרו בשלום לבסיסם.

(7) הבקר נעצרה שיירת מכוניות משא בק"מ 20 ע"י משטרה וצבא. במכוניות נערך חפוש. 6 מבין אנשינו נסטרו והוחרם נשק: 4 הח מקלעים. ו-4 מחסניות.

(8) בשעה 1810 נזרקה פצצה למכונית מס' 12 (קו בית-הכרם). לפי ידיעה מוקדמת הודיעו על 10 פצועים.

(9) סיכום:

א. אבדות האויב - 1 הרוג, 3 פצועים





פקודת קבע להבטחת השיירות.

כללי.

1. בהחשב עם המצב הפוליטי ויחסינו עם השלטונות והנסיונות לפרק את כוח המגן העברי ע"י המושטים, החרמת נשק ומאסר המגינים, -

זכור

- א. נהג צנע והסתר בכל אשר הלך. אל תתבלט בהליכותיך ובחלבסתך.
 - ב. אל תשוחח, אפילו עם חבריך הקרובים, על סדרי ההבטחה והתנועה וכן על פעלך בה.
 - ג. שמור על נשקך ובדקו לפני צאתך לדרך. דאג להסתרתו במקום סתאים ולאפשרות הפעלתו במהירות (מבלי לותר על כללי הזהירות).
 - ד. אל תהיה מויז בשמוש בנשקך ואל תגלחו לפני הזמן.
 - ה. בהכנסך לאזור מסוכן הכן את הנשק לפעולה מידית.
- היה דרוך תהינה עיניך פקוחות ואזניך קשובות לכל המתרחש בדרך.

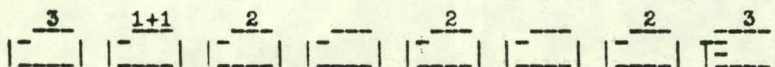
II. נהל השיירות.

פקודות למארגן השיירה.
ומעולתו בשעת הפעולה.
ורוח על שיטת הפעולה בכל מקרה

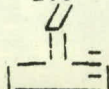


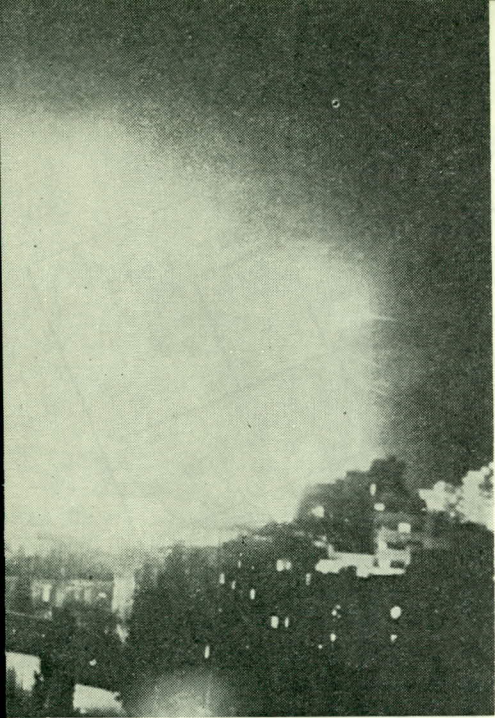
בטחת השיירה יוסע במכונית
חה לפרוק מוקשים.
אנשים.

ה. יחידת לרוי בגודל של לא פחות מ-6 אנשים חוסע במכונית מתאימה ותהווה את הלוי הנניד של השיירה.



1+5





448
מספר תעודת הזהות

טופס מברק

שם התחנה	הובא לתחנה	שעה	תאריך
מתחנת	מתחנת		
מדת הדחיפות	מדת הדחיפות	מספר הטלים	

מס. 449

חוראות השרות

אל: יפין
מאת: צפוני

אמש
אליז
מזקל

הוצאת
בין
אלה
הטלמי
הקללה

בימי
בית -
נכנס
עומדים
אלימה

מלמי
אבול
האם

טופס מברק

שם התחנה	הובא לתחנה	שעה	תאריך
מתחנת	מתחנת		
מדת הדחיפות	מדת הדחיפות	מספר הטלים	

מס. 434

חוראות השרות

זמן החבור
תאריך החבור
כשעה
נתקבל
נשלח

10.4.44
10.4.44
10.4
2200

אל: נוסד יפין
מאת: צפוני

הקללה
הקללה
גביג

מלמי
אבול
האם

מלמי
אבול
האם

מלמי
אבול
האם

חבר

124
104

תאריך	כשעה	קבל	נשלח
10.4	1315		

חתימת המחבר
חתימת המחבר



צו עבודות חרום (נצורים)

בהתאם לצרכי שעת חרום נדרשים כל תושבי ירושלים עד גיל 50 ואשר אינם בגיוס מלא ומשוחררים לשרותים חיוניים אחרים, להתיצב לעבודות הברזרים למערכת ההגנה של העיר.

לצורך זה הננו מכריזים בתקף הפקודות לשעת חרום ובהתאם לתביעות כוחות הבטחון על צו התיצבות לעבודות בצורים.

צו זה חל על כל הגברים אשר אינם משתייכים לאחת החטיבות המגויסות ויבוצע בשתי דרכים:

א. התנדבות לגיוס מלא בפלוגות עבודה (מהנדסים) בתנאים דלוקין: המתגייס ימצא במחנה קבע וישרת כל תקופת החרום בירושלים. המתגייס יקבל כלכלה, הלבשה ומשכרת יסודית על פי היריג הנהוג בצבא ההגנה, והעניקה להחזקת המשפחה. חלק מהעניקה זו ישולם במפרעה ימים מספר לאחר התיצבות.

כתום תקופת החרום בעיר ישוחרר המגויס לביתו.

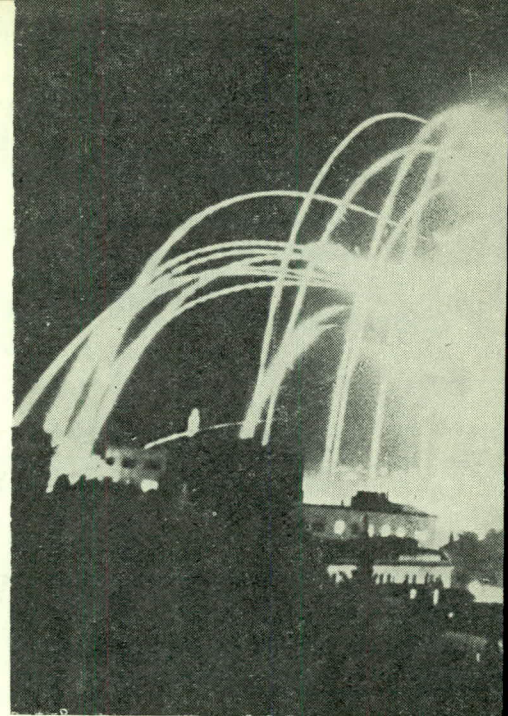
ב. גיוס חובה חלקי לעבודה: על הגברים שלא יבחרו בדרך ההתנדבות לפלוגות העבודה ומהנדסים, תחול חובת עבודת בצורים של יומיים וליילה או שני לילות ויום מדי שבוע. בתקופת שרותם החלקי יקבלו העובדים כלכלה במקום עבודתם.

חוק לאופים ולעובדים רפואיים.

קבע על ידי משטר רעים באזורי העיר ווקי שעת החרום.

ועדת ירושלים

המחלקה לגיוס כח האדם.





1910 קהתל!

יומן - מחממה

22.5.48

מחממה - 2. א. מ. כהן בקיסים מיל - ההנדסה.
מספר סאן ג'אם - 28.

23.5.48

במחממה 14
איתרה 2 אנשים.
אין
הוראה וכו'.



24.5.48

בשדה 2300
ומהירה בשדה 2400
במחממה נפץ. כאן מקבלת
המחממה דוגמת מחממה אחרת

25.5.48

המחממה מכינה

26.5.48

נלקחה מכונית
מספר 100 - מחממה 100
בשדה 2100
נשמר כימיה בקופסא א.ב.

מחממה
איתרה
אין

מחממה
איתרה
אין

ההגירה

למנוחה ולקראת אבי
י"ד
שנת ה'תש"א



הגת

המאהל

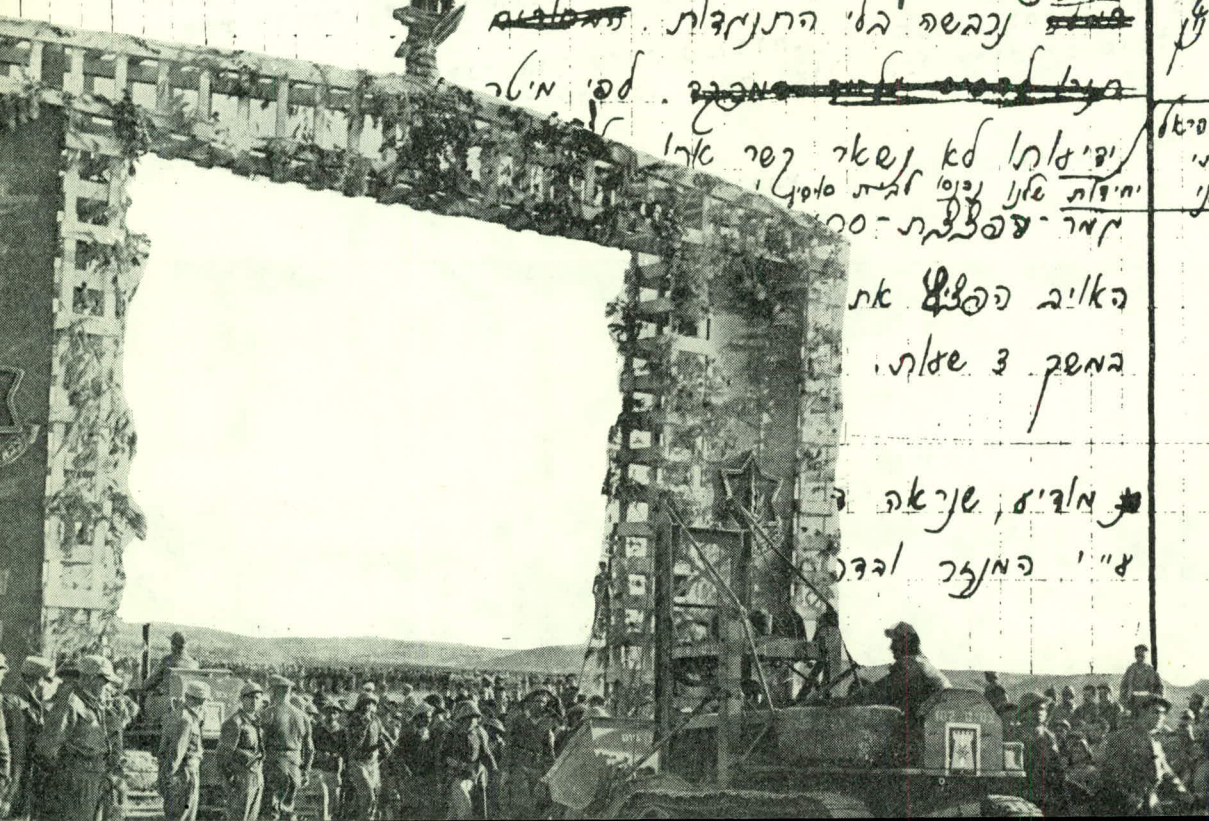
חוכה
פירס

שתלנותנו ראו בשעה 15:30 שנה
מבניות נוספות מבית נאבה אלמלון.
אחר כך בתחילת עבודת תותח, שנמצא
בקצה החורשה שבבית נאבה. תלבויות
שניה מאוסת מבית נאבה פועילות תלחוח
מארבעה בלונים.

במחמתנו מתקרבים מבית סוסין
במחמתנו נכנסו מבית סוסין ומתבלרים
~~בית דניאל~~ נבשה בה התחזקות ~~המבנים~~
~~הבנייה~~ ~~המבנים~~ ~~המבנים~~ ~~המבנים~~ ~~המבנים~~

מבנה
בן-עץ

קמרון



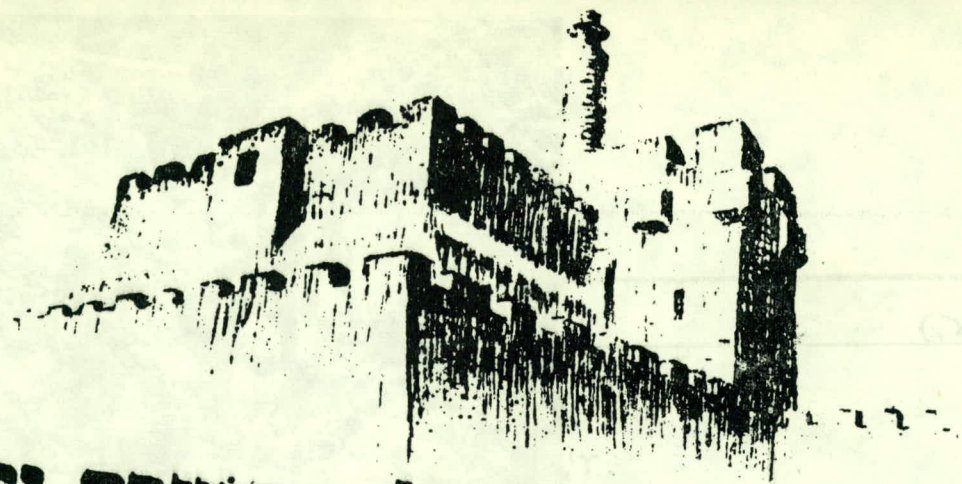
ידין פירס
מבנה
עצמאי

המבנה

ופועלותו לא נשאר קשר ארו
יחידות אלו נכנסו למבית סוסין
אחר-עפ"י צלילת-סוסין
האויב הפעיל את
במשך 3 שעות.

במבנים, שנראה
ע"י המוצר אבד

מבנה



אם אישכחך ירושלים תישכח ימיני

אל י ה ו ד י י ר ו ש ל י מ

אנו גאים בכס בני ירושלים, שומרי החומות על עמידתכם בסער, על חסותכם שכם לסבול.

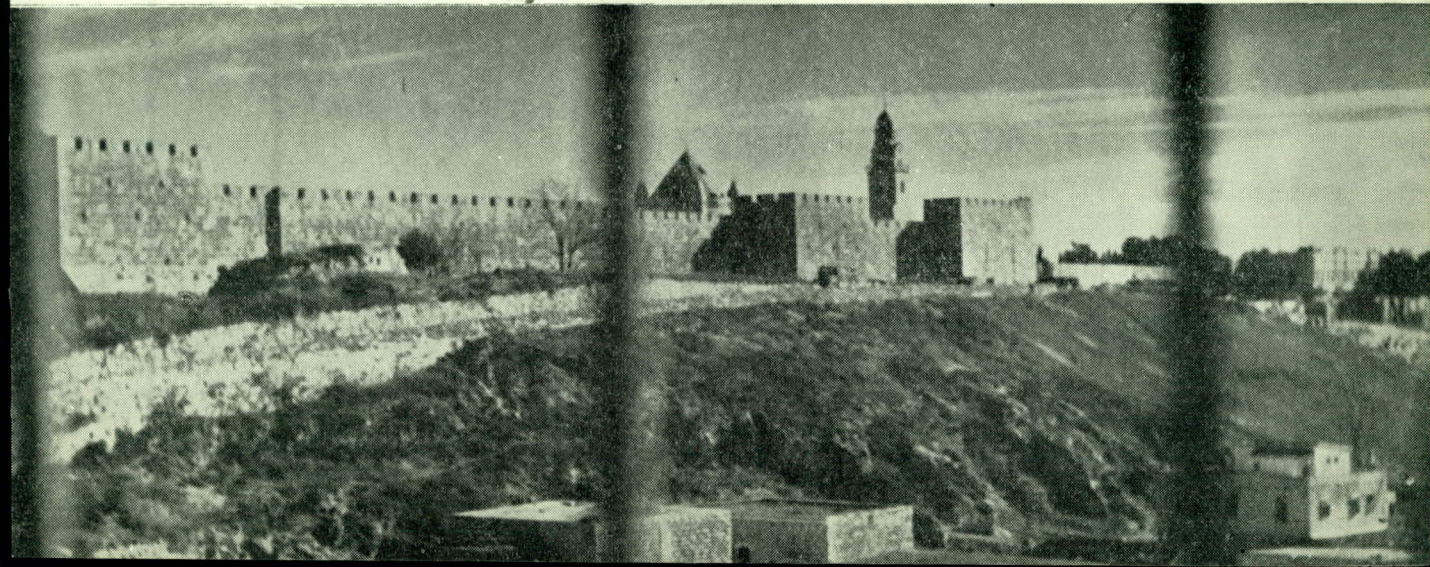
שבעה שבועות ספרנו למצור. נחבענו לצמצום כנוה המזון והמים ולהסתפקות במזעם שבמזעם. פגזי האוייב הפילו בנו קרבנות יקרים, חללים ופצועים.

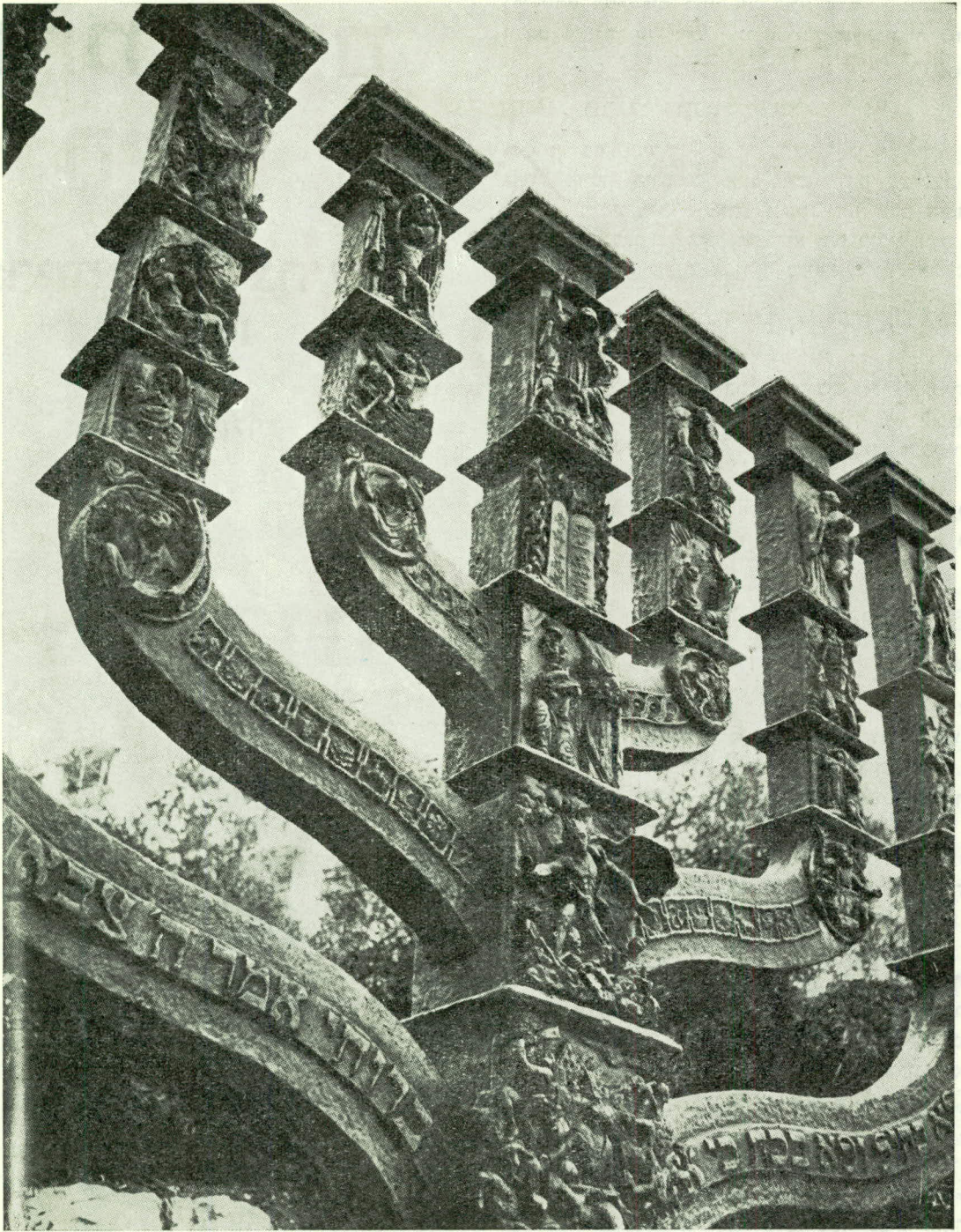
שאף האוייב לסכור את רוחנו ולא עלתה בידיו.

ימי המצור והמצוקה מצאונו מאוחדים ומלוכדים להדוף החקפות האוייב ולהשיב סלחמה שעה. חוך מחסור וקשיים אנו שומרים על גבולות הקינה ונשמע ערובה לעמידה העברי.

זמם האוייב להכניענו חוך שעות ספורות. חשב הפולש להפחידנו בפגזי תותחיו. תיכנו בני ערב לדכאנו ברעב, אולם בני ירושלים סיכלו את יימנות האוייב.

ייחץ כוח אוייב ויינופץ סריונו.





THE LINCOLN MEMORIAL

הננו מביאים מאמר אשר התפרסם בעבר בחוברת „מערכות" נ"ו (אפריל) 1949. במאמר — סקירה פרייטטו של כתב ה-Infantry, ביטאון חיל-הרגלים האמריקאי, על אודות צה"ל ב-1948. מעניין לעמוד על השינויים שחלו בצה"ל בי"ח השנים שחלפו מאז — כפי שהם משתקפים בעיני אנשי-צבא זרים — בהשוותנו סקירה זו עם סקירתו של בריג' יאנג הבריטי שנכתבה זה לא כבר.

החייל הרגלי והנטל שעליו

„לפי הרובה שבידיו — ניכר בו מייד כי הוא חייל". החייל הרגלי הישראלי הוא גורם לוחם שצומצם לגרעינו ההכרחי והמינימלי — אדם ונשקו. זהו אדם הפטור, שלא בטובתו, מעומסו של ציוד רב. לוא היה בידיו ציוד רב יותר, כי אז אין ספק שציוד זה היה מנוצל כדבעי, עד קצה גבול היכולת.

בראשית המלחמה בארץ-ישראל היה החייל הישראלי נאלץ להשיג בכוח רובה או אקדח לצאת להילחם בו. רק עם תום המלחמה נדע באיזו מידה בדיוק הצליחו מעלליו. אולם עד כה — ניצח באשר נלחם.

היתה זו מלחמתן של יחידות קטנות; מעניין היה לצפות בפעליו של החייל הרגלי קל-החימוש, מהיר

לוחמי העם הקטן

אמריקאי על צה"ל — בתש"ח

ג'. ס. מטקלף

בעיני זרים — אז והיום

לפני שמונה-עשרה שנה לא היה שום פרשן צבאי בר-דעת מוכן לסכן את מוניטיניו בהתנבאות להמשך קיומה של מדינת ישראל, כיוון שדומה היה כי כוחותיה המאולתרים נדונו, בעודם באבם, לכליה בידי צבאותיהן של המדינות הערביות השכנות. ב-1948 לחמו הישראלים תוך החלטה נחושה ואיתנה, ולא יהא בכך משום זלזול באומץ-לבם אם ייאמר, כי ניצחונו, „מלחמת-השחרור" שלהם הודות לחוסר-יעילותם של הערבים ולהיעדר התיאום בין צבאו-תייהם, לא פחות מאשר הודות למיומנות הצבאית שגילו הם עצמם. רק במסע-המלחמה בסיני, בהנהגתו של משה דיין, ניתנה לצה"ל ההזדמנות האמיתית להוכיח לעולם כולו כמה התקדם.

מבצע-סואץ לא הנחיל לבריטניה ולצרפת אלא בושתי-פנים ומפח-נפש; אולם מערכת-סיני היתה — ועודנה — מקור גאווה וביטחון-עצמי לישראל. כיום, עשר שנים לאחר מעשה, רשאים קציני צה"ל לציין בשביעות-רצון את העובדה, כי מאז מבצע זה לא התרחשה ולוא תקרית יחידה בגבול יש-ראל—מצרים; אפילו מטוס-סיור מצרי יחיד לא סטה בדרכו אל מעבר לגבול ישראל.

צבא-הגנה-לישראל בנוי למלחמה; ולמרות כמיהתם הרבה של ישראלים אלה או אחרים לשלום בריקיימא — ספורים

„ישראל הנצורה"

בריטי על צה"ל — בתשנ"ז

בריגדיר פ. יאנג



התנועה והקשה לפגיעה. עומד לרשותו סיוע של ארטילריה ומרגמות, אך לא באורח הידוע לנו בצבא ארה"ב, כי אם מעין אש מכינה או מסייעת, מן הסוג לו ניתן לצפות מכלים כאלה, כשהם נתונים בצמצום חמור, במספרם ובתחמושתם.

בחוד-הצבא הישראלי

החייל הישראלי נמוך במקצת מחברו האמריקאי. הוא רחב כתפיים, שרירי ורגיל לעבודה גופנית קשה ולהליכה ברגל. אם איש-קיבוץ הוא הריהו כושר גופני טוב כבר בראשית דרכו הצבאית. שכן החיים בקיבוצים דורשים מאמץ גופני ניכר דרך-קבע בהויה היום-יומית — אם בעבודה בשדות ואם בכל מלאכה אחרת המצריכה כושר גופני גבוה.

יש בו, בחייל הישראלי אהבה עמוקה לאדמה. הוא ער במידה מספקת כדי לדעת, כי אם ינוצח במלחמה — יאבד את כל היקר לו: אדמתו, חירותו וזכותו לעצמאות. עד כה לא היה בצבא הישראלי ולוא מקרה אחד של אדם המתנגד לשירות צבאי מתוך סיבות מצפוניות (כפי שקורה לעתים קרובות בארצות-הברית — המער').

אימוני-היסוד שלו כוללים: תרגילי-סדר במבנים מכונסים ויסודות האימון בנשק. הוא מקבל אימון מועט בשימוש ברור בה, ואם אין הוא בעל כושר גופני כדרוש ללוחם, הריהו

בעיני זרים — אז והיום



הם קציניו הבכירים של צבא זה הדוחים מכל-יכול את האפ-שרות כי אחת משכנותיה הערביות של ישראל תפתח בפעולה מזויינת נגדה.

*

ביטחוננו העצמי של צה"ל מתבסס על עליונותו בשלושה תחומים עיקריים: הגיוס, המודיעין וכשר-המנהיגות.

כוננות מתמדת

אחד העקרונות המנחים את צה"ל תדיר, הוא ניצול מלוא הפוטנציאל הלאומי ושלילובו במאמץ המלחמתי. לתכלית זו מקיימות הן חטיבותיו הסדירות והן חטיבות-המילואים שלן רמת-כוננות גבוהה. לפי תכנית-הגיוס שלו, מסוגל צה"ל להוציא כל אחת מיחידותיו ועוצבותיו לשדה תוך פחות מ-72 שעות.

הנוסע לאורך גבולותיה של ישראל מתרשם מן העובדה, שרק כוחות קטנים ביותר מועסקים בתפקידי אבטחתם של גבולות אלה. ניתן להסביר זאת במידה מסויימת במיקומן של היאחזויות ה"נח"ל והקיבוצים בנקודות אסטרטגיות; אולם הסיבה האמיתית לתכליתיות של שיטה זו טמונה בכך ששירותי-המודיעין של ישראל משוכללים כל-כך, עד כי יכול המטה-הכללי לסמוך בוודאות על סימני-התראה מודיעיניים

רוכשו, על-ידי שעות של אימון מפרך על מסלולי-המכשור לים, הדומים לאלה שלנו.

אם מומחה החייל באחד המקצועות הצבאיים, או מתאים, עקב עיסוקו האזרחי, לאחת מיחידות השירותים — מוצב הוא לתפקידו בהתאם לכך, ובכל מקום אליו יישלח, יועסק דיו, שכן שעה שקיים מחסור בזמן, בכוח-אדם ובציוד — אין לנהוג בהם בזבז.

תקופת-האימון הקצרה אינה מספקת. ברם לאחר אימון-בסיסי זה נשלח החייל ליחידה או לקרב ושם רוכש הוא — תוך ניסיון מעשי — את אשר החסיר באימונו.

טקטיקת-סער

הטקטיקה של הסתערות-רגלים, כפי שהיא נהוגה בכוחות הישראליים, דומה לאורח המקובל בצבאות המעולים שבעולם. הקמתו של בסיס-אש, על-מנת לרתק את האויב, בשעה שכוח-תמרון אוגף את עמדת האויב, תוך שימוש בגישות נסתרות — כל זה נראה פשוט למדי; אך הרי מצויים בעולם צבאות המשלמים שכר-לימוד יקר בטרם ילמדו זאת.

יעדם של היהודים היה הר, אשר חלש על ישוב משלהם. משלט זה איפשר לערבים תצפית מצויינת לניהול אש תור-תחים ומרגמות על הישוב, וכמורכן היה קרוב לישוב במידה

מספקת כדי לשתק כל תנועה בתוכו במשך שעות-היום, על-ידי מקלעי „שפנדאו“ וכלים אוטומטיים אחרים בעלי קוטר גדול. כל זה היה בגדר אש טובלנית; אך הערבים השיגו גם מידת-מה של אש לוחכנית על-ידי הצבת כלים אוטומטיים אחדים וכן צלפים במדרון הקדמי.

למקום הובאה יחידת „קומנדו“ ישראלית, אשר תוגברה על-ידי חיילים-אזרחים מתושבי המקום. בהר היו גאיות ובקעים אחדים — „ואדיות“ — אשר עלו מתחתיתו עד סמוך לכתפיו. הערבים, אם מתוך ביטחון מפני התקפה, או בשל חוסר שיתוף-מחשבה בהצבת מזקפיהם — לא חסמו את הוואדיות באשר מגן קבועה מראש, ועל-ידי זקיפים. שלושים איש מאנשי הישוב היהודי ועמהם אנשי „קומנדו“ אחדים, טיפסו בתוך ואדי בחסות החשיכה — והגיעו לפסגת ההר, מאות-מטרים אחדות מאחורי קו-ההגנה של האויב. ההפתעה היתה מוחלטת. הערבים נטשו את עמדתם בחיפזון רב כל-כך שנשקם וציודם נותרו במקום. ההר נתון עדיין בידי היהודים.

התקפות-לילה

בהתקפות-לילה, בדומה למתואר לעיל, על מוצבים שבתוכם כוח גדול — אך שלא אורגנו להגנה באורח נכון — כבשו הכוחות הישראליים יעדים רבים מסוג זה בחזיתות אחדות.

בעיני זרים — אז והיום

שמעל הממוצע. רק חמישה מתוך הארבעים נראו לי כבעלי רמה פחותה מן הממוצע, יחסית לדרגתם ותפקידם, בהשוואה לנעשה בצבא הבריטי.

אולם יתכן כי תוקפה של דעתי זו אינו רב, שכן, לבד מן הטעות העלולה ליפול בהבעת דעתי-יחיד, יש לזכור כי איש-הצבא הישראלי שונה מאוד בטבעו מן הבריטי, וזאת — חרף העובדה שעדיין מצויים בצבא-ההגנה לישראל קצינים במספר ניכר ששירתו בצבא הבריטי בעת מלחמת-העולם השנייה.

הגישה האישית

חיילי צה"ל הם לוחמים, יותר מאשר „חיילים“ במובנה המקור-בל של מלה זו; מסיבה זו אין צה"ל מחשיב ביותר את צדם הטקטי של חיי הצבא. ההצדעה היא ברכת-שלום, יותר מאשר תנועת תרגול-סדר. ההופעה האישית — חוץ מאשר בקרב חיילות ה"ח"ג המרובות והנאות, ה"אמונות" של יש-ראל — היא מרושלת למדי. לעומת זאת לא תמצא בצה"ל לעולם כלי-נשק מלוכלך.

תכופות נוהגים החיילים לקרוא לקצינים הממונים עליהם בשמותיהם הפרטיים: אולם, חרף צורת-משמעת זאת, הרופפת למראית עין, דמותו של צבא-הגנה-לישראל היא מקצועית לחלוטין. נחישות-החלטתו להדביק את ההתפתחויות הטכנולוגיות

בדבר כל מהלך תוקפני, בו מתכוונת אחת משכנותיה הער-ביות של ישראל לנקוט.

באשר לכושר המנהיגות, יודעים הישראלים אל-נכון, כי בצבאות שכנותיהם מצויים קצינים מוכשרים, כגון הפילד-מרשל המצרי עבד אל-חכים עאמר, אשר תכנית-האש שלו מחצה את קיבוץ ניצנים בקרבות 1948 — אף כי מעריכים הם אותו אך כ„טבח טוב ופשוט“ — או עאמר ח'מאס, ראש-המטה-הכללי של צבא-ירדן. אולם יודעים הם גם כי הפיכות וטיהורים רצופים כבר החלישו מאוד את גוף-הקצונה של הצבאות הערביים והורידו את רמתו.

לעומת זאת, גוף-הקצונה של צה"ל הוא חזק ורב-רושם. שלושים מתוך מאה וחמישים חללי צה"ל במערכת-סיני — היו קצינים, ודבר זה מוכיח כי קציני צה"ל מאמינים בניהוג אנשיהם מחזיתם, ולא מעורפם. העובדה שקצינים בכירים פורשים מן השירות בשנות הארבעים לחייהם, תורמת בוודאי רבות לכושרו ולאיכותו של גוף-קצונה צעיר ונמרץ זה.

בביקורי בישראל פגשתי ב־40 קצינים ישראליים, אשר במחית-צתם שהיתי זמן די ארוך כדי אפשרות לעמוד כראוי על איכותם המקצועית. חציים של אלה היו קצינים בדרגות אל-ר-פי-משנה או אלופים. מתוכם נראו לי שלושה כבעלי יכולת בולטת בבירור ואילו 20 נוספים יכולתי לציין כבעלי רמה



הצלחתם של רגלים ישראליים, המזוינים נשק קל בלבד, בכיבוש משלטים טבעיים על-ידי התקפות-לילה — לפעמים בניצול ההפתעה, אך לעתים קרובות בלעדיה — היא עדות לתנופתו ולכוחו של החייל-הפרט. אך זוהי גם עדות לכיש-לונם של הערבים — בכך שלא קבעו מראש משימות אשר סכנה על הגישות למוצב, וכן על שלא הציבו מזקפי לילה כראוי.

חייל טוב

החייל הישראלי הוא חייל משובח; ואם תימשך המלחמה ישתפר עוד ועוד. יש בו אומץ-לב, פקחות, יוזמה, כושר-אלתור וסבילות, וכן זוכה הוא עתה לקבלת נשק וציוד רבים יותר ומשוכללים יותר, ובין יתר הדברים, עליהם חייב הוא להודות — חייב הוא לא מעט אף לאותה השגחה עליונה, אשר הציגה מולו אויב, אשר לא ידע להשתמש בנשקו מיטב השימוש.

אם ניתן ללמוד מן החייל הישראלי לקח כלשהו הריהו, כי לעולם אל לנו לסמוך על חידושי הטכניקה עד כדי התעלמות מכוחו של האדם הקטן עם רובהו הקטן. החייל הרגלי היה ועודנו המשען העיקרי בשדה-הקרב.

בעיני זרים — אז והיום



החדישות ביותר בולטת לעין, ובצבא אשר נאלץ, עקב מגבלות תקציביות להישען במידת-מה על נשק מיושן, כגון טנק ה"שרמן", נודעת לדבר זה חשיבות מיוחדת. גייסות סדירים כאלה שראיתי, צנחנים ואנשי משמר-הגבול, נראו לי קשוחים, כשירים וערניים. ברם חיילי-המילואים, העשויים להיקרא לשירות פעיל עד מלאת להם 49 שנה, אינם מגיעים, מן-הסתם, לאותה רמת-כשירות גבוהה.

צבא-ההגנה-לישראל עבר כברת-דרך ארוכה מאז הימים בהם שימש ה"פלמ"ח כחוד-החנית במאבק לעצמאות. ההמון המזויין של אז הפך עצמו למכונת-מלחמה משוכללת מאוד; ורצה"ל של היום, למרות מחסור בכמה סוגי-חימוש מודרניים, רשאי לקוות כי יוכל לעמוד בכבוד נגד כל צבא אחר במזרח-התיכון.

לטווח-זמן ארוך אין למדינות הערביות, המפולגות מחמת חילוקי-דעות בינן לבין עצמן, שום סיכוי-של-ממש להשמיד את ישראל — „ראש-הגשר של האימפריאליזם המערבי", כפי שאוהבים תעמלני הערבים לכנותה. אין מקום לקוות כי עובדה זו, שאינה ערבה לחיך הערבים, תופר בעת הקרובה על-ידי מדינות המזרח-התיכון, ואולם ייתכן כי לממשלות המערב יהיה קל יותר לעכלה.

1917
1967

יובל הגדודים

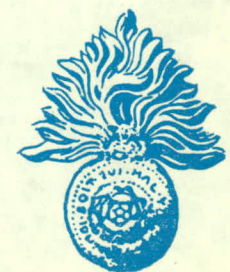
גורלם של עמים הוטל על כף המאזניים עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה ב-1914. כבר מראשית המלחמה נזקק רעיון האקטיביזם היהודי הפוליטי-צבאי להשגת מטרות מוגדרות ומיוחדות ולמען לא יותר העם היהודי אף הפעם, "פעול" ועומדי-מקרה.

גילוייה של שאיפה זו קשור במעשי-כמושרין לארץ-ישראל: תושבים ארץ-ישראלים אשר גורשו מן הארץ על-ידי התורכים ונתרכזו באלבי סנדריה — הם אשר הקימו את גרעין גוף-הצבא העברי המוצהר הראשון מזה דורות רבים: "גדוד-ציון של מובילי-הפרדות", אשר עמודי-התווך בתוכו ונושא השראתו היה יוסף טרומפלדור. גורלו של הגדוד נפתל היה. הוא לא זכה ליטול חלק בכיבוש ארץ-ישראל שכן נתקיים רק עד לימי חיפול מבצע-גליפולי. למרות זאת, רשם דף-שליכבוד בהיסטוריה הצבאית המתחדשת של העם היהודי.

בגולה התעוררה תנועת ההתנדבות לגדודים העבריים בווזתו של זאב ז'בוטינסקי, הרוח החיה בה, שסחה מנהיגים ציוניים אחרים לרעיונו. בשלהי מלחמת-העולם הגיעו גדוד קלעי המלך ה-38, הוא הגדוד הלוני דוני ובתוכו ז'בוטינסקי, וגדוד קלעי המלך ה-39, הוא הגדוד האמריקאי ובתוכו דוד בן-גוריון ויצחק בן-צבן, אל אדמת ארץ-ישראל; עם כיבוש חלקי הארץ, החלו צעיריה מתגייסים לגדוד ה-40.

עם תום המלחמה באו ימים אפורים למתנדבים. הם חנו במחנותיהם ללא עשייה פורה, וליוותה אותם תחושה של-יחיתם מתבזבזת. רוב אנשי חוקי-ארץ עזבו את הארץ, ובני הישוב השתחררו וחזרו לעבודתם. התנהל משא-ומתן עם השלטונות לגבש מן השרידים יהודה צבאית יהודית שתמשיך את קיומה בארץ. כאשר פרצו מאורעות-ימים בארץ, מילאו אנשי הגדודים ומשוחרריהם תפקיד פעיל בהגנה על הישוב. כך ב-1920 בירושלים ובתל-חי, וכך ב-1921 בתל-אביב ובמושבות. אגב כך הפרו משמעת צבאית ואולצו להתפור. מכאן ואילך נתלה עתידו של צבא לאומי עברי לא בקיומם של גדודים במסגרת צבא זה, אלא בפעילותו הפנימית של הישוב העברי בארץ. חלק רב מתפקידי הגדודים נטל, למעשה, כוחי-המגן היהודי הריבוני שהחל להתלכד ולפעול במחתרת כבר בשנת 1921 — ארגון ה"הגנה".

רבי-אלוף יעקב דורי, מהמתנדבים לגדוד ה-40 ולימים רמטכ"ל ה"הגנה" והדרמטכ"ל הראשון של צה"ל, מעלה זכרונות מן הימים ההם ובהם מסכם הוא את הטעמים לתנועת-ההתנדבות ואת הישגיה.





העבריים

רב-אלוף יעקב דורי

היינו בני הדור הראשון לגאולה, מן הראשונים שגדלו והתחנכו בארץ, ומחביון עוזה של מכורה ינקנו את חיות ילדותנו ונערותנו. בטוחני, כי על אף המישים השנים שחלפו מאז, אין זכרוני מטעני כאשר הנני קובע היום שמבין הערכים המקופלים במושג זה הקרוי "מכורה", אותם ספגנו לקרבנו מן הסביבה בה חיינו ואשר עיצבו את דמותנו האנר שית היהודית לעתיד, היה לערך "הגנה" השפעה מכרעת. ויסולח לי אם ישולבו בדברי — שהינם שחזור חיות העולות כמאליהן מחביוני תקופת ילדותי ונעורי בארץ זו — זכר רונות אישיים. אבל דומני שחיות אלו משותפות היו לי ולרבים כמותי, בני הדור שראשונותו לגאולה ולתמורה מהפכנית בחיי האדם היהודי, באה לו מכוח העובדה הפשוטה שחי בארץ-ישראל. לכן היתה לנו חויית ההתנדבות לגדוד העברי התגשמות של משאת-נפש שתססה וגמלה במציאות המיוחדת שבה חיינו, גדלנו וברגנו.

משחר ילדותי ונעורתי ספגתי מהורי — שבהשקפתם ובאורח חייהם השתייכו לראשיתו של מחנה העבודה בארץ, היו פעילים בו ומעורים בהיותו — את תפיסתי וגישותי לבעיות החיים והאומה. אבי, וביחוד אמי, עליהם השלום, היו לי סמלים חיים בדוגמתם האישית ובאורח חייהם. אולם יותר מן הבית השפיע עלי ועל חברי בית-הספר בו למדנו, מחנכו ומנהלו. היה זה בית-הספר העברי הראשון בעיר חיפה, אשר נוסד על-ידי פנחס כהן ז"ל ונקרא על-ידו משום מה "בית-ספר אבטליה". יותר משהיה זה בית-ספר ללמד בו דרדקים, היה זה מכון להכרת המולדת, וה"המולדת" פנתה מחיפה לכרמל וממנו נטתה צפונה לגלילות ולעמקים. כהן, בן מטולה והניד מקוה-ישראל, כבש את לבנו בקסמו האישי, ובעיקר באתגרים הרבים והמגוונים אשר הציב בפנינו, לאו דווקא בתחום הלימודים, ואשר היו לנו כור מצרף ובית יוצר לדמותנו.

מכל מה שהשמיע באזנינו, ידע פנחס כהן לדובב אותנו מאמר זה התפרסם גם בחוברת יובל הגדודים העבריים, שיצאה לאור על-ידי "בית הגדודים — אביחיל".

ביובל החמישים להתנדבות לגדודים העבריים במלחמת העולם הראשונה, מן הראוי לתת את הדעת על המניעים אשר חוללה תנועת ההתנדבות זו בארץ-ישראל בימים ההם בזמן הזה, ושדחפם התגייסו מאות צעירים, ברונם מן הנוער שגדל והתחנך בארץ ל"לגיון" — הלא הוא גדוד "הארבעים לקלעי המלך" — הראשון ליהודה, ויחד עם שני ה"לגיונות" היהודיים — השלושים-ושמונה והשלושים-ותשעה ל"קלעי המלך", היוו חטיבה יהודית במערך "חיל-המשלוח המצרי" (E.E.T.) שבפקודת אלנבי, אשר כבש ושיחרר את ארץ-ישראל מתחת העול העות'מני.

בניצחון צבא זה, שבו השתתפו השתתפות פעילה גדודי מתנדבים יהודים בזהותם הלאומית, הושגה התעודה הלא-מיתמדינית אשר חוללה בקרב העם היהודי בממלכה המאוחדת ובארצות-הברית את תנועת ההתנדבות לצבא הבריטי. בארץ-ישראל גאו גליה של תנועת ההתנדבות רק עם שחרורם של חלקי הארץ השונים מידי התורכים — לראשונה בדרום הארץ (תל-אביב וירושלים), ואחר בצפונה (חיפה ובגליל). רק אז, בשלהי 1917, נפתחה בפני בני הארץ האפשרות להצטרף הלכה למעשה לתנועת ההתנדבות. ואם כי המלחמה העולמית היתה עדיין בעיצומה, הרי לא היה עוד טעם להתנדבות זו אם מניעה הבלעדיים היו אותם מניעים שחוללו את התנועה בחוץ-לארץ — השתתפות יהודית פעילה בכיבוש ארץ-ישראל (אם כי הגיוס נערך לשם שחרור השומרון והגליל), שהרי הארץ כבר נכבשה עת המגויסים הארץ-ישראלים עברו את אימוניהם במצרים. ברם, משנת-גלתה האפשרות להתנדבות לצבא בארץ המשתחררת, לא שככה התנועה אלא גאתה, והדליקה בלבם של רבים וטובים מבני הישוב את לפיד ההתנדבות. מניעה של תנועת ההתנדבות בארץ היו סגוליים ומיוחדים לבניה, שגדלו והתחנכו בה. הדור הראשון שינק את תמצית הוייתו מאדמת המולדת, נשם מאוירתה וחסה בשמיה, בשבילו היתה ההתנדבות לגדוד העברי משאת-נפש, התגשמות מאויים אשר הנצו והתעוררו בו מכוח התחושה העמוקה של מולדת שפיעמה בלבו.

שחגרו בני השבאב הערבים כחלק ממלבושם, לשם הטמנת סכין בתוכו או אפילו אקדח־צצווע. כי אין תתמודד עם הזוממים להתנקש בחייך בכל הזדמנות, מבלי שיהא נשק על גופך? עם זאת — לא טופחה בנו שום שנאה לערבים, אדרבא, היחס היה יחס של חשדהו אך גם של כבדהו. במציאות שבה הינך „בן־מוות“ אם אין בכותך לעמוד בפני המתנכלים ולהשיב מנה אחת אפיים לפוגעים בך — התדרו בנו משחר ילדותנו חושים לכוננות ולדריכות, והתפתחה זיקה מיוחדת לנשק, שהוא לך „אח ורע“ לשעת צרה. בית־הספר, שהיה, כאמור, קהילה מחנכת יותר מאשר אולפן לימודים, היה מבלי יודעין גם „יחידה צבאית“. מסעותינו וחניותינו במרחב הצפון נערכו באורח צבאי, ומוכן שהשמייה והאבטוח במסעות ובחניות, ובמיוחד בלילה, היו חלק אורגני בהם. אף ההליכה לרחצה בים נערכה בצעדה מאור־גנת, כמסע צבאי, מלווה שירה ושאר גינוני משטר ומשמעת, שביסודם באו לשם אבטחה מפני פגיעות ולשם הערכות לעמידה. אולם היה בהם משום הפגנת כוח בחיפה, העיר המעורבת, הפגנה שהעניקה לנו כבוד בעיני שכנינו.

דומה עלי כי בבית־ספר זה הונחו או, לראשונה בארץ, היסודות לצופיות במהותה הארץ־ישראלית. במסגרת זו טופדו חו באופן אינטנסיבי ערכים של ממלכתיות שהיתה באיבה, ניצני חברה עובדת, ערכי התנחלות של עם על אדמתו, ומעל לכל — עמידה בכבוד מול המתנכלים והמתנקשים בכל אותם ערכים, שהגשמתם המעשית הפכה לנו אתגר וחוויה. דומני שתפיסה יסודית זו של „חינוך מקיף“ שנשתלה אז עלי־די פנחס כהן בבית־הספר „אבטליה“, אומצה וטופחה בתקופות מאוחרות יותר, כשנוסד בית־הספר מחדש במתכונת בית־הספר הריאלי העברי בחיפה, בהנהגתו ובהשראתו של המחנך הדגול ד״ר א. בירם.

לא ייפלא, איפוא, שבאותה מציאות של אתגר, דריכות וכוננות מתמידים שהיו סימן היכר מובהק של הנוף ושל חיינו בו, גמלו בקרבנו תחושות עמוקות של קוממיות אנושית ויהודית. חשנו בכל מאודנו כי אנו בני הארץ, והיא מכורתנו. מעל לכל השתרשו בנו התחושה וההכרה הנחושה, כי בלעדי כוח יהודי מזויין אין לנו כל סיכוי לחיות בארץ הזאת כבני־חורין.

מנבכי זכרונותי עולה מחדש החוויה העמוקה מימי הילדות, שלעולם לא תישכח מן הלב: ההיכרות עם „השומר“, שבו ראינו את ההתגלמות הממשית של המאויים, הכיסופים והרגשות שפיעמו בלבותינו בימים ההם — להיות כגיבורי ישראל הקדמונים. היתה זו דמותו של מאירקה הזנוביץ — אחד מן „השומר“, בו פגשנו לראשונה במרחביה, אליה נקלענו באחד ממסעותינו לעמק. הוא דהר להקביל את פנינו בתחנת־הרכבת בעפולה רכוב על סוסה אצילה, מיוזעת

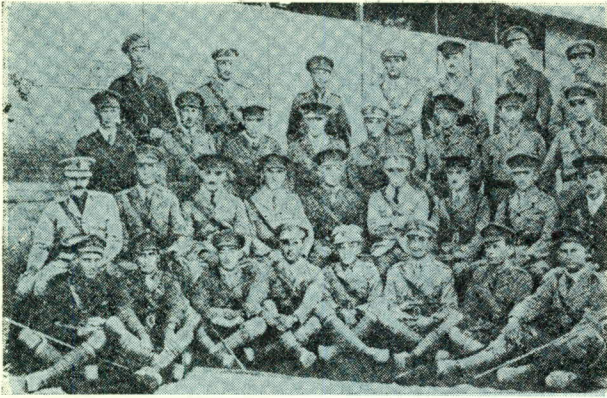
ולהלהיב את דימיונו בעברו המפואר של עמנו בארץ. גיבורינו הקדומים הופיעו כחיים בדימונו, ודמויותיהם נצטיירו לנגד עינינו בנופה של הארץ ובאתריה, שהיו לנו במקום כיתות־לימוד או מעבדות. רק אם מנע מזג־האוויר את האפשרות ללמוד ברוכסי הכרמל, או תוך טיולים לעמקים, לגליל התחתון והעליון, לבקעת הירדן ולכנרת — למדנו בכיתות. סיפורי־המקרא, והמקרא עצמו, שובצו למסכת אחת באתרים בהם אירעו והתרחשו המאורעות בעבר הקדום, בהם קמה הויתנו המחודשת ובהם יירקם חזון העתיד. לא למדנו ציונות כתורת אנשים מלומדה. בית־הספר הביא אותנו למקומות בהם ניצתו מוקדי הציונות בהתהוותה.

את הערבים הכרנו פנים אל פנים — בעיר חיפה המעורבת. תוך טיולינו ושיטוטנו במרחבי הצפון הכרנו את הכפריים ואת הבדוים. יחסינו לערבים נקבעו על פי מציאות התקופה. חיינו באוירת התגרות מתמדת והתנפלויות על ישובים יהודיים. סכנת ההתנגשות היתה מרחפת באותם ימים בכל מקום בארץ כולה, והיתה כמעט כחלק מהנוף, והאתגר שנתערור בעטיה היה חד־משמעי — כיצד לעמוד בכבוד בהתנגשויות אלה, להשיב מלחמה שצרה, ולצאת מהן מעוטר הילה של „גיבור“. אולי המאפיין ביותר את חיינו בימי נעורינו בחיפה המעורבת, היה חגירת אבנט רחב, כזה

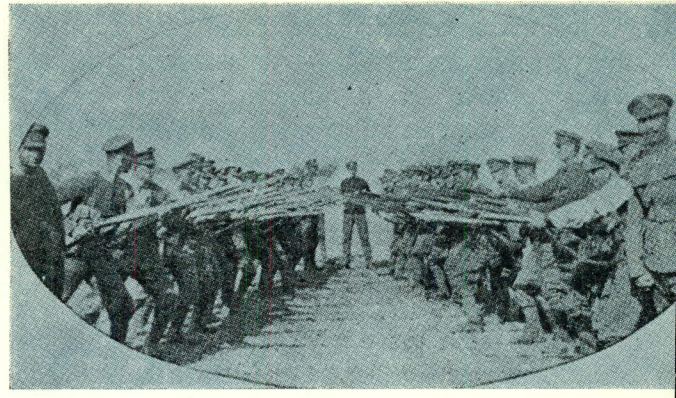


יוצאי כל התפוצות מתגייסים לגדודים העבריים (למעלה); חודש אחר הגיוס (למטה)





קציני הגדוד ה־40



אימונים בכידון

ההשלמה שהעניקו כוחות אלו ל"הגנה", בעצם העובדה שהיו בארץ גם כוחות יהודיים גלויים.

★

הייתי מן "המוהיקנים האחרונים" של הגדוד העברי, אחד מן הקבוצה אשר נותרה במחנה צריפין והתכוננה לגיוס בני הישוב והמתנדבים מ"חור"ל ליחידה עברית חדשה, שעמדה לקום בשנת 1921.² עדיין זכורה לי הציפיה והחרדה שפיעמו את לבותינו. עמדנו אז על סף התגשמותה של משאת-נפש שהאמנו כי בה הערובה להגשמתו של מפעל ציוני. לא היה גבול לשמחתנו כשנתמלאו מחסני האפסנאות במחנה צריפין בטובין לכל פריטיהם בשביל המגוייסים החדשים. אולם, כידוע, שימשה השתתפות קבוצת ה"מש"קים מצריפין, שהיו את הסגל לגיוס הצפוי, בהגנתה של תל-אביב בימי מאור-עות מאי 1921, שלא על דעת הפיקוד הרשמי, עילה "מידי שמים" לביטול התכנית, אשר היתה מראשיתה לצנינים בעיני השלטונות הבריטיים בארץ-ישראל. אכן, מגמה זו של השל-טונות נסתייעה גם בהיעדר נכונות-נחושה מצד חיילי הגדוד להמשיך בשירותם הצבאי המייגע, המפרך והמכויב, אשר תוכנו הראשוני נעקר. לרבים מן החיילים לא עמד כוח במבחן הסבילות הקשה של השירות הצבאי. הפיתוי נסתייע לא במעט בהלכי הרוחות שנשבו ב"עורף", והגדוד החל להתפרק מעצמו, ולא נותרה ממנו לאחרונה אלא קבוצה קטנה של רבי-סמלים וסמלים (כשלושים איש), אשר קיומו של הגדוד עם התגייסותו מחדש היתה להם חזות הכל.

ספק בעיני כיום אם היתה השתתפותה של אותה קבוצת סמלים ורבי-סמלים במאורעות מאי 1921 בהגנת תל-אביב, שקולה כנגד חיסולו המוחלט של הגדוד, על האפשרויות הגדולות שנשא בחובו לעתיד הגנתו.

אנו מילאנו ללא היסוס את קריאת ה"הגנה", וזוכר אני אותו ערב בו ישבנו מקובצים במועדון הסמלים, חרדים לשמועות שהגיעונו על הטבח בתל-אביב וביפו, ודרוכים לפקודה שהתמהמהה להגיע — לזוז לתל-אביב, כולנו, על נשקנו. לעולם לא יישכח מלבי אותו ערב של הכרעה מלוכ-דת ונחושה של כולנו, אשר העמידה אותנו במבחן מאין

ומוקצפת מן הדהרה, לראשו כפיה ועקאל, וגופו עוטה עבאיה שחורה. בידו האחת מרסן הוא את סוסתו המתרתחת, וידו השניה מאזנת את ה"מרטיני"¹ שעל אוכפו. על פניו היה חיוך בלתי נשכח. היתה זו לנו התגלותה של גבורה יהודית, מדמויות גיבורי ישראל הקדומים. בעיני רוחנו ראינו גם את עצמנו כגיבורים שומרי ישראל.

לכשנתבגרנו ועמדנו על דעתנו — היתה התודעה שהיכתה שורשים עמוקים ביותר בישותנו — התודעה לביטחוננו. מניסיונו למדנו כי לא תיתכן התנחלותנו מבלעדי כוח יהודי מזויין, שיהא מגן לה, וחזון שיבת ציון לא יתממש בלתי אם תהיה היד האחת אוחת בשלח.

לא ייפלא איפוא, שכאשר באה השעה ובשלה האפשרות להקים כוח יהודי מזויין בארץ, התנדבו מאות מבני ארץ-ישראל לגדוד העברי. השאיפה הנחושה לכוח עברי היתה מן המניעים היסודיים לתנועת ההתנדבות בארץ.

★

הוויכוחים שהתעוררו בתוך הגדודים וכן במנהיגות התנועה הציונית והישוב, בדבר תועלתם הלאומית של הגדודים העבריים ומקומם בהגשמת הציונות, כזרוע המזויינת של הישוב והעם להגנה על המפעל הציוני בארץ-ישראל, הלא הם כתר בים בספר "תולדות ההגנה". אולם מתוך פרספקטיבה של חמישים שנה ולאור הניסיונות שנתנסינו בהם עד קום מדינת ישראל, ניתן לקבוע כמעט בוודאות, שקיומו של הגדוד העברי בארץ, על אף המגבלות שנכוננו לו — פיקוד זר, ומרות פורמלית שאינה יהודית-לאומית — לא הוערך, לדעתי, כראוי, על פי מלוא הפוטנציאל שצפן כוח זה בחובו לעתידותינו. נכון כי גדוד עברי, במתכונת שערכו לו השל-טונות הבריטיים לאחר הכיבוש, לא היה בו כדי למלא את תפקידי ה"הגנה", ובשום פנים לא היה יכול להיות תחליף לה. אולם גדוד זה, אילו היה קם ומתקיים בארץ, ולוה באותה מתכונת, עשוי היה לשמש בית יוצר לקניינים צבאיים רבים ומכרה שלא יסולא בפז לנכסים שונים ל"הגנה" הנסגרת — נכסים שלא ניתן להשיגם בארגון צבאי שבמחלתה. הנוטרות היהודית ומשטרת הישובים העבריים, שקמו לנו בעשור האחרון שקדם למדינת ישראל, הוכיחו בבהירות את עוצמת

1. שם רובה בעל מחסנית לחמישה כדורים.
2. קבוצה זו היתה מורכבת מסמלים שבאו מכל שלושת הגדודים, ואשר נמנו לאחרונה על הגדוד המאוחד "הראשון ליהודה".

יהודי המזויין של ה"הגנה", הנתון אמנם למרותו הבלעדית של העם, אך הפועל במחתרת, ולוקה משום כך במגבלות רבות. אין שיעור לתרומה שתרמו ל"הגנה" החברים ששירתו בצבא הבריטי ובבריגדה היהודית, בניסיון ובנכסים צבאיים — שהשלימו ומילאו את אשר חסר ל"הגנה" עד אז מחמת המגבלות שאכפה עליה המחתרת — ואיפשרו בבוא העת מעבר מהיר מ"ההגנה" לצבא ההגנה לישראל. תרומה זו תעמוד לעד בקורות מלחמת-הקוממיות וניצחוננו על צבאות ערב.

✱

למזלנו נמשך תהליך פירוקו של הגדוד העברי זמן רב — מסוף 1919 ועד יוני 1921, תקופה שהיתה סוערת לאנשי הגדוד, ומשופעת לבטים חמורים ומאבקים מרים על המשך קיומו. תקופה זו היתה מסוערת גם במאורעות-הדמים שכוונו נגד הישוב היהודי. נוכחותם וחלקם של חיילים עבריים, אף שהיו במדים זרים, בהגנה על הישוב במאורעות אלו, נודעה להם משמעות היסטורית בקורות הימים ההם, ונרשמו לעדות עולם בדברי הימים של ראשית היאבקותו של עם ישראל על עצמאותו בארצו.

במאי 1921 הקיץ הקץ על זיק התקוה האחרון, אשר לחש עדיין בלבם של קומץ חיילים עבריים אשר עמדה בהם רוח ההתנדבות להגיע עד לסף ההתגשמות של משאת-נפש גדולה. עוצמתה של התעלות זו משנתגלתה בהתנדבות לגדודים, שוב לא נמצא כוח להשפילה עד דכא ולעקרה כליל. זמורות חדשות שינקו מאותם שורשים, החלו צומחות ומלבלבות במציאות שנוצרה בארץ-ישראל בראשיתו של השלטון המנ"טורי הבריטי בה. בתקופה זו התברר כי בית לאומי יהודי לא יכון מבלעדי כוח צבאי יהודי עצמאי, אשר ישמש זרוע-מגן ברשות ההנהגה הלאומית. ה"הגנה" במטרותיה ובאור-שיותיה, היתה המשך היסטורי רצוף לגדודים העבריים ולהתנדבות של תקופת מלחמת-העולם הראשונה. בפרספקטיבה של המישים השנה, ניתן לקבוע בוודאות שמחולליה של תנועת ה"הגנה" בארץ, רובם ככולם, היו מאלה אשר חוללו את תנועת ההתנדבות לגדודים במלחמת-העולם הראשונה. ויתרה מזאת: הגדודים העבריים הורישו ל"הגנה" בראשית התהוותה סגל של הנהגה, פיקוד והדרכה, אשר עיצב את דמותה, חניך את שורותיה למשמעת לאומית וצבאית, והדריך את חבריה בלוחמה ובידע צבאי — ערכים ונכסים שנרכשו על-ידו בשירות הפעיל בצבא הבריטי, ונקנו בעמל רב, ביסורים ובמרירות. נבצר לפרט כאן את כל תרומת הגדודים ל"הגנה", נציין את עיקרי המורשת בתמציתם.

התפיסה הלאומית-דמוקרטית על מהותו של כוח מזויין בחיי האומה עברה כור מצרף מאין כמוהו בגדודים העבריים, וזאת דווקא משום שכבר מראשית ימי הגדודים, צפה ועלתה הבעיה החמורה של כפילות מביכה בנאמנות למרות עליונה: נשבענו שבועת-אמונים למלך בריטניה הגדולה, וכתוצאה מכך היינו נתונים למרותו הבלעדית של פיקוד צבאי שהיה זר לנו לכל דבר, ומתנכר למטרה הלאומית אשר למענה התנדבנו. נוכחנו לדעת, שהפיקוד הבריטי אינו מזדהה עמנו בעניינים הנובעים משליחותנו הלאומית. במציאות "סכיוור-פרנית" זו גמלה בלבות רבים מאתנו תודעת המרות הלאומית והזיקה אליה.

המשברים העמוקים שעברו על הגדודים העבריים, והמאבקים

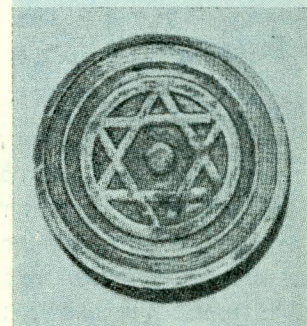
כמוהו של מילוי פקודה ש"באה מהסמכות הלאומית, על אף היותנו אותה שעה חיילים בצבא הוד-מלכותו. היתה בעובדה זו דוגמה אשר מיצתה, הלכה למעשה, את כל הוויכוחים הר"סוערים שנסבו בנושא זה. כאן ניתן לראות בעין את האפשרויות הרבות שהיו צפונות בעצם קיומו של גדוד עברי, להקמתו, בנייה נהדרתו של כוח יהודי עצמאי העומד למרותה הר"בלעדית של הנהגת האור"מה — הלא היא ה"הגנה" העברית שהחלה להתכונן בארצנו עם צוק העתים.

אותה קבוצת רביסמלים וסמלים מן הגדוד העברי, אשר נשארה קנאית לתכ"ליתו ויעדיו, זכורה לי כי שהיא ניצבת באלם של ית"מות עמוקה בתחנת-הרכ"בת בלוד, בבואה להיפרד ממפקדה הנערץ הקולונל מרגולין, שעזב את הארץ מאוכזב ומר-נפש מיחסם העויין והבוגדני של השל"טונות הצבאיים הבריטיים לישוב היהודי ולתקוותו ב"ארץ-ישראל.

קבלה מעניינת לתופעה זו חזרה ונתעוררה בתקופת מלחמת-העולם השנייה ב"עת ההתנדבות לצבא ה"בריטי, שגם היא הועמדה על-ידי רבים וטובים — כי ניגוד להתנדבות ל"הגנה", כל מה שעבר עלינו בשל"בה הראשון של מלחמת-ה"קוממיות, כולל תקופת ה"מאבק הצבאי שקדמה לה, הוכיח הוכחה ניצחת שלא רק שאין סתירה בין ה"שניים, אלא שבנסיונותינו בטרם מדינה יהודית עצמ"אית — היה קיומו של כוח יהודי מזויין בארץ, אף ש"תון הוא למרוו, ורה לכאר"רה, גורם חיובי, יעיל ומ"סייע מאין כמוהו לכוח ה"



י. טרומפלדור

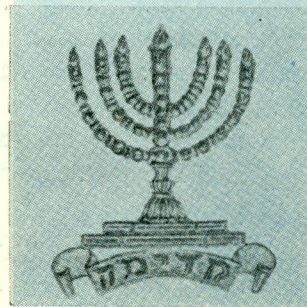


סמל גדוד נהגי הפרדות



ד. דבוביטנסקי

סמל הגדוד ה' 40



1. Parades - A.C.O.'s Classes -
Physical Training (under Sgt. Seligson P.M.) 10 am
A.C.O. (under Sgt. Seligson P.M.) 11 am
Recruits will parade at Red Bank Camp at 5 pm.
All must attend.
All men not yet medically examined will parade
before the Medical Officer at 2.0 pm. 24/6/18
All men not yet addressed by Colonel Seligson, C.M.B.,
will parade outside the Recruiting Office at 4.0 pm 24/6/18
Sea Parade - 8.45 am, outside Hospital under
Company Commander.

2. General Routine:-

Hours:- Parade will be held between the hours of
2 pm. & 3 pm, daily.
Assemblies:- will be attended to between 2 pm.
& 3 pm, daily.
Dress:- All men must be shaved daily &
hair must be worn short.
Meals:- The times for meals will be as under:-
Breakfast:- 7 am
Lunch:- 12.30 pm
Dinner:- 6.30 pm

Handwritten signature:
H. Seligson
of Lieut.
39th. Royal Fusiliers.

Handwritten notes in Hebrew:
1. חילוקי פרקים...
2. חילוקי פרקים...
3. חילוקי פרקים...
4. חילוקי פרקים...
5. חילוקי פרקים...
6. חילוקי פרקים...
7. חילוקי פרקים...
8. חילוקי פרקים...
9. חילוקי פרקים...
10. חילוקי פרקים...

פקודת שיגרה של הגדוד ה-40

של הצבא הבריטי, היה לרבים מחייליו ניסיון מר, אולם גם ניסיון עשיר מאין כמוהו. לעולם לא ניתן לעמוד על מהותה של משמעת צבאית וטיבה ולהבחין בין סייגיה וערכיה החיוריים, אלא בדרך הניסיון המר. לקחיו של ניסיון זה בגדודים העבריים הטביעו את חותמם על ה"הגנה" - הן בתקופות של התארגנותה והתהוותה, הן בפעליה באימון ובחינוך והן בתקופות מלחמה.

הנכס השלישי שהנחילו חיילי הגדודים העבריים לכוח-המגן העברי, היה הידע הטכני והמקצועי שנרכש על-ידם בצבא והועבר על-ידיהם לבאים אחריהם: שימוש בנשק חיל-רגלים, יישום של דוקטרינת לחימה בקרבות, דרכי האימון והתרגול השיטתיים של הפרט והיחידה. אכן, לגבי האימון הצבאי ניתן לומר כי ידע ממלחמה שעבר זמנה אסור שישמש לקח בהכנתו של צבא למלחמה עתידה או שונה ממנה באופיה ובנסיונותיה. אך אין הדבר כן לגבי שימוש בנשק ולימוד עקרונות המלחמה, שבדרך-כלל אינם משתנים, ויישומם הנכון לכל מלחמה - על פי נסיבותיה, תנאיה ואמצעיה - הוא תנאי לניצחון.

★

מנינו לעיל את המניעים המיוחדים שעוררונו להתנדבות, והגורמים שהטביעו על התנדבותנו ייחוד משלה. רבים מחיילי הגדוד העברי, ובעיקר מסמליה, זכו להיות דור ראשון של מפקדי ה"הגנה" בשלבי התהוותה ובניינה. מהם אף זכו להמשיך את השרשרת לאורך דרכה הארוכה, ובודדים מתוכם אף הגיעו עד לחוליה שחתמה פרק מפואר בכיסופי ישראל לעצמאות מדינית וקוממיות לאומית במולדת, ופתחה פרק חדש בתולדות האומה: מדינת ישראל העצמאית והרי-בוגית וצבאה - צבא-הגנה-לישראל.

הסוערים על שמירת זהותם הלאומית והנאמנות לשליחותם, אשר פקדו אותם, הישלו בקרב רבים מאתנו את התפיסה והזיקה של נאמנות נחרצת למרות הלאומית העליונה. ערך זה, שהיה ערך-יסוד ל"הגנה" כל ימיה, נתחשל בגדודים העבריים. אנשי הצבא אשר עברו כור מצרף זה, המשיכו לטפח ולקיים ערך-יסוד זה גם ב"הגנה", ולא אחת חילצה מן המשברים שפקדו אותה בדבריימיה בשל ניסיונות חתירה תחת המרות הלאומית-דמוקרטית. דומה שדווקא משום שה"לגיון" העברי היה צבא גלוי (שלא במחתרת), היתה זהותו לאומית-כללית, אנשיו מכל שכבות העם באו והיוו חתך עממי ובבואה נאמנה של האוכלוסיה היהודית באותם הימים. היה זה מבחן ראשון לצבא לאומי בזיקותיו לכור מחר צבתו - לעם ולחברה שמהם יצא. במבחן זה נתחשלו בגדודים לראשונה לא רק ערכי קוממיות ישראל, אלא גם ערכי ממלכתיותה. ערכים אלו הם הם המורשת הגדולה והחשובה ביותר אשר הורישו הגדודים העבריים ל"הגנה", מורשת שהיתה ונשארה לה נר-תמיד.

ערך שני, החיוני לקיום כוח מזויין כלשהו, הוא המשמעת הצבאית, השואבת את סמכותה מהמרות הלאומית העליונה ונאצלת ממנה לצבא. הסמכות והחובה הבלתי-מעורערת למתן פקודות מחד-גיסא, ולציות להן מאידך-גיסא - וזאת בעניינים שיש בהם משום פיקוח נפש, קיפוח חירויותינו של הפרט, והשתעבדות מרצון למשטר של כפיית מצוות קלות כחמורות - שלא תמיד מסתבר מאליו הקשר ביניהן לבין המטרה. המשמעת היא אבן-בוחן לכל צבא, ולא כל שכן לכוח מזויין רבי-היקף המשרת בהתנדבות ואנוס לפעול בתנאי מחתרת. השירות הצבאי בגדודים העבריים בכבלי המשמעת הנוקשה

אסטרטגיה חדשה לשהרור פלשתין

צאלח שבל, פרשן מדיני בעיתון הלבנוני „אל-מחרר“, פירסם לאחרונה סדרת מאמרים הדנים באסטרטגיה הערבית במאבק לשחרור פלשתין, ועיקרם — קריאה לשינוי מהותי באסטרטגיה זו. לאחר ניתוח האסטרטגיה הנוכחית של הערבים, הנקוטה בידיהם מאז הקמת מדינת-ישראל, על חסרונותיה וליקוייה, קובע שבל כי אסטרטגיה זו לא עמדה במבחן המציאות, ובפרט נוכח פעולות-התגמול של ישראל. שבל מעלה הצעה לאסטרטגיה ערבית חדשה, המבוססת על שילוב פעולות גרילה בפעולותיהם של הצבאות הערבים הסדירים, כולל פתיחת מלחמת גרילה בקנה-מידה נרחב נגד כל צבא זר העשוי להתערב בסכסוך הערבי-ישראלי, וכן „משיכת“ צה"ל לשטח „פתוח“ מחוץ לגבולות ישראל, כמו סיני, או הגדה המזרחית של הירדן, כדי להלוטם בו שם בעוצמה רבה. להלן עיקרי הדברים שהובאו בסדרת מאמרים זו.

האסטרטגיה הערבית הנוכחית

האסטרטגיה הצבאית-הערבית המקובלת כיום, ואשר לא שונתה במשך שמונה-עשרה שנות קיומה של ישראל, היא, כי אין ערך ממשי לקרבות מקומיים. היא מספרם ותחומם הצר אשר יהא, וכי בסופו-של-דבר קובעת המערכה הכללית, הגדולה והמכרעת. לפי תפיסה זו, חייבת ההחלטה בעניין מועד פתיחת מערכה זו ומקומה — להיות נתונה בידי הערבים עצמם, ובידיהם בלבד — ואין להתיר לישראל לגררם למערכה בעיתוי ובמקום הנוחים לה; אף אם יעלה הדבר בקרבנות רבים.

הליקויים באסטרטגיה

אולם, באסטרטגיה האמורה, הקובעת כי יש לדחות את המערכה עם האויב, ליקויים וחסרונות ניכרים. אסטרטגיה זו:

- מעניקה לישראל את היוזמה הצבאית לכל אורך קווי שביתת-הנשק. ישראל פותחת באש ומפסיקה אותה כרצונה.
- מותירה את הערבים הסריאונים לפתוח בפעולה צבאית כלשהי לפני המערכה המכרעת. ולפיכך נכפה על הערבים לשאת בלא תגובה את המהלומות הישראליות.
- איפשרה לישראל להגיע להישגים אזוריים חשובים, וב-ראשם — הטיית מי הירדן ושליטה בפועל על שטחים מהווים, באורח רשמי, חלק מן האיזור המפורז.
- גרמה, כחלוף הזמן, לשינוי פסיכולוגי בדעת-הקהל הער-

בית; ההמונים הערביים מאמינים עתה כי ישראל היא מדינה חזקה, המקיימת את הבטחותיה ואת איומיה.

● גרמה לבזבוז כסף וכוח-אדם בהקמת ביצורים שאינם עמידים בפני כלי-הנשק החדשים.

מטרת הסקירה -

שינוי מהותי באסטרטגיה

אין דברינו אלה — דברי ביקורת לשמם; אף אין כוונתנו להרחיר ריב פנימי במחנה הערבי. מטרת הדברים — עמידה על הליקויים באסטרטגיה הנוכחית, והתוית הצעות לתיקונה ולהתאמתה לצרכים. אנו רוצים:

- להשיב לעצמנו את היוזמה הצבאית לאורך קו-האש בגבול האויב.
- להתוות אסטרטגיה צבאית חדשה, המבוססת על התקפה ועל התנכלות והתגרות באויב — ולא בהסתתרות מאחורי ביצורים אשר כוחם אפסי.
- לגרור את ישראל למערכה, בה תאבד „הירות“ צבאה ותנופץ האגדה של עליונותה הצבאית.
- יתכן כי אילו הוגשם אחד בלבד משלושה סעיפים אלו, היה די בו כדי לפתוח במלחמה כוללת עם האויב. אך אין זו האפשרות היחידה.

האמת על יחסי הכוחות בין ישראל לערבים

התמונה שהצטיירה עדיכה בדעת הבריות במדינות הערביות בדבר המלחמה לשחרור פלשתיין קרובה יותר לנס, אשר עתיד להתרחש, מאשר למלחמת-שחרור מזויינת. אך תיאור זה מבוסס על דימיון-שוא ותורלא, שכן המצב לאמיתו-של-דבר שונה בתכלית:

- מאזן-הכוחות בין הערבים לישראל עדיין אינו מקנה לערבים עליונות מכרעת וכללית; יתרה מזו — לא נראה באופק המועד בו תושג עליונות כזאת, שבעזרתה יזכו הערבים בניצחון כבר בשעות הראשונות להתמודדות.
- עסקות הנשק בין ארה"ב לישראל משמשות ראיה לנכונות הנחה זו, הגם שאין בהן כדי לשלול קיום עליונות ערבית מסויימת.
- מן הנאמר לעיל נובע, כי אין מקום לדבר על מלחמה שתארך שעות מעטות בלבד.
- נוכח עובדה זו ברור, כי התערבות אימפריאליסטית לצד ישראל היא בחזקת ודאי, ואין אפשרות להתעלם ממנה או להניח כי לא תארע.
- מכאן שהאימפריאליזם — הגורם אשר מנע בעדנו עד כה מלגרור את ישראל למערכות צבאיות — יביא לדחיית המתמדת של כל התנגשות מכרעת עם ישראל.
- ובאחרונה — חובה עלינו להביא בחשבון את האפשרות, שישראל תשיג לפתע נשק אטומי, על כל התוצאות הנובעות מאפשרות זו.

הלקחים ממלחמת ויאט-נאם

אם אכן אלה פני הדברים, ברור מתוכם כי האסטרטגיה הצבאית הערבית המקובלת כיום אינה מסוגלת להובילנו לשחרור פלשתיין... יתר-על-כן: היא אף אינה יכולה להבטיח הגנה, ולוא מינימלית, נגד התגרויות ישראל. לפיכך מחובתנו לתור אחר אסטרטגיה חדשה, שתוכל למלא כראות את תפקידה; ולשם כך נפתח בסיוור חטוף ברחבי העולם, העשוי ללמדנו לקחים חיוניים ביותר. רבות ניתן ללמוד מניסיון מלחמת קוריאה ומלחמת ויאט-נאם, ובפרט מזו האחרונה, אשר בה פותחו שיטות-לוחמה מדהימות בחידושן. לאחרונה קוראים סופרים והוגי-דעות ערביים לאמץ את צורת מאבקה של צפון ויאט-נאם כדרך הטובה ביותר לשחרור פלשתיין. זאת ועוד: חוגי ארגון השחרור הפלשתי-נאי הודיעו על רצונם לשגר משלחת לויאט-נאם, כדי ללמוד מניסיונה של מדינה זו לקחים שיהיו לתועלת למאבק הפלשתינאי.



כאן מתעוררת שאלה חשובה: האם חלו מאז מלחמת קוריאה, התפתחויות חדשות בתחום אסטרטגיית ההתנגשות המקומית, כך שניתן עתה להגיע לידי הכרעה צבאית באמצעות התנגשות מקומית מוגבלת? במלים אחרות: היוכלו הערבים לחסל את ישראל על-ידי גיהול מלחמה מקומית עמה, מבלי שארה"ב תתערב כאשר עשתה במלחמת קוריאה, תרחיב את זירת-המלחמה ותמנע מהם השגת ניצחון מכריע?

היש חידוש במלחמת ויאט-נאם לעומת מלחמת קוריאה?

לוחמי הויאט-קונג ידעו ללמוד מניסיון מלחמת קוריאה, והפיקו לקחים מן השגיאות שנעשו בה. ואכן, קיבלו בראשית מלחמתם החלטות חשובות אחדות, כאשר למהלך מלחמתם והאסטרטגיה הצבאית הכללית שתינקט בה. בין היתר הוחלט למנוע בכל מחיר בעד ההתנגשויות מלהתפתח למלחמה בין שתי מדינות, ולחתור בהתמדה להשאירן במסגרת של התנגשות מזויינת בין המתקוממים במדינה לשלטונות אותה מדינה.

מן ההחלטה האמורה נובעת הסיבה להימנעות הצבא הסדיר של צפון ויאט-נאם מהתערבות במלחמה ולהימנעות סין העממית משיגור מתנדבים, כאשר עשתה במלחמת קוריאה. מתעוררת השאלה: ההצליחו אנשי הויאט-קונג להביא את מלחמת-השחרור למצב בו יש ביכולתם להשיג הכרעה צבאית לטובתם? על שאלה זו קשה להשיב כבר עתה תשובה חד-משמעית, שכן ניסיונם עודנו בשלבי התפתחות, ועדיין אין לראותו כמגובש ובשל.

ברם, באיזו מידה יכולים הערבים להפיק תועלת מניסיון הויאט-קונג? מה הם הצדדים הדומים והשונים בין מלחמת-השחרור של ויאט-נאם למלחמת-השחרור של פלשתיין?

הניתן ללמוד לקחים ממלחמת ויאט-נאם?

הגיויני וטבעי שהערבים יפנו מבטם — בתורם אחר אסטרטגיה חדשה לשחרור פלשתיין — לניסיונו החי של העם הויאט-נאמי. שכן קיים דימיון בולט, אשר אין להתעלם ממנו, בין ויאט-נאם לפלשתיין. הדבר אמור בעיקר באשר להתערבותם הצבאית של האמריקאים בויאט-נאם לעומת התערבותה הצפויה של ארצות-הברית בפלשתיין, משתפרוץ המערכה המכרעת נגד ישראל. מכאן שכל הצלחה לה זוכים לוחמי הויאט-קונג נוכח האמריקאים או על אף מציאותם על אדמת ויאט-נאם — היא בבחינת תקוה חדשה לערבים להשגת הניצחון על אדמת פלשתיין. ברם, קביעת הדימיון בין ויאט-נאם לפלשתיין הוא עניין אחד, ו"שערוב" ניסיון זה הוא עניין שונה לחלוטין. המכשול טמון דווקא בשוני שבנסיבות האובייקטיביות בויאט-נאם ובפלשתיין.

יהיו, אולי, כאלה שישאלו: מדוע לא תהא רבת-עמון לה-אנוי, בירת צפון ויאט-נאם? מפני מה לא יהפוך העם הפלשתינאי כולו, "לוחמי ויאט-קונג"? מדוע לא נצא כולנו למערכה נגד ישראל ונגד ארצות-הברית כאחד, מערכה כזו המתנהלת כיום בויאט-נאם נגד שלטונות דרום ויאט-נאם ונגד הכוחות האמריקאיים? שאלות אלו מתעוררות כיום במיוחד נוכח ריבוי מעשי-האיבה וההתגרויות מצד ישראל.

לעומת זאת מקורות הכוח הפיזי והמוראלי של הערבים במלחמת-פלשתינ נמצאים, עד-כזה, הרחק מזירתה הטבעית של המערכה, היא ירדן. הסיבה לכך נעוצה בעובדה שעקב נסיבות ידועות אין לרבת-עמון כיום היכולת הדרושה להיות „האנוי ערבית“. נהפוך הוא: קיימת בלב שליטיה נכונות בלתי-מוגבלת להפכה, הלכה למעשה, ל„דאנאנג שנייה“; יתרה מזו, היא כבר הפכה פעם אחת לפחות, ב-1958, ל„דא-נאנג ערבית“, כאשר טסו מטוסים נושאי צנחנים בריטיים מעל שמי ישראל — להגנת ירדן.

נראה כי שעת הכושר הנדירה שזימנו הנסיבות ללוחמי הויאט-קונג, להתשת כוחו של צבא ממשלת דרום ויאט-נאם לפני ההתערבות האמריקאית הישירה — לא תזומן לערבים בפלשתינ. על כן חייבת האסטרטגיה החדשה לשחרור פלשתינ להביא בחשבון התערבות צבאית זרה לטובת ישראל, במטרה להפסיק את המלחמה בה, כבר בשלבה הראשון.

הגורם הערבי המרתיע: הרחבת זירת המלחמה

האינטרס הלאומי של ויאט-נאם מחייב, כאמור, שלא להרחיב את מסגרת המלחמה המתנהלת בה מחשש פן תהפוך „קוריאה שנייה“.

ההתערבות הצבאית האמריקאית הצפויה במלחמה שבין הערבים לישראל תישא אופי של „פעולה משטרתית“ או פעולה של „יחידות לכיבוי שריפות“. במקרה של התערבות זו, יחייב האינטרס האמריקאי לשים קץ למלחמה במהירות, ולעבור מייד לשדה הדיפלומטיה. מכאן ברור כי הגורם הערבי העשוי להרתיע כל התערבות מסוג זה טמון בנכונות אמיתית מצד הערבים להרחיב את מסגרת המלחמה. הגורם המרתיע שבידי הערבים יתבטא על-כן בהרחבת הסכסוך לאורך השטח הערבי — המעניק לערבים עמדות אסטרטגיות טובות ביותר — ובכך יגדל חששם של האמריקאים מפני סכסוך גדול במזרח-התיכון ומפני אבידות כבדות לחיילי הצי השישי האמריקאי.

במלים אחרות, אם אמנם תתערב ארצות-הברית במלחמה באיזור, תתבטא משימתם של הערבים בפלשתינ ובסביבתה בגרירת הכוחות האמריקאיים למלחמה על-ידי פעילות גרילה נגדם.

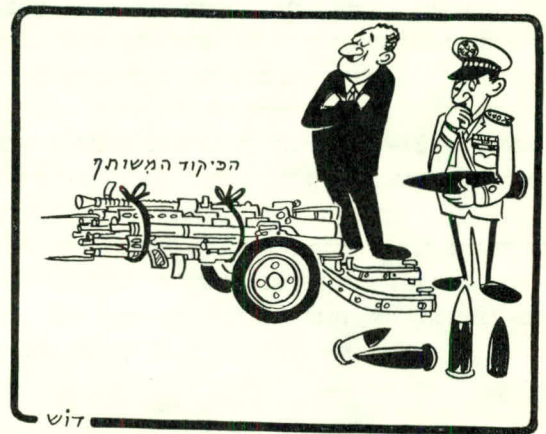
יתכן כי כוחה המרתיע של כל תכנית מסוג זה טמון בהבאתה מראש לידיעת ארצות-הברית, עוד לפני שירה הכדור הראשון במסגרת מלחמת-השחרור.

בניגוד לויאט-נאם, בה הוחלט להשאיר את צפון ויאט-נאם מחוץ לזירת המערכה הממשית, חייבים הערבים לתכנן מראש את פעולתם על בסיס גרירת צבא ישראל למערכה מכרעת „בשטח פתוח“ מחוץ לביצורים שהקימה ישראל בתוך איזור פלשתינ הכבושה.

ריכותם של צבא ישראל והכוחות הנספחים אליו, בהשוואה לשטחה המצומצם של פלשתינ מבוסס, בעיקרו על ניצול מלא של דרכי-התחבורה הקצרות ועל השגתה, תוך זמן מועט ביותר, של עליונות אשר תאפשר לה להנחית מהלומה מהירה וחזקה.

מן הראוי להדגיש, כי כתוצאה מחוסר התגובה הערבית לתוקפנות הישראלית, נתעורר בלב הערבים כולם הרצון לנקום בישראל בכל צורה שהיא, היא הקרבן שיידרש לכך אשר יהא. רגש אנושי ולאומי זה, שצמח בעקבות המהלומות שהונחתו על סוריה, עולה בקנה אחד עם הקריאות שהושמעו לאחרונה מצד מנהיגים סוריים אחדים בדבר הצורך להעניש את ישראל, ובכל מחיר. הערבים סבורים, כי נוכח הפגיעה בכבודם, ולא בגאוותה של סוריה בלבד, אין לנפח את חילור קי-הדעות הקיימים בין הערבים.

במצב זה אין להוציא מכלל אפשרות כי הערבים יאמצו להם אסטרטגיה בלתי בדוקה כהלכה, בלי שיהיה בה כדי להבטיח את הניצחון הבטח-היטב, במגמה לספק את שאיפתם העזה. יש להתריע מפני סכנה ממשית זו, שכן עלולים הערבים להסתבך בהרפתקה צבאית כושלת עקב היאוש וחוסר-המעש הממושך והמשפיל. לפיכך קיים צורך דחוף לתור אחר אסטרטגיה חדשה לשחרור פלשתינ — צורך שאין לדחותו.



השוני שבין ויאט-נאם לפלשתינ

כאמור, מבדילים בחינות אחדות בין מלחמת פלשתינ למל-חמת ויאט-נאם:

בצפון ויאט-נאם ובדרומה כאחד שוכן עם אחד; בפלשתינ שוכנים שני עמים נבדלים לחלוטין זה מזה — עם יהודי עושק ועם ערבי מקופח, העקור ברובו מאדמתו.

ברם, מהי חשיבותו של שוני זה לגבי האסטרטגיה החדשה לשחרור פלשתינ? האסטרטגיה של הויאט-קונג מתבססת, בין היתר, על גיוס העם הויאט-נאמי לשורות המהפכה ונגד המשטר הקיים בדרום ויאט-נאם. אלמלא אהדת הציבור ללוחמי הויאט-קונג ולעניינם, לא היו לוחמים אלה מסוגלים להגיע לחדרי הקצינים האמריקאים בבסיס הגדול והמבוצר ביותר במזרח הרחוק — ולפוצצם עליהם בשנתם. המוני-אדם כאלה — המגנים על צעירי הויאט-קונג, מטפלים בהם ונותנים להם מחסה — אינם בנמצא, בצורה זו ובהיקף זה, בפלשתינ.

מקורות הכוח הפיזי וההכוונה המוראליה למלחמת-השחרור בויאט-נאם מרוכזים בשטחה של צפון ויאט-נאם, ממנו יוצאים לוחמי הויאט-קונג לפעולה, הוה אומר: במקומה הטבעי של זירת-המערכה.

ישראל חוששת לחזור לעומק השטח הערבי

הנחה נכונה היא, שישראל מבססת את האסטרטגיה שלה על מלחמה מחוץ לגבולותיה, בשל שטחה המצומצם. ברם טעות היא לחשוב, כי ישראל מסוגלת לחזור לתוך השטח הערבי מבלי לאבד חלק ניכר מיתרונותיה האסטרטגיים והטקטיים. ואכן חותרת ישראל תמיד להנחתת מהלומות חזקות ומהירות, אך חוששת, מאידך גיסא, מחדירה לעומק השטח הערבי. משטר הגיוס הצבאי של ישראל הוא, אולי, הגורם המכריע המקשה על ישראל לנהל מלחמה ממושכת. מלחמה כזאת עשויה גם לסכן את כלכלתה. מכאן נובע, כי מה שנחשב עד כה לגורם מרתיע מצד ישראל, חייב לשמש עתה חלק מן האסטרטגיה החדשה של הערבים עצמם.

מזה 18 שנים חוששים הערבים ממהלומה ישראלית. המכוונת להרחבת גבולות ישראל. יתכן כי עתה הגיע המועד לדון בצורך לגרור את צבא ישראל הרחק לתוך סיני, או אפילו לגדה המזרחית של הירדן — ולהנחית עליו שם מהלומה ניצחת.

בשל גורמים רבים, מצוייה היכולת להביא להכרעה צבאית נגד ישראל בידי צבאות ערב הסדירים דווקא, ופעילות הפדאיון מהווה רק אחת משלוחותיהם.

הגיס החמישי שבצבא ויאט־נאם אינו קיים ביצה"ל

יהיו אשר יאמרו: אבל כוחות הויאט־קונג הצליחו לפורר את כוחות דרום ויאט־נאם, חרף מספרם הגדול של האחרונים. אמנם כך הוא, אך תנאי פלשתין שונים לחלוטין מתנאי ויאט־נאם. בויאט־נאם ישנם אלפי חיילים, המשרתים בצבא דרום ויאט־נאם, אך תומכים במהפכה ומהוים מעין „גיס חמישי“ בתוך צבא דרום ויאט־נאם ו„עיניים“ למהפכה. הם מקלים על המתקוממים בהשגת נשק ותחמושת, בחדירה למחנות הצבא, בפיצוץ מחסנים; יתרה מזו: האמור לגבי חיילים אלה — יפה כוחו גם לגבי פקידי המדינה ומנגנוני הביטחון והמודיעין. גורם חשוב כזה אינו קיים בפלשתין, שכן אך טבעי, כי איננו יכולים לרכוש לצדנו אלפי חיילים

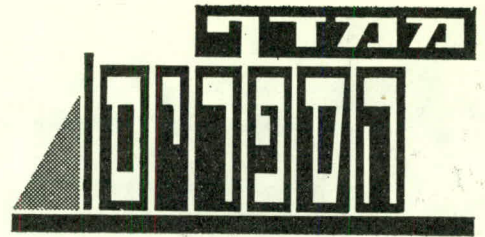
המשרתים בצבא ישראל, ואיננו יכולים למצוא בין בני העם היהודי היושבים בישראל, אנשים אשר יסייעו למתקוממים שלנו, יציידום במידע ויסקפו להם נשק...

מסקנות וסיכום

על כל אסטרטגיה חדשה במאבק לשחרור פלשתין להתחשב בגורמים הבאים:

- התנאים בפלשתין שונים לחלוטין מן התנאים של מדינה אחרת — משועבדת, כבושה או נתונה לרדיפות; לפיכך אין תועלת „להעתיק“ את ניסיונותיהן של מדינות אחרות בשלמור תם ולנסות ליישם בזירת־המערכה של פלשתין.
- הדרך היחידה לשחרור פלשתין היא הפלישה הצבאית, בשעת־הכושר ל„התקוממות פנימית“ בתוכה.
- התערבות צבאית אימפריאליסטית היא בחזקת ודאי, ועל כן הכרח הוא למצוא דרך הרתעה או אפשרות לעמוד בפניה. יתכן כי „הרחבת זירת המלחמה“ היא התשובה הטובה ביותר לסוג זה של התערבות, המכוונת להפסקת המלחמה וליישוב הסכסוך ליד שולחן הדיונים, נוכח עובדות מוגמרות.
- יש לגרור את ישראל אל מחוץ לשטח פלשתין הכבושה — בהתאם לתכנית בדוקה וקבועה מראש. כך תאבד ישראל חלק גדול מיכולתה האסטרטגית והטקטית — מחד גיסא, ולערבים תינתן שעת־כושר להלום בה — מאידך גיסא.
- יש להכשיר את הקרקע של זירת־המערכה — כלומר של ירדן — לפני פתיחתה של מלחמת־השחרור.
- לא ניתן להגביל את מלחמת פלשתין, ככל מלחמה אחרת, למסגרת של תכנית קפואה שאין לשנותה, ועל־כן הכרח הוא לנהוג בגמישות, כך שנוכל לשנות את תכניתנו בהתאם לנסיבות המשתנות.

התפעלותנו ממלחמת ויאט־נאם ומדרכו של העם הי־ויאט־נאמי נובעת מהחלטתנו הנחושה להילחם ומנכור נותם המלתי־יגילה לשאת בדומיה מחלומות. ובכלל... מה רב המרחק בין חוסרי־התגובה שלנו לבין שלוות־נפשם של תושבי כירת צפון ויאט־נאם, הנובעת מאמור־נתם בניצחון.



„שקיעתו של המזרח“

סקירה מאת א. לב

„שקיעתו של המזרח“ * הוא שמו של ספר חדש, אשר עשוי לעניין את הקורא הישראלי העוקב אחר המתרחש בארצות השכנות. בי ספר זה סוקר המחבר, אנזלם האייאר **, את תולדות הערבים, החל מימי ראשית האיסלאם, ימי הנביא מוחמד — ועד ימינו אלה. בסופה של הסקירה הכתובה בלשון מרתקת ומבטיחה שוטף ומבריק, מגיע המחבר למסקנה, כי המזרח הערבי עומד על סף „בגידה ביעור דו ההיסטורי“.

על מנת להמחיש מסקנה זו — פרי ניתוח ההיסטוריה הערבית בת אלף-ושלושים מאות השנים ופרי הסתכלותו בעולם הערבי האזרחי דנא, מסתייע המחבר הגרמני באגדה מזרחית ידועה על-אודות אבורקאס, עשיר-קמץ צעיר, המהלך בחוצות בגדאד בעול סנדלים מרופטים ומטולאים, עד לאותו יום גורלי, בו נכנס הוא לבית-המרחץ העירוני בבירת הארץ-אל-רשיד לרחוץ את גופו. בבית-המרחץ חץ חלה נקודת-המפנה בחייו. בתום הרחצה מבחין אבורקאס בחדר ההלבשה בוזג סני-דלים חדשים, יפים להפליא ומקושטים — סנדלי הקאדי, הרוחץ אף הוא בבית-המרחץ באותה עת. העשיר-הקמץ נוטש את סנדליו המרופטים, ונוטל לעצמו את החדשים. אך גניבתו מתגלה, והוא מובא מייד לפני הדין קאדי. אבורקאס נדון לתשלום קנס גבוה, נאלץ להשיב את הסנדלים החדשים לבעליהם החוקיים — מקבל מידיהם את סנדליו-שלו הדי-מרופטים. מלא חימה על מקור האסון, אשר

פקדו, מנסה אבורקאס להיפטר מן הסנדרים, ומשליכם לתוך מי החדקל — אך הם מוחזרים אליו על-ידי דיג שמשאם מן המים. אבורקאס חופר בור בגינת-ביתו ומטמין אותם — אך ישכנים מוצאים אותם ומשיבים אותם שוב לו. הוא מנסה לשרפם — אך גם זאת לשוא. הוא משליכם מבעד לחלון ביתו — אך הם פוגעים באשה הרה, ושוב מובא הוא לפני אותו הקאדי, ונדון הפעם לעונש כבד. אבורקאס יודע אתה, כי אין הוא יכול להשתחרר ממקר אסונו זה. „ריי-בון העולמים“ הוא מתפלל, „שחרר אותי מסנדלים ארוכים אלה וצוה עליהם, כי לא יהיו רכוש-שלי מעתה ועד עולם“. ברם, גם תפילתו זו נישאת לשוא, וכשהוא מלווה צחוק ולעג הבריות, השומעות את תפילתו, יוצא הוא את ביתו, כאשר בכל אחת משתי ידיו סנדל, וצועד לקראת עתיד, שאינו עוד שלו, אלא שלהם — של הסנדלים.

בסיפור-רקע זה פותח המחבר את „טיולו“ לאורך ההיסטוריה הערבית, תוך הבלטת הקווים המאפיינים אותה בכל תקופה מתקופותיה, החל בתקופת בני-אומייה ובית-עבאס, עבור דרך תקופות שלטון הממלוכים והעזר-ת'מאנים — וכלה באותו מפגש גורלי עם „הסנדלים הנוצצים והחדשים“ של הקאדי, המפגש עם תפיסת-העולם המערבית. על אף הטלאים המרובים בסנדליו של אבורקאס — המשולים להשפעותיהן של התרבויות הזרות והשונות על תרבות המזרח ולשילובן בפסי-פס השקפת-העולם של המוסלמים — עדיין שלו הם, עדיין ניתן להכיר בהם את יסודם האיסלאמי-ערבי, את תפיסת-העולם של הערבי-ביס, שתמציתה השלמת הפרט עם הבורא. תפיסת-עולם, זו מקנה למוסלמי המאמין שלמות ושלוה נפשית, אשר אינה מבדילה בין העולם הזה ולעולם-הבא. אלא רואה אבורקאס לתפיסת-העולם המערבית — זו

אשר בניגוד לתפיסתו-שלו מזהה את הערבי שר עם הקידמה (אולם מתעלמת מכך, שכל התקדמות היא באותה מידה גם התרחקות מן המקורות). מפגש זה מעביר אותו על דעתו ומפתה אותו לנטוש את „סנדליו המטולאים והמרופטים“ ולהחליפם ב„סנדלים הנוצצים והחדשים“, שאינם שלו. בגאווה מהלכים עתה ה„משכילים“ הערביים, בני-זמננו על בימת ההיסטוריה החדשה — כותב האייאר — מבלי שיבחינו ביד הגורל, המסתייע ב„סנדלים חדשים“ אלה על-מנת להנחית עליהם מכה ניצחת. משכילים אלה וכן מנהיגיהם — מסוגו של ג'מאל עבד-אנאר נאצר, נושא דגל הסוציאליזם הערבי, ומת-חריו הסורים, הדוגלים בתורת הבעת' (התחיה הערבית) או מסוגם של „האחים המוסלמים“, אשר ירדו למחתרת — חשים עדיין לדברי האייאר, באי-שקט ובאי-נוחות על כי נטשו את מורשתם והמירוה בתורה לא להם, שכן „המתים חזקים מן החיים“, והמשכילים הללו יודעים בתוככי לבם, כי ככל שיתאמצו להת-כחש לעברם וככל שישתדלו להיפטר מה „סנדלים הישנים“ — תמיד ירדפו „סנדלים“ אלה אחריהם בכל אשר יעשו.

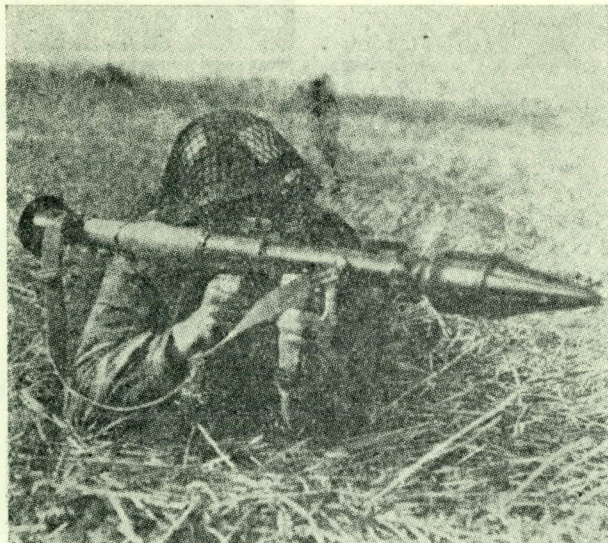
לדעת המחבר פתוחות עתה בפני העולם הערבי שלוש דרכים. האחת: לשחרר את האיסלאם מן המטען הסכולאסטי הרבובץ עליו ומחניקו, דהיינו, להתיר את הקשר הגורדי, הקושר את האיסלאם אל מורשתו ההיסטורית. הדרך השנייה היא ניסיונו של אבורקאס — השלכת הסנדלים הישנים מבעד לחלון, והלא זו היא דרכם של עבד-אנאר ושל מפלגת הבעת' הסורית, דרך אשר תוצאתה ידועה מראש: הסנדלים הישנים יושבו על-ידי חוגי הריאקציה הדתית, מסוגם של „האחים המוסלמים“.

הדרך השלישית אותה רואה המחבר היא ההתחמקות מהכרעה, כלומר, להימנע מליווים פעולה עצמית כלל, אלא להיסחף על-ידי זרם המאורעות. בדרך זו נקטו ירדן, אלג'יריה ומרוקו. האייאר סבור, כי הערבים יב-חרו ללכת בדרך השנייה ובדרך השלישית, שכן שתיהן מובילות למטרה אחת: הפיכת המזרח הערבי להעתק של המערב. אולם תוך כדי תהליך החיקוי — נעלם אופיו ה-מקורי של המזרח. כך נסגר גם מעגל אגדת אבורקאס. הצד הקומי שבראשית האגדה משתנה ולובש גון טראגי, כאשר זונח אבורקאס — שאינו פוסק מלקלל את „סנדליו אותם כחטיבה אחת ושלמה. המפגש בין הישנים“ בקול-יקולות — את במתו ההיס-

(המשך בעמוד 38)

* „Untergang Morgenlandes“ — Anselm Hoyer; Ullstein, 1966.

** עתונאי גרמני, בעל מבט חודר וכושר-ביטוי רב, המעיד על עצמו, כי אין הוא „מומחה“ לבעיות ערב, אך בילה באזורנו כשליה עיתוני והתבונן בסובב אותו בעין פקוחה. כיום משמש האייאר פרשן מדיני בתכנית „ב“ של הטלביזיה בגרמניה, זו ה-מכוונת למשכילים ולאניני-הטעם.



חייל עם RPG-2 במצב יריה

השריון (הפנצריפאוסט) הגרמני; וברה"מ יצרה דגם משלה — מטול נ"ט זוטא — RPR-2, אשר הוכנס לשימוש בכל צבאות הגוש המזרחי. צבא צ'כוסלובקיה פיתח, נוסף ל-RPG-2, מטול נ"ט משלו המכונה „פנצרובקה” P-27. בשנות הששים הופיע ה-RPG-2 הסובייטי בזירת המזרח-התיכון, והוא מצוי כיום בחימושם של צבאות מצרים, סוריה, עיראק ותימן. ה„פנצרובקה” P-27 הצ'כי נרכש על-ידי צבא מצרים בלבד.

★

שני גורמים המריצו את הצבא הסובייטי לפתח מטול נ"ט זוטא חדש:

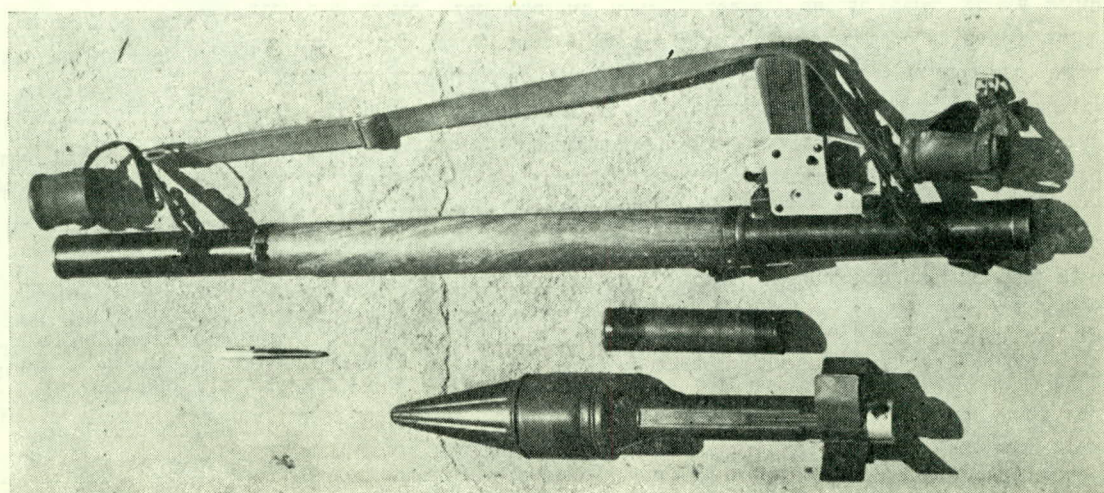
- ★ לרומה ה־נ"ט הסובייטי, שפותח בשנותיה הראשונות של מלחמת-העולם השנייה, היו מגבלות רציניות (קשה להפעלה, כבד וארוך, ובעל תפוקת־אש נמוכה).
- ★ המעבר לתחמושת 7.62 מ"מ קצרה, דגם 1943, בה מוונים הרובים והמקלעים הקלים הסובייטיים כיום, אשר אין לה עוצמה מספקת להדיפת פצצה נ"ט כבדה לטווח של 80—100 מ'.

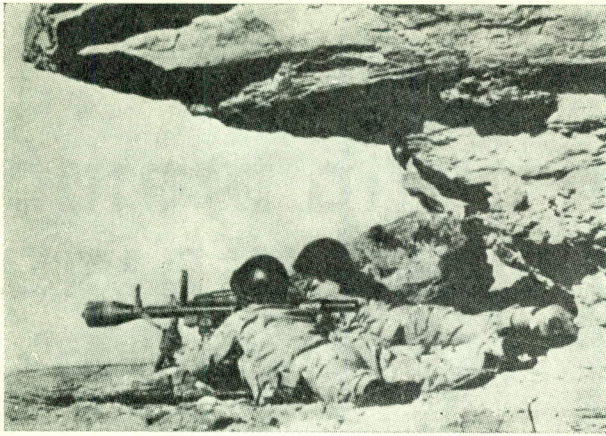
מטולי נ"ט זוטא

ה־RPG-2 הסובייטי וה־P-27 הצ'כי

צבאות העולם מחפשים פיתרונות חדשים להגברת כוחה של ההגנה ה־נ"ט בכוחות היבשה, ובמיוחד — להגברת כיון של יהירות-המשנה בחיל-הרגלים. צבאות המערב הכניסו, לאחר מלחמת-העולם השנייה, רימון-רובה כנשק כיתתי תקני. צבאות הגוש המזרחי הלכו בכיוון שונה — נוכח לקחו של הצבא הגרמני במלחמה, הם אימצו את „אגרוף־

ה־RPG-2 והפצצה שלו





ה"פנצרובקה" במצב יריה

בחלקה האחורי של ידית-האחיזה נמצא פטיש, אותו יש לדרוך על-מנת להביא את הכלי למצב-יריה. על גוף הידית מצוי כפתור-נצירה. על-ידי לחיצת הכפתור שמאלה נוצר הפטיש ואילו על-ידי לחיצתו ימינה — נפתחת הניצרה. בשעת הלחיצה על ההדק מקיש הפטיש על הנוקר, וזה נוקר את הפיקה וגורם להצתת המטען ההודף. על המטול כוונת אחורית-היריית ל-50, 100 ו-150 מ', וכן כוונת קדמית בעלת להב.

*

תפעול ה-P-27 הציכי זהה לתפעולו של ה-RPG-2, פרט לצורך להרכיב את המטען ההודף ולקפל את הסנפירים. פרט זה מאפשר השגת קצב-אש גדול פי אחד-וחצי מזה של ה-RPG-2.

יתרונות המטולים וחסרונותיהם

תפעולם של מטולי-הרקטות נ"ט מן הדגמים לעיל פשוט;

הם מופעלים על-ידי חייל אחד בלבד; כור שר חדירתן של הפצצות הנ"ט גבוה יחסית; ותפעול הכלים אינו דורש אימון ממושך ומסובך.

בין חסרונותיהם של המטולים ניתן למנות את הבאים (בצבאות סוריה ומצרים):

כדי שהחייל-המטולן יוכל לפעול גם נגד מטוּרֵירגילות, יש הכרח לציידו גם ברובה-סער.

בשעת הטעינה מתגלים קשיים מסויימים בהרכבת המטען-ההודף על הפצצה לפני היריה ובכיווץ הכנפיים הקפיציות שבזנב. בשעת הקרב, רק היריה הראשונה היא קלה; כל טעינה נוספת של המטול דורשת מאמץ. מטולן מאומן היטב מסוגל, תיאורטית, לירות שלוש-ארבע פצצות בדקה. טעינת ה-P-27 קלה יותר, הואיל והמטען-ההודף בו הוא חלק בלתי-נפרד מגוף הפצצה. מאידג'גיסא ה-RPG-2 קל כמעט פי-שלושה מן ה-P-27, ולפיכך עדיף הוא כנשק כיתתי.

חכונות ה-RPG-2

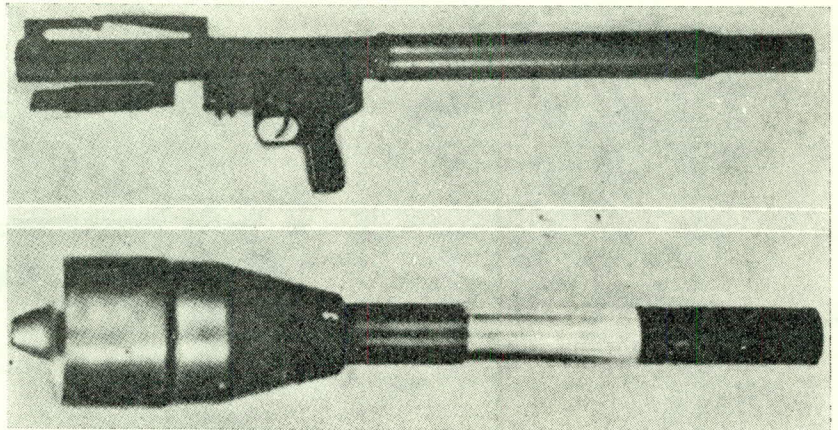
קליבר	קוטר המטול
40 מ"מ	קוטר ראש-הפצצה
82 מ"מ	משקלות ומידות
	משקל המטול
2.75 ק"ג	משקל הפצצה
1.62 ק"ג	משקל המטען-ההודף
0.22 ק"ג	משקל התרמיל עם הפצצות
8.25 ק"ג	אורך המטול
0.950 מ'	אורך הפצצה (עם המטען)
0.670 מ'	טווח ומהירות לוע
	טווח תיאורטי
150 מ'	טווח יעיל
100 מ'	מהירות לוע
84 מ'/שניה	חדירת-שריון
	כושר חדירת-שריון
150—200 מ"מ	

חכונות ה"פנצרובקה" P-27

קליבר	קוטר המטול
45 מ"מ	קוטר ראש-הפצצה
112 מ"מ	משקלות ומידות
	משקל המטול
6.3 ק"ג	משקל הפצצה
3.76 ק"ג	טווח וחדירת-שריון
	טווח תיאורטי
150 מ'	טווח יעיל
100 מ'	כושר חדירת-שריון
עד 250 מ"מ	

יעודם העיקרי של שני המטולים הנ"ט הוא הפעולה נגד שריון, אך ניתן להשתמש בהם גם נגד מצדיות ומחפורות ובלחימה בשטח בנוי. יורים ב-RPG-2 במצב שכיבה, כשהוא מנוהל כתף או בעמידה מן המותן.

פצצות ה-RPG-2 (המכונות PG-2) — נישאות בתרמיל מיוחד, המכיל שלוש פצצות, שלושה מטענים הודפים ושרביט-ניקוי למטול. לוע המטול וזנב-הפצצה מכוסים בדרך-כלל במכסי-עור.

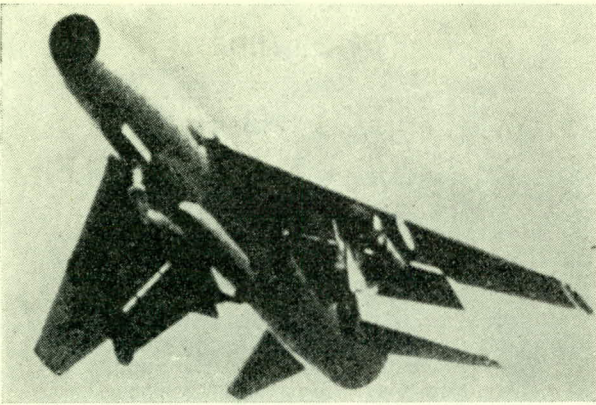


ה"פנצרובקה" (למעלה) והפצצה שלו (למטה)

טעינה, כריקה ויריה

לפני הטעינה מורידים מזנב-הפצצה את מכסהו ומבריגים עליו את המטען ההודף, אשר צבעו ירוק-כהה. לאחר מכן מכווצים את סנפירי-ההזנב, מהדקים אותם לגוף הפצצה ומכניסים אותם ללוע המטול; מוודאים כי זיו, שעל גוף הפצצה ייכנס למגרעת שבלוע המטול, כך שהפיקה תימצא בדיוק מול הנוקר.

מטוסים מתוצרת ברית-המועצות

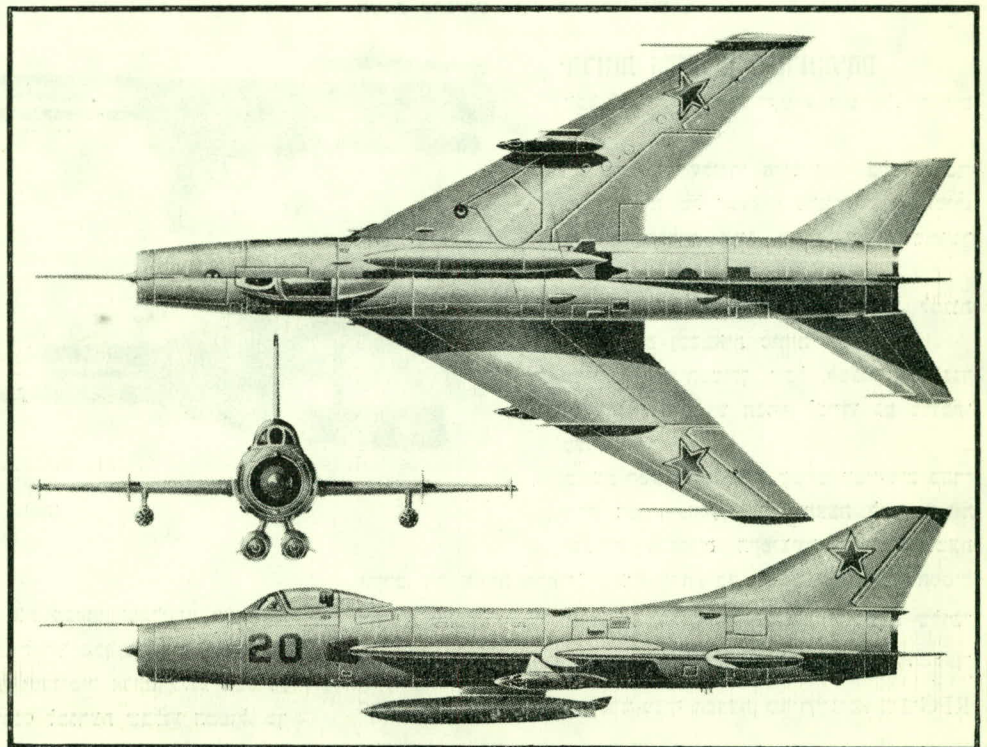


תיאור ותכונות

	משקל ומידות
12,000 ק"ג	מטוס בלי מטען
14,000 ק"ג	מטוס עם מטען מקסימלי
9.8 מ'	מוטת-הכנף
16.8 מ'	אורך
4.9 מ'	גובה
	חימוש
שני תותחים בני 30 מ"מ, המוצבים בשורשי הכנפיים	תותחים
שתי פצצות בנות 450 ק"ג כ"א	פצצות
שתי כוורות-רקטות, בכל אחת 19 רקטות בנות 55 מ"מ	רקטות
	ביצועים
1,700 ק"מ/שעה (ברום 11,000 מ')	מהירות מקסימלית (בלי חימוש)
1,300 ק"מ/שעה	מהירות מקסימלית (עם חימוש מלא ושני מיכלים נתיקים)
9,000 מ'/דקה	שיעור-נסיקת התחלית (בלי חימוש)
7,000 מ'/דקה	שיעור-נסיקה התחלית (עם חימוש ומיכלים נתיקים)

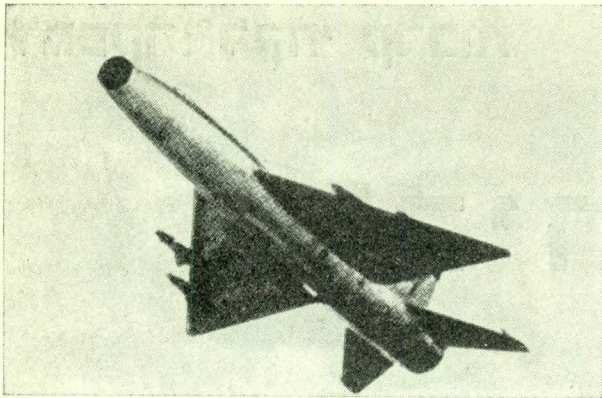
"סוחוי-7"

ה"סוחוי-7" הוא מטוס קרב-הפצצה חדי-מושבי. פיתוחו מקביל לפי-תוחו של ה"סוחוי-9" (גוף המטוס, מערכות הזנב והכנפיים זהים). ה"סוחוי-7" נמצא כבר 5 שנים בשימוש מבצעי בצבא ברה"מ ובצבאות אחרים בגוש המזרחי. בשנה האחרונה הוא סופק גם למצרים.



סימני היכר

גוף המטוס ארוך וצר, כנפיו מוטות-אחור; ארבעה מעצורי רי-אוי, מהם שניים בקצות הכנפיים ושניים באמצע הכנפיים.



„סוחוי-9“

2.230 ק"מ/שעה (ברום 12.000 מ')

1.800 ק"מ/שעה

7.000 מ'//דקה

19.250 מ'

ביצועים

מהירות מקסימלית
(בלי חימוש)

מהירות מקסימלית
כשהמטוס חמוש

בארבעה טילים אויר-אויר
מסוג „אלקלי“

שיעור נסיקה התחלית

סייגרום שימושי

ה„סוחוי-9“ הוא מטוס יירוט הדימושבי; דומה במבנהו ל„סוחוי-7“, מלבד הכנפיים (כנפי ה„סוחוי-9“ הם בצורת דלתא). ה„סוחוי-9“ נמצא עד כה רק בשימוש צבא ברה"מ.

תיאור ותכונות

משקל ומידות

מטוס בלי מטען

מטוס עם מטען מקסימלי

מוטת-כנף

אורך

גובה

11.500 ק"ג

13.000 ק"ג

7.45 מ'

16.8 מ'

4.9 מ'

סימני היכר

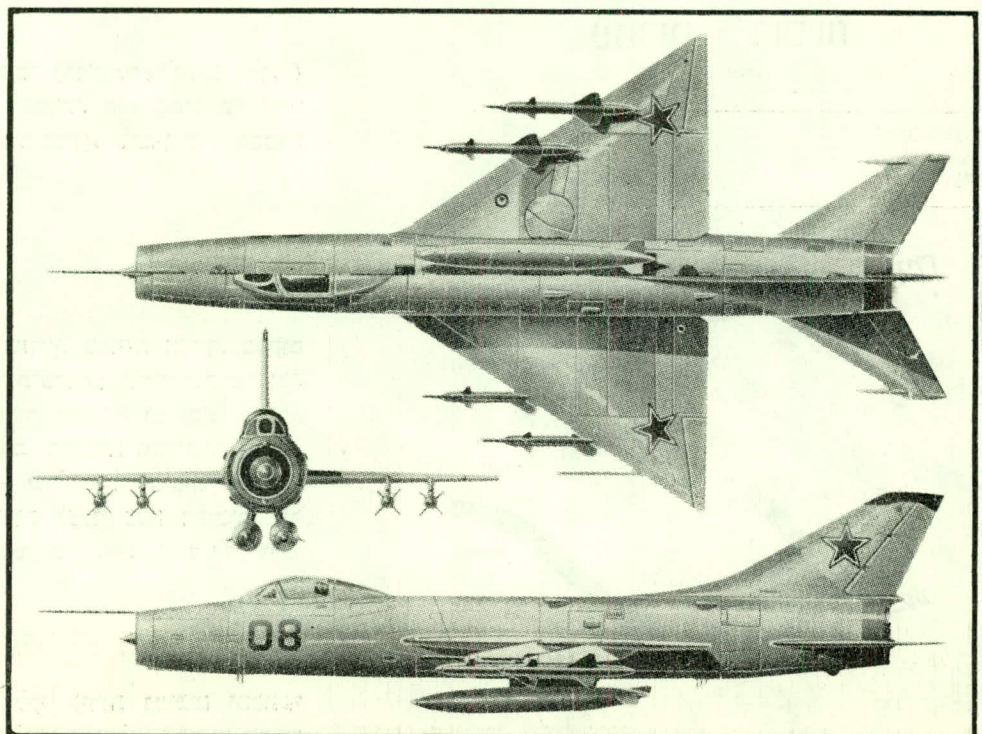
גוף צר ועגול, כנפיים בצורת דלתא.



צורה זו תואמת מטוס על-קולי, אך אינה תכליתית ביותר לתקיפת מטרות-קרקע (כוח העילוי נמוך יחסית במהירויות תת-קוליות); תקיפת מטרות קרקע מבוצעת על-ידי „סוחוי-7“.

ארבעה טילים אויר-אויר מסוג „אלקלי“, מונחים על-ידי משואות

חימוש
טילים



ייטים. במערב — חפרת־קשר מוליכה מהבית לעבר העמדות הגרמניות.

הכנות לביצוע המשימה

ההכנות למבצע נחלקות לשניים: סיור ותצפית, החלטה ותכנית.

סיור ותצפית

בחסות החשיכה נכנס מפקד הכוח־הפורץ הסובייטי לתוך חורבה א' ומתקין לו עמדת תצפית מוסנית כיאות. מעמדה זו הוא צופה במשך 24 שעות אל יעדו.

ברובזמן יורה הפלוגה לעבר הבית, כדי לאלץ את הגרמנים לגלות את עמדות־הנשק.

בלילה הבא חוזר מפקד הכוח־הפורץ אל מפקד־הפלוגה.

תוצאות התצפית

הכוח הגרמני מתוגבר מאוד בלילה. לקראת בוקר (משמרו) יום) מצמצמים את הכוח שבבית עד כ־10 אנשים. יתר החיילים חוזרים, דרך חפרת־הקשר אל עמדה אחורית, לנוח. הגרמנים ערים לנעשה בעיקר כלפי צפון ומזרח. העמדות הסובייטיות בכיוונים אלה קרובות יחסית לבית. נראה ששטח־ההריסות לא נשמר במיוחד.

החלטה ותכנית

על סמך הניסיון שנרכש עד כה נראית התקפה חזיתית חסרת תכלית; לכן — צריך להפתיע! נקבע כי:

- ההתקפה תיערך על־ידי כוח־פורץ קטן.
- ההתקפה תיערך בבוקר, שעה שהכוח הגרמני מופחת.
- ההתקפה תיערך מכיוון בלתי־צפוי, מעבר לשטח־ההריסות הפתוח, ובשלב האחרון — אפילו מכיוון הצד הגרמני.
- לא תהיה הכנה ארטילרית ולא סיוע־אש. הנשק הכבד יהיה בחיפוי נצור ויופעל רק אם תשתבש פעולת הכוח־הפורץ.

ההתקפה

ההיערכות להתקפה כללה:

- ארגון הכוח־הפורץ.
- התקדמות לעבר חורבה א', שהיא עמדת־מוצא להתקפה.
- מיקום הנשק המסייע המלווה את הפעולה בחיפוי נצור.

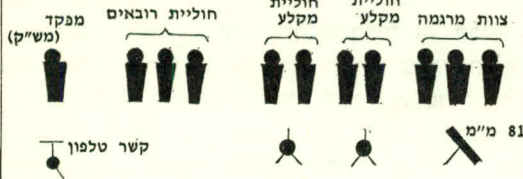
יום הלחימה הראשון

שחר

הכוח־הפורץ מתקדם בזחילה בשטח־ההריסות אל עבר הבית, תוך ניצול מקסימלי של פני־הקרקע. כל חייל עמוס תחמושת ורימוני־יד. אין עמם מזון, אך הם נושאים מעילים. הבית שותק. שקט בכל הקטע.

הכוח מגיע — מבלי להתגלות — עד למרחק 20 מטר מה־בית. מפקד הכוח קם, נותן סימן ומזנק אל הבית. שבעת אנשיו מזנקים אחריו.

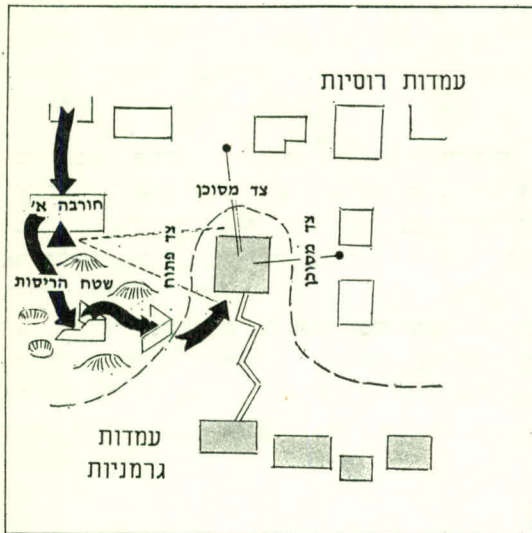
גרמנים (הכוח שבבית)



רוסים (הכוח הפורץ)

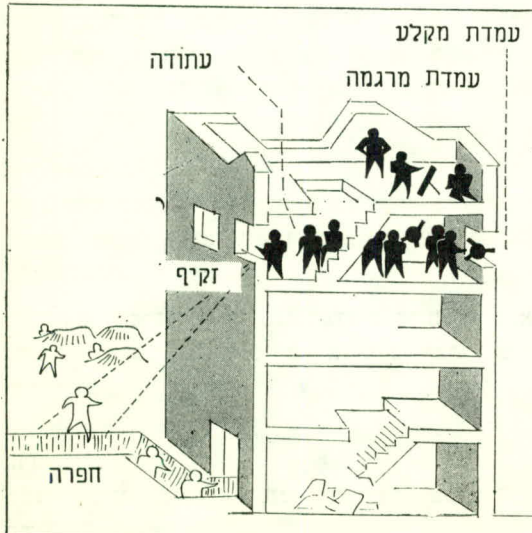


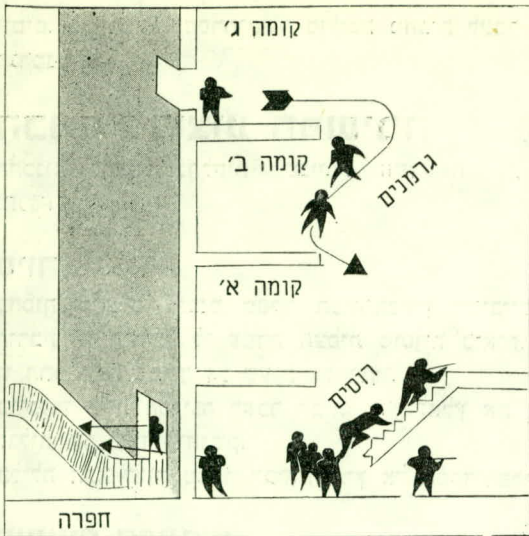
הרכב הכוחות



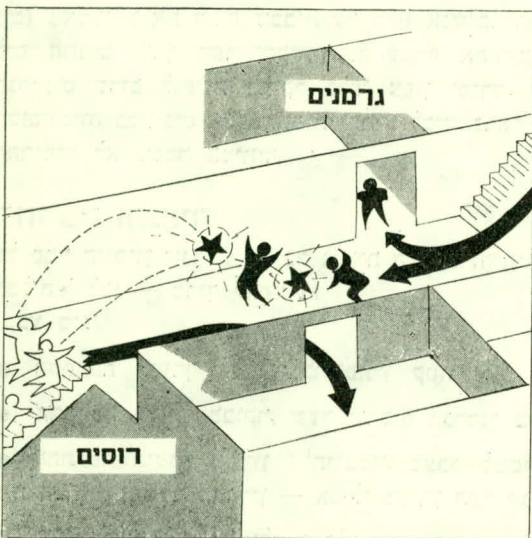
הפריצה הסובייטית

גילוי הכוח־הפורץ



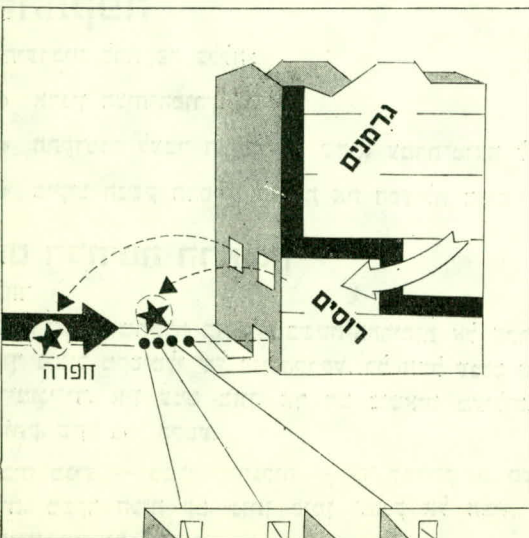


מכת'נגד גרמנית



הכוח'הפורץ זורק רימונים

ניסיון פריצה גרמני



הזקיף הגרמני בקומה ג' מבחין בכוח'הפורץ ברגע האחרון ופותח עליו באש תת'מקלע, אך הוא איחר את המועד. החיילים הסובייטים הגיעו ל"שטח המת" שליד קיר'הבית. הם קופצים לתוך חפרת'הקשר ופורצים אל פרוזדור'הבית. מפקד הכוח'הפורץ משאיר שני חיילים בפתח הבית. השניים חוסמים על'ידי תת'מקלעים את חפרות'הקשר לכיוון העמדות הגרמניות ומאבטחים את עורפו של הכוח'הפורץ. החלק התחתון של המדרגות המובילות לקומה א' נהרס, אך במאמץ משותף ובעזרה'הדדית אפשר להגיע למעלה. ואמנם, מפקד הכוח וחמישה חיילים מטפסים.

חוליית מכת'הנגד הגרמנית מסתערת מקומה ג' — למטה. על המדרגות ובפרוזדור של קומה א' מתנגשת החוליה עם הפורצים. חיילי הכוח'הפורץ זורקים שני רימוני'יד. הת'פוצציות מחרישות אוזניים נשמעות בתוך המבנה הסגור. הכל נעלם בעשן ובאבק'הסיד הלבן המתאבק מהטיח המתפורר. נשמעות זעקות'כאב. לאחר ההתפוצציות מזנקים חיילי הכוח'הפורץ מסף המדרגות לתוך הפרוזדור, בתקלים בשתי גופות ומבחינים מבעד לעשן בדלתות מימין ומשמאל. מהדלת השמאלית מצליפה עליהם אש תת'מקלע. הם נעלמים בדלת הימנית, וזורקים רימוני'יד מעבר לפרוזדור לתוך פתח הדלת השמאלית. התת'מקלע משתק.

הכוח'הפורץ בודק את סביבתו. החדרים קשורים זה בזה על'ידי פתחי דלתות ועל'ידי פרצות בקירות. בחדר, שליד חדר המדרגות, אין תקרה ואין רצפה. פגז בעל קוטר גדול עבר את כל הקומות. מבעד לחור, שגרם הפגז, יכול מפקד הכוח'הפורץ לראות את אנשיו שבקומת'הקרקע ואף לשוחח אתם. הצד השמאלי של הבית, בו נאחו הכוח הסובייטי, פונה לעבר העמדות הגרמניות. הגרמנים, המחזיקים בצד השני של הבית, שולטים על הגישה לעמדות הסובייטיות. בידי הסובייטים קומת הקרקע והחצי הקדמי של קומה א'. היתר — בידי הגרמנים.

שעות הבוקר המאוחרות

הגרמנים מנסים לפרוץ את המצור על הבית, בהעבירם כוח דרך חפרת'הקשר. ניסיון זה נכשל בגלל אש התת'מקלעים ורימוני'היד של הסובייטים. מעודד מהניסיון לחלצו, פותח הכוח הגרמני בתוך הבית בהסתערות. הסובייטים חייבים להתגונן כלפי שני הצדדים — ומצליחים בכך.

אחר'הצהרים

הסובייטים מנסים לפרוץ את המצור על הבית, שבתוכו מת'כתשים, מהקו שלהם. ניסיון זה נמנע על'ידי האש החזקה של הגרמנים.

התותחים והמרגמות של שני הצדדים אינם יורים אל הבית, כדי לא לסכן את אנשיהם. אי'שקט ומתח שוררים עד רדת היום.

ערב

מבעד לקירות שומעים הסובייטים כיצד "שכניהם" הגרמניים משוחחים בטלפון.

הם מחפשים את קו־הטלפון, אך אינם יכולים לגלותו בחשיי כה. גם הסובייטים וגם הגרמנים רעבים ורועדים מצינת הליל.

יום הלחימה השני

בבוקר השכם הסובייטים מגלים את קו־הטלפון ומנתקים אותו.

אחר־הצהריים

המתנה מתוחה. חילופי אש לסירוגין. התחמושת של הכוח־הפורץ הסובייטי הולכת ואוזלת. ברור למפקד הכוח, כי בלי לה הבא צריכים להגיע לידי הכרעה. הוא אינו רואה אלא אפשרות אחת (דומה, מוצא יאוש): לתקוף ישירות דרך הדלת הבלתי־מבוצרת.

לילה

שני הצדדים סובלים מקור ומרוח פרצים. הסובייטים ישנים במשמרות. בחצות מעיר מפקד הכוח את אנשיו. הוא חוצה את הפרוזדור ופותח את הדלת בשקט. הזקיף הגרמני נשען ליד הדלת, רדום. ליד החלון ממול מבחין מפקד־הכוח בצלילתו של זקיף שני, הצופה אל העמדות הסובייטיות. מפקד־הכוח זורק רימון־יד לתוך החדר וקופץ מייד לאחור. לאחר ההתפוצצות הוא פורץ פנימה, יורה מתת־מקלעו. לאחר הפריצה סורקים את הבית. מפקד־הכוח שולח רץ אל הפלוגה ומבקש תגבורת.

יום הלחימה השלישי

אחר־חצות

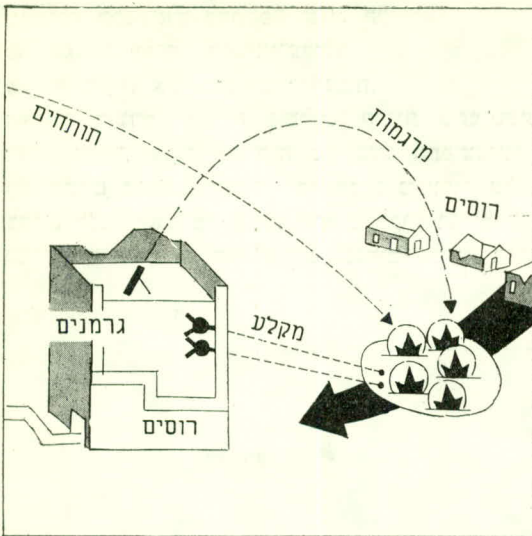
הרץ עובר בקפיצות אחדות את השטח הנשלט על־ידי האויב ומגיע בשלום אל העמדות הסובייטיות. בחסות החשיכה מביאים הסובייטים תגבורת (צלפים, מק"בים, תותחים נ"ט), תחמושת ומזון אל הבית. מפקד־הפלוגה עצמו מגיע וממריץ את הפעולה. תוך זמן קצר חייב הבית להיות מוכן להגנה! החיילים עובדים בקדחתנות. הצלפים מוצבים בקומה א', המ"ק"בים והתותחים ה"נ"ט בקומת הקרקע. את הקומה הזו מבצרים במיוחד. פל"סים מניחים מוקשים נ"ט בצד המערבי של הבית.

שחר

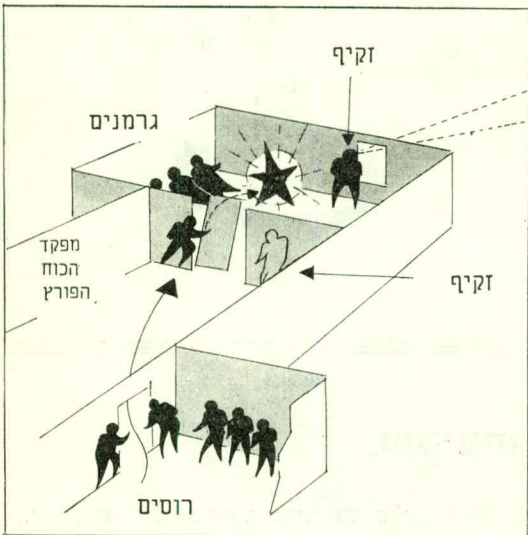
מתחילה התקפת־נגד מקבילה של הגרמנים. מחלקת רגלים, בסיוע ארבעה טנקים, מתקדמת לאורך חפרת־הקשר. הטנק הקדמי עולה על אחד המוקשים, שזה עתה הונחו, ונתקע ללא יכולת לנוע. טנק שני נפגע על־ידי תותחים נ"ט. התקפת־הנגד המקבילה משתבשת.

לפני־הצהריים

הגרמנים מכירים בעובדה, כי בינתיים חלף הזמן המתאים להתקפת־נגד מקבילה וכי יש לתכנן מחדש. הם מכינים התקפת־נגד אחרת.

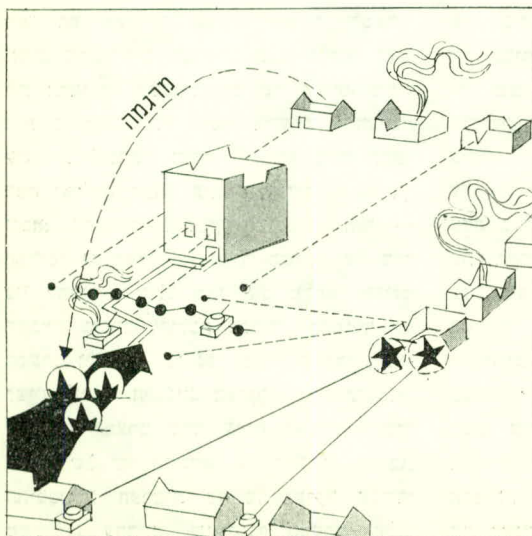


ניסיון פריצה סובייטי



ביעור הבית

התקפת־הנגד הגרמנית המקבילה



מתחילה הכנת-אש להתקפת-הנגד, הכוללת:

● הפצצה על-ידי מפציצי-צלילה.

● 20 דקות אש תותחים ומרגמות.

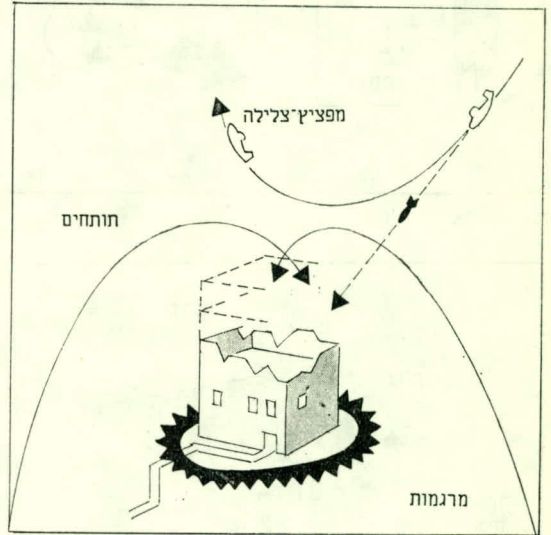
האדמה רועדת. תקרות נופלות, קירות מתמוטטים. הבית נעלם בעשן, ממנו מבוזקות מדי-פעם התפוצצויות הפגזים.

רק שתיים מארבע קומותיו של הבית נשארות על תלן.

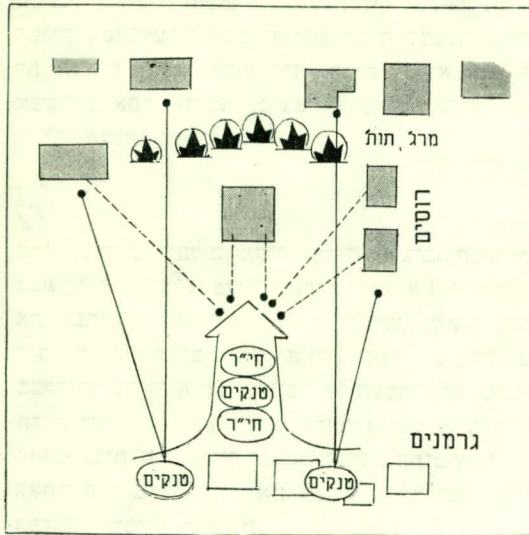
בסיום הכנת-האש מתקדמות שתי מחלקות רגלים בסיוע כ-15 טנקים ותותחיסער. שני טנקים נפגעים על-ידי תותחים נ"ט.

הרגלים הגרמנים חייבים למצוא מחסות בין הריסות הבתים. במחסות אלה הם מופצצים על-ידי המרגמות הסובייטיות. קבוצת תת-מקלענים מתקדמת בחפרת-הקשר ומגיעה עד סמוך לבית. במקום זה נפתחת עליהם אש מדוייקת. הצלפים הסובייטים שבקומה א', משתמשים בכוונות טלסקופיות. התת-מקלענים הגרמנים סובלים אבידות רבות ונאלצים לסגת. התקפת-הנגד משתבשת, נבלמת ונפסקת. הבית נשאר בידי הסובייטים.

הכנת-האש הגרמנית



התקפת-הנגד האוחרת



..שקיעתו של המזרח"

(המשך מעמוד 29)

טורית, וצועד לקראת עתיד שאינו עוד שלן.

★

המתחות האינטלקטואלית, ה"קלק" (חרדה, בעברית) — נותנת אותותיה במזרח הערבי; מאז הפגישה בין המזרח הערבי ולמערב, חשים המשכילים הערביים ב"נחיתותם" לעור מת הישגיהם הטכנולוגיים של הזרים. מתי חות זו באה לידי ביטוי דו-ערכי: הערצה קיצונית למורשת הזרה — מחד גיסא, והעי רצה המלווה שנאה עיוורת לזרים — מאידך גיסא. בתקופת השלטון המנדטורי הזר — הבריטי והצרפתי — גברה השנאה על הר- צון לחיקוי; אולם מאז תום מלחמת-העולם השנייה גוברת והולכת הנטייה להתמודד עם המערב ולהוכיח, כי גם המזרח הערבי רשאי לציין לזכותו הישגים, בעיקר בתקופות-עברו, עת היה המערב שרוי עדיין באפילה ובכר- בריות של ימי הביניים. על רקע זה נכתבת ההיסטוריה הערבית מחדש, בעיקר על-ידי משכילים ערביים, שנתחנכו במערב. הללו

מעסיקים את הסופרים הערביים במידה גד- לה-והולכת. ה"קלק" — החרדה — מתווספת כאן לתהום המפרידה בין הזרים ובנים, אשר חונכו לאור תורות שונות ונוגדות. חרדה זו מוצאת את ביטוייה, למשל, בספר "עץ האומללות" של טהא חוסיין, מגדולי סופרי מצרים בדורנו, ובכתביהם של סופרים רבים שבאו אחריו. בין האחרים מתבלט הסופר נגיב מחפוז, הממונה כיום על סרטי הקול- נוע במצרים, ואשר כתב טרילוגיה, המש- קפת אותה חרדה ואותה תהום שבין הדור רות. באחד מסיפוריו האחרונים, "הפחד", בולט יאוש הסופר מכישלוננו של השלטון למצוא לשון משותפת עם האוכלוסיה, אשר מושגיה שונים מהשקפתו.

כנגיב מחפוז, חותרים אף סופרים ער- ביים אחרים לחוף-מבטחים — אך אינם מצליחים עדיין למצוא את השלמות ואת השלוה הנפשית, בניגוד למוסלמי משכבר, אשר מצא את שלוותו באמונתו באיסלאם.

ניפחו בתיאוריהם את הישגיהם, כגון תרומת אנשיהמדע הערביים בימי-הביניים, וטיש- טשו את חולשותיהם ואת מהדליהם של הע- רבים.

מאז תום מלחמת-העולם השנייה, ועם חדי- רת ברית-המועצות לאזורנו, בעקבותיה, קם חוג משכילים ערביים, אשר ראה חזות-הכל בדוגמה הסובייטית. בשלב מאוחר יותר נתי- עוררה התלהבות מן הסינים אשר התגברו על נחשלותם ב"קפיצה נחשונית". עם זאת צצה בעולם הערבי "ספרות העתיד", המבי- עה תקוות ומשאלות בנוסח סיפורת מדע, כגון: סיפורו של נוסע ערבי בשנת 2,000, המדווח לקוראיו על בירות ערביות, בהן מתנהלים החיים על טוהרת "הלחיצה על כפתורים והאוטומציה המלאה" — קיצור, ממש אותם סממנים המאפיינים את הישגי המערב השנוא-ונוערץ בעת-העונה-ראחה.

הכמיהה לקדמה והקושי למצוא במורשת-הע- בר מענה מספק לאתגרי ההווה והעתיד —

הכשרת

צוותי אחזקה

כיצד?

ארי' ג.

כשדנים בדרך ההכשרה של צוותי אחזקה, ראוי לבחון תחילה מהו מכלול התפקידים שמבצעים צוותי האחזקה, ועל יסוד ניתוח התפקידים לקבוע מה הידיעות שיש להקנות לצוותי האחזקה.

תנאי ראשון לכך: בהירות המושגים. אם נאמר, שצוותי אחזקה „מופקדים על תקינותו הטכנולוגית של הציוד“, עלינו להבהיר מהי תקינות טכנולוגית זו ועל סמך זאת לקבוע מהן הידיעות הדרושות להבטחתה, שאותן יש לכלול בהכשרתם של המאחזקים.

אפשר להגדיר טיבו של ציוד טכני בדרכים רבות. מנקודת ראותנו יש עניין לבחון את הציוד הטכני מבחינות אלה:

● היכולת הטכנית של הציוד, כפי שנקבעה על-ידי היצרן; כלומר הביצועים של אותה מערכת.

● יעילותה התיאורטית של המערכת, הנתונה לנו במושגים של תצרוכת-דלק, נפח ומשקל, הקפס וכו'. וכדומה.

● אמינות המערכת — מידת כושרה של המערכת לפעול ברציפות, וללא-תקלות, לאורך זמן וביעילות.

אמינות המערכת מושפעת לא רק על-ידי נתונה הטכנולוגיים, אלא אף — ובעיקר — על-ידי אופן אחזקתה.

כדי שנטיב להבין עד כמה מורכבת הבעיה הטכנולוגית של אמינות הציוד, נתאר לעצמנו מערכת, המורכבת מחמישה-עשר חלקים, הפועלת בתנאים נורמליים. אם תהיה האמינות של כל חלק נפרד בפני-עצמו 99 אחוזים, הרי אמינות המערכת בכללה, שבתוכה פועלים כל חמישה-עשר החלקים האלה, תהיה רק 90 אחוזים, כתוצאה מסיכום השפעות-הגומלין של כל החלקים הפועלים במערכת.

אם נביא בחשבון שמערכות-הנשק אותן אנו מכירים — מטוס, טנק, תותח — מורכבות ממאות רבות של חלקים, יסתבר לנו עד כמה חמורות אותן דרישות טכנולוגיות שרק בכוחן ניתן להבטיח אמינות תיאורטית גבוהה של פעולת המערכת.

סוגי התקלות

בעבודה המעשית עלולה פעילותה התקינה של מערכת להשתבש בגלל סיבות רבות. נמיין סיבות אלה לסוגים — ובכל סוג נעמוד על חלקו של המאחזק במניעת התקלות.

● יש תקלות שמקורן בבלאי של חלקים במערכת. בלאי כזה יכול להיות טבעי, כלומר בלאי צפוי, אך הוא יכול להיות בלתי-טבעי — כתוצאה מליקוי טכנולוגי פנימי או כתוצאה מהזנחה ומטיפול בלתי-נכון.

● יש תקלות שסיבתן שבר, נתק, קריעה וכיו"ב. גם תקלות אלה יכולות לקרות בגלל ליקויים טכנולוגיים או בגלל טיפול לקוי. המאפיין תקלות מסוג זה הוא, שאין הן נותנות „התראה“ מוקדמת ולרוב הן קורות לפתע.

● תקלות אחרות סיבתן הפרעות בפעולת המערכת בגלל לכלוך או בגלל גורם חיצוני אחר.

בסוג תקלות זה, המקור הבלעדי להפרעה הוא בצורת הטיפול בציוד ובאחזקתו. על צוותי האחזקה לקיים את מכלול הדרישות; ועליהם לעשות זאת על-ידי שורת פעולות: לפני הפעלתו של הציוד בזמן הפעלתו, ולאחר הפעלתו. לכן פעולתו של צוות-האחזקה היא מעין מחזור רצוף, החוזר וגשנה בהתמדה, כשכל החוליות שבו חיוניות באותה מידה.

פעולות צוות האחזקה

אפשר לחלק את פעולתם של צוותי האחזקה לשלושה מישורים:

● טיפול מונע.

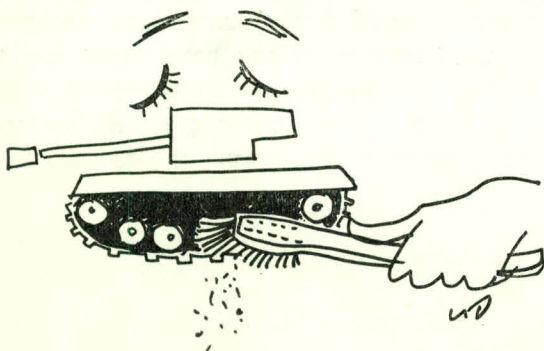
● החלפת מכללים.

● התגברות על תקלות.

קל לראות כי מישורי-פעולה אלה מקבילים למדי לקבוצות התקלות; אולם אין הם חופפים. נדון בכל אחד לחוד.

טיפול מונע

יש כללים קבועים וברורים לאופן שבו יש לבצע את הטיפול המונע. ראשית-הכמה היא, כמובן, לפעול בהתאם להוראות המקצועיות שניתנו על-ידי היצרן, או על-ידי מי



שניתק ועוד. אולם קשה יותר להתגבר על תקלות כמו סתימה בצנינור-דלק, ניקוי שסתום ועוד. לא-פעם יש צורך בידע רחב ובניסיון רב כדי להתגבר על תקלות מסוג זה.

עד כאן — תכונות המערכת, התקלות האפשריות בצידוד ודרכי ההתגברות עליהן. בכל אלה חייבת להיות ברורה חלוקת האחריות בתחום האחזקה, בין המפעיל למאחזק.

במקרים רבים מבצעים המפעילים את הטיפול המונע. לכן יש להכיר שירים לבצע את התפקיד הזה ב"שלמות. גם ההתגברות על התקלות השכיחות והפשוטות — חייבת להיעשות לפחות בחלקה, על-ידי המפעילים.

חלוקה לדרגים

בדרך-כלל פועלים צוותי האחזקה בדרגות: כלומר ליד הצידוד

המופעל נמצאים צוותי אחזקה של דרג ראשון, עבודתם כמו תיקון המכללים, שיפוצו הכללי של הצידוד וכיו"ב מבוצעות בדרג שני, ולרוב בסדנאות או בבתי-מלאכה מיוחדים, על-ידי בעלי-מקצוע שהוכשרו במיוחד לכך.

הכשרתם של צוותי האחזקה שבדרג הראשון צריכה איפוא שתהיה מכוונת בראש וראשונה לסוגי הצידוד עמם יעבדו בשדה. על צוותי האחזקה לדעת לפעול בכל שלושת התחומים (טיפול מונע, החלפת מכללים והתגברות על תקלות), תוך דירוג של המשימות המוטלות על כל אחד, לפי רמת מומחיותו.

השלב הראשון והפשוט הוא הטיפול המונע; החלפת מכללים הוא שלב יותר מתקדם; איכון התקלות וההתגברות עליהן הוא שלב ההתמחות הגבוה.

בקביעת תכנית ההכשרה צריך על-כן לברור, מבין מכלול הפעולות המתבצעות על-ידי צוותי האחזקה, את הפעולות השכיחות; המטרה היא להתרכז בלימוד פעולות אלה. לימוד פעולות ששכיחותן פחותה — מוטב לדחות להשתלמות מקצועית בשלב מתקדם.

סיכום

במסגרת ההכשרה לצוותי אחזקה לצידוד צבאי יש להתרכז ככל האפשר בסוגי צידוד מצומצמים — מתוך שאיפה להשיג התמחות בסוגי צידוד אלה, ולפעמים אף בסוג צידוד אחד. משך ההכשרה הבסיסית צריך להיות קצר, והדגש הוא על עקרונות ושיטה. המומחיות הממשית תירכש תוך העבודה המעשית, ובהתאם למשימת האחזקה.

שהוסמך לכך. אך מלבד ההוראות המקצועיות האלה, העשיריות להיות שונות לגבי כל סוג צידוד, יש ללמוד גם כללי-יסוד בטיפול מונע.

כללים אלה נכונים תמיד, לכל סוג צידוד ומערכת. הם קשורים בכל מקרה לאופן ביצועו של הטיפול המונע. ל"אופן הביצוע", כוונתנו:

- הקפדה על שמירת נקיון הכלים והמיכלים בהם משתמשים.
- התאמת מפתחות ומברגים לפתחים השונים.
- ניקוי מקום הפתח לפני פתיחתו — ומניעת זיהומם של חלקים פנימיים בשעת הטיפול.
- הביצוע המעשי חייב להיעשות על סמך רשימה מדויקת של הפעולות הנדרשות; אין לשנות מהוראות אלה, ואין לסטות מהן.

החלפת מכללים

החלפת מכללים יכולה להיעשות באחד משני המצבים:

- עבר פרק-הזמן המסויים, המוגדר בהוראות המקצועיות.
- קרתה תקלה במכלל, או נראים סימנים המעידים על ירידה בכושר-פעולתו.

כדי להחליף מכלל, יש לדעת להסירו, להרכיבו ולכוונו.

תיקון המכלל גם הוא חייב להיות נהיר לצוותי האחזקה. אין שליטה בתחום זה בגדר תנאי-מוקדם לרכישת הידע הבסיסי הקשור בהסרת מכלל פגום, ובהרכבתו של מכלל תקין במקומו.

התגברות על תקלות

חלק זה בהכשרת המאחזק הוא המורכב ביותר ללימוד; סיבות אחדות לכך: אין הוא שגרתי; אין הוא כפוף לשום הוראה מקצועית; יישום הידע הוא תמיד פתאומי. ניסיון רב נדרש כדי להשיג מיומנות בהתגברות על תקלות; אולם גם עניין זה חייב להילמד — ויש דרך ללימודו.

אילו קל לתקן ואילו קשה

מה הפעולה הנכונה בהתגברות על תקלות? שני שלבים לה: ראשית, חובה לאבחן נכונה את התקלה — ואחר-כך לבחור בדרך הנאותה שתאפשר להתגבר עליה.

יש מצבים לגביהם האבחנה היא קלה ופשוטה, לדוגמה: תקר בגלגל, רצועת-מאורר קרועה וכיו"ב; לעומת זאת קשה לאבחן נתק בחוט-חשמל נסתר, סתימה בצנינור-דלק או שמן, פגם באטם ושאיבת אוויר על-ידי משאבה ועוד.

גם לאחר שהתקלה אוקנה, ואין סכנה שתתפשט, עדיין נשארה הבעיה איך, באיזו דרך להתגבר עליה. גם בדרך התיקון — יש קל ויש קשה; קל להחליף גלגל, או רצועה, לחבר חוט

הרהורים על

קצין-המטה



ההרהורים וההרהורים-שכנגד — בסוגיית ערכיו של קצין-מטה (מאמרו של אל"מ מ. גור ב, מערכות", קפ"א) הם אולי מן הדוגמאות המובהקות ל,ויכוח לשם שמים". אתה חש בכנות הכרתו של כל משתתף בויכוח, ובמאמץ להעלות שיקור לים רציניים ונוקבים לביסוס עמדתו. אכן, מאמץ כזה, ותהליך ההרהורים עצמו, אינם יכולים להיות עניין ,חד-פעמי". בעיה זו תתחדש בכל מדורי עבודתו של צבא — וגילויה מתעוררים מדי פעם, הן בפני המפקד, שעליו בלבד האחריות להחליט, והן בפני קצין-המטה, שאחריותו היא לספק נתונים, ליעץ, לחוות דעתו. הויכוח הוא, כאמור, ויכוח לשם שמים; אך לא הוא, ולא עבודת-המטה בה הוא דן — אינם מתרחשים בשמים, כי אם במציאות ארצית, אנושית, ארגונית, צבאית. ומציאות זו — שיש בה כללים צבאיים נחרצים, מחייבים ומוחלטים — אינה נקיה גם מאותו ,חיכוך-מלחמה" נפשי ומחשבתי, המתלווה אל הגשמתם המוקפדת של הכללים.

נתיב-ההתנהגות הנכון והבריא איננו בהסתרת-דעה (תופעה הקרויה לעתים ,,סתגלנות"), וודאי לא בהרגלים של הפגנת דעות (העלולה לשבש נוהגים ואף את המעשה-המשותף). אין לשכוח כאן גם את הגורם החשוב של מידה וחוש-מידה. אולי מותר לומר כאן על משקל האימרה: ,,יפה תורה עם דרך-ארץ", כי לגבי קצין-המטה — יפה אומץ-לב עם דרך-ארץ. השקידה על העניין המיוחד עליו הוא ממונה — עם נכונות להכניעו לשיקולי העניין הגדול-ממנו, ולהחלטת מפקדו; שילוב ,,ניגודים" אלה — הוא התמרור המציין את דרכו הפוריה של קצין-מטה בכיר הראוי לשמו.

כאמור לעיל — ההרהורים, ההשגות והתשובות הפרושים בעמודים הבאים אינם אלא פרק ממסכת מחשבתם של קצינים — ובסיומו בא הסיכום הפוסק והמחייב של הסמכות המכוונת את חיי הצבא ופועלו.

היש צורך ב"מאבק"?

סאל מ. צפורי

"חכמים היזהרו בדבריכם, שמא תחויבו חובות גלות ותיגלו למקום מים רעים וישתו התלמידים הבאים אחריכם וימותו!"
חז"ל

יכולת טכנית — עד עתה עסקנו בנושאים מופשטים, אך בסיכומי של דבר, אם עובדות, רעיונות, הערכות והצעות לא יעובדו כראוי מבחינה טכנית, ולא יוגשו בזמן ובקצב הדרור שים, לא יועילו לתכלית, ותגובות המטה לא יתאמו את הצרכים. חשובה אם כן לקצינהמטה גם ה"סנדלרות" הבסיסית — היכולת לערוך מסמך כראוי.

*

את נושא הנאמנות רצוי להגדיר ולפרט. נאמנות למי ולמה? יש הנוטים לראות את הנאמנות כנושא המגדיר את היחס של הפקוד למפקדו, אך אני הייתי מרחיב סעיף זה ואומר — ראשית נאמנות לעם ולחוקותיו, שנית נאמנות לממונים ולפקודים. כי לעתים נוטים לשכוח, כי אנו איננו משרתים אישיות מסוימת אלא כולנו שותפים בביצוע תפקיד מוגדר. אם עובר המפקד על פקודות הממונים עליו או על חוקי המדינה, או אם הוא פוגע בערכים אנושיים, חובה על קצינהמטה להתנגד לו בכל תוקף ולא לסייע בידו.

מהות המאבק

קבע אל"מ מ. גור שעל קצינהמטה "להילחם":

- נגד הערכות של הרמה הגבוהה.
- נגד הערכות של קצינהמטה אחרים.
- נגד מפקדו.

חולק אני על המושג מלחמה; מדוע יעשה זאת? אולי ילמד קצינהמטה ויבחן תחילה את הערכות וההנחות, אולי אין נגד מה להיאבק ולהילחם, ומספיק להבהיר וללבן? מדוע יש להכריז מייד מלחמה?

מה פירוש "לא תמיד תואמים הצרכים והבעיות של הרמה הגבוהה את אלו של הרמה הכפופה לה"? מי הקובע את המטרות ואת משימתן של הרמות הכפופות? עד כמה שזכורה לי עבודתהמטה, כל רמה מגדירה את מטרותיה בהתאם למשימה, אשר הטילה עליה הרמה הגבוהה. אנו חייבים לזכור, כי גם הרמות הגבוהות אינן פועלות בחלל ריק. מטרות הרמה הגבוהה מקורן בהחלטות הפיקוד העליון וההנהגה המדינית של המדינה.

באשר לתכונותיו הבסיסיות של קצינהמטה, תמיד דעים אני עם אל"מ מ. גור, אך חולק על דעתו בנקודות אחדות באשר לדמותו של קצינהמטה.

אצטט את הגדרתו של קצינהמטה ותפקידיו: "כיועץ למפקד דו, חייב קצינהמטה להביע דעתו ולהציע הצעותיו, בכל עת — גם אם נוגדות הן לדעת המפקד. אך זאת — כל עוד לא נפלה ההכרעה. אולם משהודיע המפקד על החלטתו, על קצינהמטה להקדיש את כל מרצו ואת כל מסירותו לביצוע החלטתו כלשונה וכרוחה, ללא הסתייגות כלשהי, תוך כדי נטישת דעותיו האישיות הקודמות — אם היו מנוגדות לדעת מפקדו". כל הפועל בהתאם להגדרה זו ממלא חובתו כקצינה ותורם לשותפות. כל החורג ממנה מחבל במשימה.

ברצוני להוסיף כמה תכונות, שחייבות להיות נחלתו של כל קצינהמטה. אך תחילה שתי שאלות:

- האם אל"מ גור ייחס דבריו לכל קצינהמטה בכל הרמות (כולל מפקדת עוצבה ומפקדה על-עוצבתית), או שמא יש להבחין בין הרמות השונות אליהן מתייחסים?
- האם כללים אלה נכונים לעתות שלום ולעתות מלחמה כאחד? האם תואמים הם תכניות אב ותכניות מבצע בנוהל קרב רגילים וחפוזים?

מן הראוי להבהיר נקודות אלה, כדי להגיע למסקנות עד איזה שלב יש להמשיך בויכוח ומתי יש לסיימו ולהתחיל בעשייה, כדי להבטיח כי התכנית, גם אם אינה לרוחו של קצינהמטה, תבוצע בצורה היותר טובה.

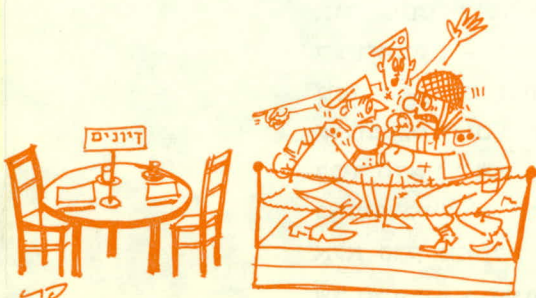
נאפיינים

אל"מ מ. גור ציין את המאפיינים הבאים לגבי קצינהמטה:

- עצמאות המחשבה והעזה להביעה.
- כושר ניתוח מחשבתי.
- יכולת להציג באופן ברור ומשכנע עובדות, נתונים, מסקנות והמלצות.
- נאמנות.
- נכונות להיות האיש מאחורי הקלעים.
- לדעתי שמט הכותב כמה מאפיינים, אשר עשויים להיות בסיס לכל היתר והם:

- יושר
- דייקנות
- יכולת טכנית

יושר — פשוטו כמשמעו — הגינות בכל מעשה. דייקנות — קצינהמטה חייב להיות אחראי לכל עובדה שאותה הוא מציג בפני מפקדו או בפני חבריו למטה. וידועים מקרים בהם מסרו קצינהמטה נתונים בלתי בדוקים או נתונים חלקיים למפקדיהם או למטה וגרמו לקבלת החלטות בלתי הגיוניות ולביזוי המפקד והמפקדה.



לבצע את פקודותיו של המפקד אין פירושו „לפחד ממנו יותר מאשר מהאויב“, כי הפחד ממפקדו ודאי יפחד גם מהאויב.

הגבול למאבק על הדעה

אל"מ מ. גור מניח במאמרו — תוך הסתייגות — כי ברוב המקרים הגבול למאבק הוא קבלת ההחלטה על-ידי המפקד. לדעתי יש לקבל גבול זה ככלל, ללא כל הסתייגות, ואין להרוג ממנו. כלל זה חייב להיות ברור לכל קציני-מטה ועל-פיו יש לחנכו. אין זה סותר את הצורך להעמיד מדי פעם לבחינה מחדשת את תכניות האב, ולבחון על-פי העובדות וההערכות אשר נוספו או שוננו.

באשר לכלל היתר במאמרו של אל"מ מ. גור: כל הכבוד. אין לי ספק, כי הערכים של האדם הם גורם רב משקל ומשמעות בין המרכיבים שישפיעו על הניצחון או על הכישלון, אך חוש הפרופורציה גם הוא חשוב.

לכן, לא נראה כי יכולות להיות סתירות וניגודי אינטרסים מהותיים בין הרמות השונות. יכול להיות (אפילו רצוי שיהיה) ויכוח באשר להיקף המשימה וכמות האמצעים. אבל מה רב המרחק בין ויכוח כזה לבין „מלחמה“!

„נגד מפקדו“ — מדוע יש לקבוע כלל, כי קציני-מטה חייב להילחם נגד מפקדו? אולי למפקד שיקול הגיוני ותכליתי; לשם מה קביעה מוחלטת זו?

לאמיתו של דבר רק הכותרת „מהות המאבקים“ היא „נגד המפקד“, בעוד הפירוט מצביע על הסכנות שבגישה זו. אך לדעתי גם הכותרת מיותרת. במושג „מלחמה“ רצוי להשתמש כאשר אנו מתייחסים לאויב, ואילו בדיון בין המפקד לקצין-מטה מספיק המושג „ויכוח“.

בסיכומי של דבר חייב קציני-מטה לזכור, כי האחריות הבלעדית לקבלת ההחלטה ולביצוע התכנית הינה של המפקד. דברים אלה אינם עומדים בשום סתירה לחובתו הבטיחית של קציני-המטה להציג בפני מפקדו את כל העובדות, ההערות וההמלצות, גם את אלו שאינן לרוחו של המפקד.

החלטה פורמלית - מהי?

רס"ן א. פורן

● אמנם ממפקד דורשים מעל הכל הצלחה בשדה-הקרב, אך כיוון ששעות הקרב קצרות הן ואילו ההכנות מרובות, עולה לעתים משקלן של דרישות אחרות מהמפקד (מבלי ליטול את הבכורה מההצלחה בקרב) כגון: כושר ארגון, הדרכה והכנת אנשים לקרב, טיפול בחיילים ועוד.

מהות המאבק

(מתוך המאמר)

- ובכן — כנגד מה וכנגד מי אנו נלחמים? כנגד מה חייב קצין-המטה לאזור כל כוחות נפשו ולצאת חוצץ?
- ✗ נגד השגרה.
- ✗ נגד מוסכמות.
- ✗ „נגד“ הערכות והנחות של הרמה הגבוהה.
- ✗ „נגד“ הערכות והנחות של קציני-המטה האחרים.
- ✗ „נגד“ מפקדו.

ברצוני להשיג השגות אחדות למאמרו הנ"ל של אל"מ מ. גור.

יתכן שהערותי והשגותי הן בבחינת „התפרצות לדלת פתוחה“ והכותב לא התכוון לדברים כפי שאני הבינתיים, אך כך היא התרשמותי כ„קורא מן השורה“...

מה נדרש מקציני-מטה לעומת הנדרש ממפקד

(מתוך המאמר)

- הנדרש ממפקד הוא להחליט, לפעול ולהצליח ובקציני-המטה אנו מבקשים מאפיינים אחרים:
- ✗ עצמאות המחשבה והעזה להביעה.
- ✗ כושר ניתוח מחשבת.
- ✗ יכולת להציג באופן ברור ומשכנע עובדות, נתונים, מסקנות והמלצות.
- ✗ נאמנות.
- ✗ נכונות להיות האיש מאחורי הקלעים ו„להגיא“ רק כשיש הכרח בכך.
- ממפקד אנו דורשים מעל הכל הצלחה בשדה-הקרב.
- נדמה לי שההפרדה שהפריד הכותב בין מפקד לקציני-מטה, באשר לתכונות הנדרשות מזה ומזה, היא מלאכותית במידה מסויימת.
- כל אחת מהתכונות שפורטו לעיל טובה היא הן למפקד והן לקציני-המטה.
- כל מפקד (בכל הרמות) הוא במידה מסויימת „קצין-מטה“ של הרמה מעליו.



ויקשה עליו לראות את „התמונה הכוללת“. לכן טבעי שדעתו מושפעת מזווית הראיה המקצועית שלו. תפקידו של המפקד לקבל את הנתונים מקציני-המטה, לשמוע את חוות דעתם המקצועית (וגם הלא מקצועית) ולהחליט.

מרגע ההחלטה — חייב כל המטה כאיש אחד לפעול לביצועה המושלם של ההחלטה. אם כל קצין-מטה ינסה להטות את ההחלטה לכיוון הצעתו — אנה נגיע?

● איני מאמין שקצין מסוגל, ברבזמן, לפעול במלוא כוחו להשגת מטרה שהתווה מפקדו ועם זאת לחפש דרכים כיצד לשכנע את מפקדו שהצעתו-שלו עדיפה. איני מאמין גם שקצין כזה יהיה מסוגל להלהיב את פקודיו לביצוע מושלם של המשימה.

● ערעורים חוזרים ונשנים על החלטות שנתקבלו הם בבחינת תקיעת מקלות באופני העגלה הצבאית. גדולתו של קצין-המטה נמדדת בין היתר באיזו מידה מסוגל הוא לבצע בהתלהבות את החלטות מפקדו, גם אם הן נוגדות לדעתו.

● אין להפריז ב„הסתה“ למלחמה של הקצין במפקד ובמטה — כלום קצין שדעתו מתקבלת חייב להיות אומלל?

סיכום

לדעתי ניתן לסכם את הדברים הנדרשים מקצין-המטה (מלבד אלה שצוינו כנחלתו של כל קצין):

✱ יכולת לרכז נתונים, לגבשם ולהציגם כדי לסייע למפקדו בקבלת ההחלטה.

✱ ידע מקצועי, כושר ארגון ויכולת לביצוע המשימות המוטלות עליו.

✱ עוז רוח להיאבק על עמדתו כל עוד לא נתקבלה החלטה.

✱ יכולת לבצע ברצון ובהתלהבות משימות שהוטלו עליו גם אם הן נוגדות את עמדתו.

דומני שכדי לשכנע הפריז הכותב בחריפות ניסוח הדברים. מלחמה בשגרה ובמוסכמות — מסכים בהחלט, אך לאמר שקצין-המטה חייב להילחם בשלושת ה„אובייקטים“ האחרים, אולי מוטב לאמר עלול?

מכיר אני סוג של קצינים המחפשים תמיד להיות „נגד“ (זה סוג של „שאתרה“), לא לטובת העניין אלא בעיקר כדי להיראות כבעלי דעה עצמאית.

אם דעתו של הקצין נוגדת את הדעה המובעת חובתו להביעה. אך האם הכרח הוא למצוא ניגודים?

הגבול למאבק על הדעה

(מתוך המאמר)

✱ להמשיך ולהילחם על דעתי גם לאחר קבלת החלטה, כל עוד אין מאבק זה מפריע למילוי המושלם של המשימה כפי שהתווה המפקד.

✱ הזכות הגדולה והחובה העצומה שאנו מעניקים כאן לקצין-המטה הבכיר היא להחליט בעצמו מתי עלולה עקשנותו להפריע ולהזיק למילוי המשימה — ואז לחדול מלחצו.

✱ החלטה פורמלית (ההדגשה שלי — א.פ.) של מפקד אינה יכולה להיות מושכל ראשון בדבר הגבולות למאבק.

✱ אין החלטה פורמלית שמה קץ לדיונים.

✱ קצין-מטה אשר אינו לוחם, חוטא לתפקידו ולמפקדו. האמנם?

● מה פירוש „החלטות פורמליות“? אני מכיר סוג אחד של החלטות ואלה מחייבות.

● עבודתו של קצין-המטה נעשתה מורכבת ומסובכת. קצין מטה טוב המתעמק בתפקידו כדי להשיג מקסימום נתונים למפקדו, ממילא לא יוכל להקיף במלואם את נושאי המטה האחרים (גם אם הוא בוגר בית-הספר לפיקוד ומטה...)

הסכנה לחינוך של הקצין הזוטר

ס"ל ש. ק.

בצבא קיים קשר בין הנושאים השונים, אף בין הקיצונים ביותר — קשר ישיר או עקיף, הדוק או רופף — אבל קיים. בגלל קשר זה קיימת למעשה גם „המשכיות“ להחלטת המפקד העשויה להשפיע על נושאים שבעת הכרעת המפקד לא דנו בהם, או לא הובהרו במידה מספקת, ותהיה הסיבה לכך אשר תהיה.

לכן, אם יחייב המצב בדיקה מחודשת של הבעיה, על אף שכבר הוכרעה, חייב קצין-המטה לעורר זאת, ולא — יהיה זה משום מעשה בתייענה, שאפילו ההגדרה הקיימת לגבי תפקידו של קצין-מטה לא תוכל להצדיקו.

*

עם זאת, מסוכנים הרעיונות החדשים, המובאים במאמרו של אל"מ מ. גור בגלל טעמים אלה: ● גישתם הכוללת והבלתי מסתייגת.

אכן, לוא החלטתו של המפקד היתה סוף פסוק לבעיה, היו הרעיונות החדשים שבמאמרו של אל"מ מ. גור בסתירה להגדרת תפקידו של קצין-המטה.



● שימוש מופרז במונחים: „היאבקות“, „מלחמה“, כאשר המדובר הוא בעבודת-מטה. קציני-מטה ישנם בכל הרמות ובכל הדרגות. הרמה והדרגה מעידים על-פירוב על גיל וניסיון צבאי ומקצועי. אם כך, מסוכן להחדיר בתודעתו של כל קצין (הן בכיר והן זוטרי) כי עליו להמשיך להיאבק על דעותיו לאחר החלטת המפקד. אין אני חושש לפירוש „מלחמה“ ו„היאבקות“ בבחינת אלי-מות, אלא לפירושם וליישומם במובנם ה„רוחני“ שמשמער-תו — הפיכת דיונים מעשיים לבמת ויכוחים חסרי תכלית. קצין זוטרי, שיחונך על פי הרעיונות החדשים, יראה חובה להמשיך ול„היאבק ולהילחם“. כך ייעשה טרדן, אולי גם

שחצן. הוא יהיה לטורת על מפקדו וישבש את עבודת המטה התקינה. יתר-על-כן, קצין כזה עשוי למצוא את עצמו מורחק ואולי גם מומלץ להעברה לתפקיד אחר, פחות ערך. וזאת רק משום שניסה למלא כראוי את תפקידו כקצין-מטה על-פי הרעיונות החדשים לפיהם חונך. הגדרת „תפקידו של קצין-מטה“ משמשת סייג לפריצת הגבור-לות על-ידי הקצין הזוטרי, אך אינה מונעת מהקצין הבכיר, בעל הוותק והניסיון, מדיניות עצמאית והבעת דעה בכל הזדמנות שיראה צורך בכך (גם אם ידוע לו שבנושא זה כבר קיימת החלטת המפקד).

האם ההגדרה הקיימת - פשטנית מדי?

סא"ל נ. נדיבי

משניתנה ההחלטה, הנותר רק לארגנה ולפרטה או שמא גם לבחנה, ואם יש צורך — אף לשנותה?

קדה (הממונה) לגבי נקיטת פעולה מסוימת או אי-נקיטת פעולה הוא בבחינת החלטה. אם נקבל גישה זו יתעוררו ספקות רבים, אשר מקצתם אפרט בדוגמאות.

קצין-המטה בעוצבה והחלטות בנוהל-יקרב מבצעי

בהחלטות של נוהל-יקרב מבצעי, נשאר, לפי תורת עבודת-המטה, בידי קציני-מטה ומפקדים כפופים פתח לבדיקת החל-טות. בקבוצת-הפקודות הראשונה מוצגות לעתים החלטות בדרגת פירוט די רבה (בשל נטיית מפקדים רבים להכתיב משימות). האם זה משחרר את המפקד הכפוף מתכנון עצמאי וממצעת דרכי-פעולה אחרות בתחום משימתו? האם סדר כיבוש היעדים, עיתוי התקפה וכיו"ב אינו נושא שמפקד כפוף חייב ליזום בו שינוי?

נביא דוגמה נוספת מאישור דרכי-הפעולה של האויב על-ידי המפקד (לפני הפצתן במטה): ברגע שהמפקד אישר או פסל דרך כלשהי הרי זו למעשה החלטה (לא רק שהמפקד מחליט לגבי כוחותינו — הוא גם „מחליט“ מה יעשה מפקדו של האויב...). אם ה"קמ"נ משוכנע שהאויב עשוי לתקוף בציר מסויים, דבר שנפסל על-ידי מפקדו — האם הוא לא יפעיל לגבי אפשרות זו גורמי איסוף ואמצעים אשר בוודאי דרושים גם למשימות אחרות?

קצין-המטה והחלטות הרמה הממונה

קצין-המטה עשוי לעמוד (כתוצאה משגרת יחסיה-עבודה) בדילמה בין שתי החלטות, כי החלטה שסוכמה בקבוצת-פקודות ברמה הממונה ואשר הוא היה נוכח בה (לפי נוהל-היקרב) — מפקדו הישיר עשוי לשנותה (לדוגמה: שעת „ש“ למתקפה — לכך השלכות רבות). כיצד לנהוג? המפקד כבר

ברצוני ליחד את דברי על משמעותה של ההחלטה כחלק ממערכת-המטה ושיטות עבודתה מזה, ומבחינת קצין-המטה — כנושא — מזה.

נראה לי, שבבחינת משמעותה של בעיה זו, אין להפריד בין קצין-מטה למפקד. הבעיה נוגעת לעצם מהותו ולאישיותו של הקצין ביחסיו כלפי הרמות שמתחתיו, כלפי חבריו במטה, או כלפי הרמות שמעליו. למקרא הדרישות המרובות, שדורש אל"מ גור מקצין-המטה (עליו „להילחם“ במפקד, בחבריו לעבודה, בתפיסות מוסכמות ולעמוד על דעתו באומץ) — מתעוררת השאלה מדוע ישאר קצין-המטה בתחומו המוגדר ולא יהיה מפקד בעצמו (כך ישא באחריות המלאה לעמדתו)? מלבד זאת — קציני-מטה רבים הם גם המפקדים על יחידותיהם.

ההגדרה הקיימת לגבי „קו-ההחלטה“ היא פשטנית ויש בה סתירות

התגובה הראשונה למקרא המאמר עשויה להיות התנגדות חריפה. תגובה זו מקורה בהרגלים שהורגלנו בהם ובחשש שמערכת עבודת-המטה „המסודרת“ תיעשה מוסד בלתי מאור-גן, שכל אחד מושך בה לכיוון אחר, ללא מטרה משותפת. האמת היא שכלל שהופכים בבעיה ובודקים אותה, מתגלות פרצות „במערך המוגן“ של התפיסה הקיימת.

עצם המונח קבלת החלטה על-ידי המפקד טעון הבהרה. אם נתחם לפקודה מוגדרת לכיבוש יעד, סביר שאין הספקות רבים. אך האם הכוונה לזה בלבד? למעשה, חיי עבודת-המטה רצופים סדרה של החלטות בנושאים פעוטים כביכול, אך קיימות גם החלטות לטווח ארוך, שלהן לא רק השלכה אר-גונית, אלא אף מהותית לגבי גורמים איכותיים ואנושיים. לדעתי, מבחינה עקרונית — כל טיכוס של המפקד (או המפ-

המשורטטות יפה ב"עצי מבנה" והפעולות בשיטה קבועה ובדוקה. נקבעה שיטה המבטיחה, מבחינת המערכת, שההחלטה תהיה מבוססת ושקולה, על סמך מקסימום הנתונים ("הכנת נתונים"). מבחינת ההגייונית של הארגון לא רב המרחק עד לתפיסה שמחשבים אלקטרוניים ימלאו את תפקיד קציני-המטה, יספקו נתונים ודרכי-פעולה, המפקד המוסמך לכך יחליט, ואחרי-כן יעבד המחשב את הנתונים לתכנית מפורטת.

ערכיותו של קצין-המטה

בתפיסה זו האדם כערך בפני-עצמו הוא יסוד המערכת. משקלו הסגולי ותכונותיו הם שמקנים משמעות לעבודת המערכת. ככלות הכל הרי הארגון ושיטת-העבודה נקבעים על-ידי בני אדם, ואין כל הכרח לנהוג בקשיחות, שכן בזאת משתעבד האדם ליציר כפיו, ומה מותר האדם מהמכונה?

מבחינה זו ה"קור-האדם" של קביעת ההחלטה אינו אלא צעד כפוי, שהרי מעשה התכנון אינו אלא תהליך בלתי-פוסק של בדיקה מחודשת של הנתונים, ובמידת הצורך גם של ההחלטה. עיקרו של התהליך הוא בביטוי המלא של ערכיות הפרטים (המפקד וקציני-המטה) הבאים בהתנגשות חופשית של דעות ורעיונות, אשר תביא בסופו של דבר לפיתרון טוב יותר.

יש לגשר בין שתי התפיסות

הסתירה בין ה"ארגון" ל"אדם", יתכן שאינה מתחילה בנושא זה בלבד, אלא נובעת מהסתירה הכוללת שבין האדם לחברה. ללא ספק חריפותה בארגון צבאי רבה יותר מטעמים אלה:

- מקבל ההחלטה מופקד על מערכת (גוף צבאי) ועומד בפני בעיה, מוגדרת בזמן ובמרחב, הדורשת פיתרון שהוא אחראי על ביצועו. פיתרון זה כרוך לרוב בסיכון חיי אדם, בהפעלת אמצעים רבים ובתיאום מדויק. אם ינתן לכל קצין חופש ערעור על החלטות ובדיקתן המחודשת, ייגרמו אי-סדר ופיגור בנהלי-קרב ואולי גם לא ימולאו המשימות עצמן.

- לעומת זאת, האם העובדה שבתאריך מסויים ניתנה החלטה יכולה להפסיק את מחשבתו, שאיפתו ופעולתו של הקצין לתיקון המשגה? טענות, שהסתירה קיימת ויש לקבלה ול-סגלה כחלק מערכיותו של קצין-המטה. אין לקבל כפשוטה את ההגדרה "התורתית" של "קור-ההחלטה", אלא כאחד מכלליה של מערכת-המטה ושיטת-עבודתה. קצין-המטה הוא פרט בתוך מערכת זו. אישיותו ואיכותו יעמדו פעם פחות ופעם יותר, בקונפליקט וב"היכוך" הקשור להסתגלותו לקור-ההחלטה ובקביעת עמדתו כלפיה. קביעת עמדה זו, אם אמנם תינקט, מושפעת לא רק מהחלטת המפקד כשלעצמה, אלא גם מסולם ערכיו של הקצין, נאמנותו לכלל מטרות הצבא, נאמנותו ליחידות כפופות וכן מרמת המשמעת הפנימית שלו. תפיסה זו עשויה לדעתי לתרום רבות לפיתוח סגולותיו של הקצין בכלל ושל קצין-המטה בפרט.

החליט וישא באחריות לשינוי, אך האם רשאי קצין-המטה לנהוג באופן שגרתי לפי "קור-אדם" של קביעת החלטה? הרי היו פה שתי החלטות נוגדות. האם בכל מקרה רק החלטת המפקד קובעת, או שיש גורמים נוספים המשפיעים על יחסו של קצין-המטה להחלטה?

קצין-המטה הרמות הנמוכות

האם קביעת החלטה על-ידי המפקד לא תעמיד, לעתים, את קצין-המטה גם במבחן הנאמנות ליחידות הכפופות, שאף אותן הוא מייצג במפקדה? במציאות קורה לפעמים שפקודות "מורדות" מרמה ממונה ומקבלות את אישור המפקד. האם קצין ה"אג"מ לדוגמה, משוחרר מלהילחם על שינויה של החלטה זו, אשר לדעתו לא שקלה את מצב היחידות? יפשפש כל אחד במעשיו ויבדוק אם לא "חטא" בנקודה זו או אחרת בנושא זה.

משקל הקצין בצבא קטן

מכל האמור לעיל נראה לי, שההגדרה לגבי קביעת "קור-החלטה" אינה ניתנת לראיה פשטנית כפי שרובנו סבורים. לדעתי, אין ספק כי במדינה קטנה, שצבאה קטן ועיקרו האיכות, יש לביטוי האיכותי של הקצין משמעות רבה יותר מאשר במדינה גדולה.

בגישתנו לבעיה, ניתן להאיר אותה בדרך של ניתוח עקרוני משתי נקודות מוצא: האחת מבוססת על ראיית כלל מערכת הגופים הצבאיים (והמטות בכללם), והאחרת — על ראיית ערכו האיכותי הכולל של הקצין (האדם) כמרכיב עיקרי במערכת. בהמשך דברי אנסה לפתח שתי גישות אלה.

קצין המטה - חלק מהמערכת

ארגון חברתי (מדינה, צבא, בית-חרושת) ככל מכשיר — יש לו יעוד ומטרות מוגדרות. הצבא כארגון יצר לו כלים המשמרים את מטרותיו. המטה הצבאי ושיטות עבודתו הם בבחינת כלי, העובד לפי כללים וחוקים ("עבודת-המטה") המאחדים את כל חלקיו ואגפיו, בדומה לחלקים סבים של מערכת מיכנית.

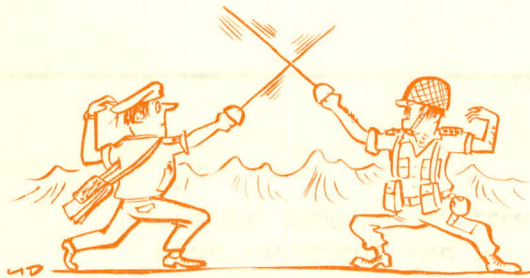
קצין-המטה הוא בבחינת בוכנת מנוע, המתנהגת בדרך קבועה ואשר תביא לתוצאות רצויות ו-צפויות מראש. לגבי המכשיר ("הארגון") קיים קצין-המטה רק כחלק פונקציונלי בעל יעוד ותפקיד מוגדר. ערכיותו הסובייקטיבית נבדקת רק במידת השתלבותה "בעבודה השקטה והחלקה" של המערכת בכללותה. כל ה-טוען שקבלת החלטה היא תמיד "קור-אדם" בהתנהגות קצין-המטה ותגובותיו, מייצג את הארגון בכללותו (לרוב זה המפקד או המוסד הגבוה). ככל שהוא יותר גבוה, טבעי שיראה לפניו מסגרות ומכשירים בעלי יעוד מוגדר, מטות ויחידות



תשובה לתגובות

אל"מ נ. גור

באחריות. המועקה, שיוצר הפחד מפני הקרב ותוצאותיו, עולה הרבה על הרצון הטבעי של האדם להיאבק על דעתו. אנשי צבא רבים, מפקדים וקציני מטרה, אשר מגלים אומץ ועצמאות רבים ליד השולחן, נדבקים בעת הקרב אל מכשיר הקשר ואל המפקד ואומרים: כן, המפקד! מה לעשות, המפקד! אני ממתין, המפקד!



מעטים יותר המקרים בהם יאמר קצין המטה למפקדו: לא, המפקד! אתה טועה, המפקד!

אל נשכח שעל הקצין הבכיר פועלת רק לעתים רחוקות המועקה של שריקת הכדור או מעוף הפגז. לגביו אין צורך להפעיל משמעת שלא יברח, חס וחלילה, משדה הקרב.

את הקצין הבכיר משתק החשש של התוצאה. כאן משחקים באש. אם תתקבל הצעתו יכול להיות כי ייגרם אסון כבד וכישלון. ואם כן — למה לו להתערב?

הוא יציע — אבל בלחש. הוא יצייר יפה את המפה ועם קבלת ההחלטה יגיד מייד: כן המפקד! וירוך להוציא את הפקודה — בשם...

אנו מציגים את "חזון" המשמעת והסדר הטוב מול ה"פוגרום" של מאבק הדעות, לאחר החלטה.

החשש מפני אנדרלמוסיה כתוצאה מחוסר משמעת הוא אפסי לעומת פחדו של קצין, אשר אינו מחוייב בכך, לשאת באחריות.

כל המצביאים הגדולים המשמשים לנו דוגמה למנהיגות רעיונית ופיקודית, במטה ובשדה הקרב, המשיכו להיאבק על דעור תיהם ומעשיהם למרות ההחלטות. קצר המצע מלהביא דוגמה זאת, אולם די בפסק דינו של רביאלוף דיין בדבר "סוסים אבירים" להבהיר את העניין. רביאלוף דיין ידע, שבדרך הטבע יש יותר "שוורים עיקשים" מאשר "סוסים אבירים" ולכן, כאשר נאלץ לבחור ביניהם, לא היסס הרבה ובחר ב"סוסים".

*

אנו עוסקים בחינוך. חינוך, מטבעו שהוא נוגד ומתנגש לעתים בתכונות אופייניות טבעיות לאדם. ואני טוען שהתכונה הטבעית בתחום האחריות היא, למי שאינו מוכרח, לברוח ממנה, ולכן צריך לחנך לעודף נכונות לשאת בה, האופיינית.

נושא הדיון הוא רחב ורבת-פנים ואין ספק, שככל שנרבה ונכתוב בו — עדיין לא מיצינו אותו.

נראה לי, שהתגובות על רשימתי בדבר דמותו של קצין המטה הן טובות כרשימות בפני עצמן, וטוב שנכתבו. לכן לא אלאה את הקוראים בתשובות מפורטות. נשאר זאת לשיפוטו האישי של כל קורא ואני מקווה, שבסיכום כל הנכתב תתקבל תמונה שלמה וחיונית של דמות הקצין.

*

אסתפק בהתייחסות אל שאלה מעשית אחת אותה מעורר רס"נ א. פורן, וזו תמציתה: כלום יהיה קצין המטה מסוגל להמשיך במאבקו על מחשבתו ורעיונותיו, ועם זאת למלא במסירות, אחרי החלטת המפקד, תוך הקדשת הזמן הדרוש לביצועה המושלם.

לדעתי, אפשרי הדבר בהחלט, כי שתי הדעות נוגעות לאותו עניין, וכל מערכת איסוף הנתונים והפקת המשמעות אחת היא. השוני הוא בעיקר במסקנות ובהערכות. נראה לי בהחלט כי מוחו של אדם — וביחוד של קצין בכיר מנוסה ומתורגל בעבודתו — מסוגל להעריך ולשקול שתי מערכות מחשבתיות מקבילות באותה עת. והרי מקובל על כולנו, כי גם כאשר מפקד מקבל החלטה מסויימת — עדיין עינו פקוחה, לבו קשוב וראשו פתוח להתפתחויות העוללות לסתור את הנחותיו ואת החלטותיו המוקדמות.

אמת היא: כל מפקד, מן הרגע בו קיבל החלטה כלשהי, חייב לפעול במלוא אוננו, מרצו ועקשנותו לביצועה המושלם. אך דווקא מצב זה מחייב את קציני המטה לפקוח עין ולעמוד על משמר בדיקתה השקולה וההגיונית של כל החלטה.

ומשפט אחד נוסף. איני נוהג, בדרך-כלל, להביא את ניסיוני האישי כמסייע לדעתי בדיון, אך הפעם אעשה זאת, ויעידו עלי שמים וארץ על עשרות ומאות מקרים, שבהם עבדו המטות השונים ב"צה"ל — על בדיקה חוזרת של החלטות.

זאת אומר אני לשבחנו. מחובתנו לדאוג, כי גם להבא תשרור אוריה זו בשכבות רחבות-ככל-האפשר של הקצונה הבכירה.

נראה לי, שהשאלה המרכזית הניצבת בדיון היא במה להסתכן: האם להסתכן במטען-עודף של יצר לחימה אצל הקצין הבכיר, אשר עלול לפוצץ את הצבא באנדרלמוסיה ובחוסר משמעת, או להסתכן בחוסר-נכונות של קצין בכיר ליטול על עצמו יתראחריות ושותפות בקבלת ההחלטה ותוצאותיה. כמובן, ניתן להניח שהסכמה המקובלת של מאבק עד קבלת ההחלטה — פותרת את הבעיה ויוצרת איזון נכון בין השניים — משמעת ויוזמה אחראית.

אני איני מאמין שישנה נוסחה היפה לכל המקרים. אני מאמין בקצין בכיר בעל כושר שיפוט לבחור, בהתאם למקרה המסויים, בדרך הנכונה.

הכל מודאגים שתיפגע המשמעת. לא כן אני. אותי מדאיג הלחץ הכבד שיוצר שדה-הקרב על הנכונות להחליט ולשאת

המשטר הצבאי, המועקה שבשדה־הקרב ישמרו למעננו על המשמעת. אנו כדאי שנשים מבטנו קדימה.

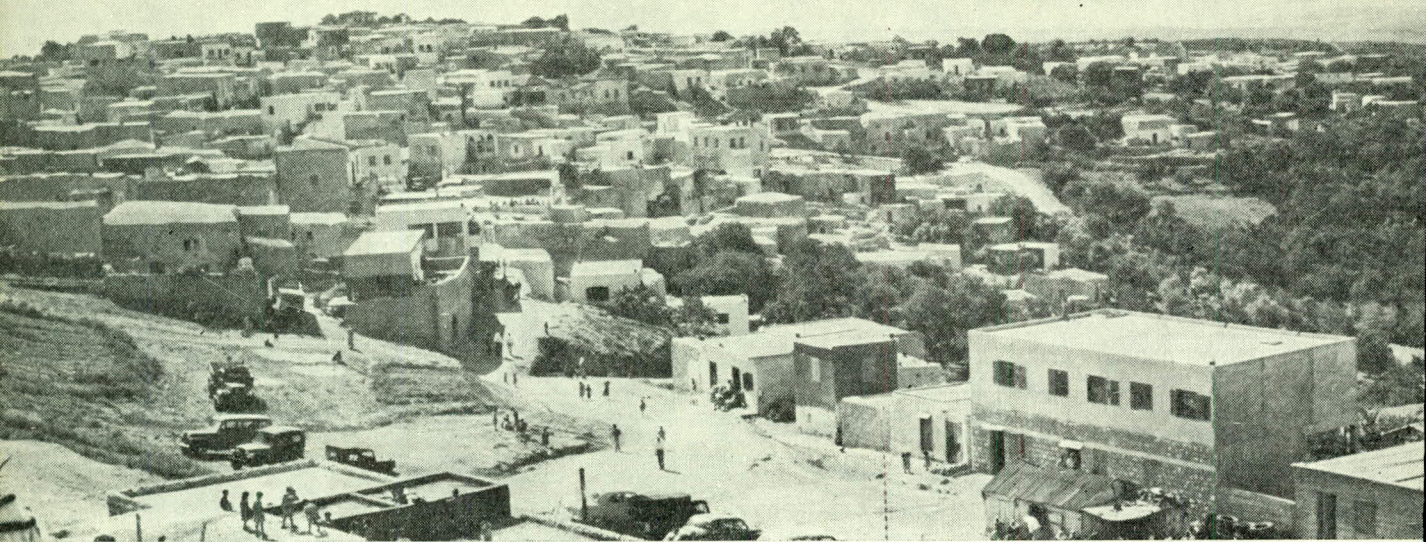
*

מדוע לכנות את החלפת הדעות במטה במלים: „מאבק ו„מלחמה“? מכיוון שאיני מאמין בקצין ל„ימי שלום“ וקצין אחר ל„ימי מלחמה“. יש אולי צבאות שלהם יש זמן, בשנה הראשונה למלחמה הם הופכים את צבא־השלום לצבא־מלחמה. לנו אין זמן. מן היום הראשון צריכים קצינינו להיות דרוכים, מתוחים וחושבים באירת שדה־הקרב והניצחון. ולכן

הם צריכים להיות תמיד קצינים „לימי מלחמה“! אנו חייבים להיזהר מתופעות לנאי שליליות, אולם חובתנו הראשונה היא להילחם ולנצח. קציני־הקבע צריכים להיות בעלי רוח לחימה. רוח כזו לא ניתן לחלק. אי אפשר להיות יונה תמה במטה ונשר כלפי האויב. איני מאמין בזאת. אופי לא ניתן לחלק. לוחם הוא לוחם בכל מקום ובכל רגע. לעתים אין זה נוח. אבל חייבים לשלם מחיר זה של נוחות לטובת הרגע המכריע של המלחמה האמיתית. צודק רס"ג א. פורן (ראה עמ' 43): בשטח זה אין טעם להבחין בין קצין־מטה ומפקד.

בדיון שנתקיים לפני זמן מה, בהקשר אחר, התייחס גם הירמנטל בדבריו לנושא הנדון.

„...קראתי במערכות את דבריו של אל"מ מ. גור בדבר תפקידיהם של קציני־המטה וחובותיהם. רואה אני לנכון לומר בהזדמנות זו, כי כל קצין־מטה או מפקד־יחידה זכותו וחובתו הם להגיד את כל מה שהוא חושב בעניין הנדון — וזאת עד שלב ההחלטה. דומני, כי מרבית הקצינים ביצה"ל אכן אינם נרתעים להביע דעתם ושיקוליהם. אולם משנתקבלה ההחלטה, יש לעסוק בדבר אחד בלבד והוא — לבצע; מעתה אין עוד להמשיך ו„להילחם“ איש על דעתו. אינני פוסל את זכותו של כל קצין להוסיף ולחשוב כפי שחשב קודם; זוהי זכותו הלגיטימית. אבל בכל הקשור לביצוע, או לפעולות המשפיעות על הביצוע — אין יותר מקום לערעורים או לעוררים. איני מאמין באפשרות החיצוי; לא יתכן לומר לאנשים: „לבצע תבצעו כך!“ ובה בשעה לטעון נגד צדקת ההחלטה. בכך צפונה סכנה של ירידת היעילות בצבא. כשם שצריך לקיים חופש במסגרת הדיון וההבעה, צריך לדעת היכן חופש זה מסתיים, ולא — תהיה זו אוניברסיטה ולא צבא. כי מה בין אוניברסיטה לצבא? אמת־המידה באוניברסיטה איננה בהכרח השגת התוצאה. ואילו בצבא אמת־המידה הבסיסית היא — האם השיגו את המטרה או לא השיגו.“



תמורות חברתיות בכפר הערבי

ד"ר ג. גולני

דינמית בעלת דרגה גבוהה של התפתחות, בכוח תרבותם הם... או עליהם להשליכה ולרכוש לעצמם אחרת". לדעת בסתוני, "יש להראות לערביי ישראל כי הדמוקרטיה היא דרך דור סיטריה, המעניקה זכויות כשם שהיא כוללת גם חובות של אחריות וסולידריות". ניתוח זה של מצב החברה הערבית שנכתב על-ידי בן חברה זו, יש בו ביטוי מובהק למבוכה הנפשית המתעוררת בקרבה בהיתקלה בתמורה חדשה.

דפוסי החברה הערבית פיתחו לעצמם גישה של פטליזם² רעיוני בהסבירם את הבעיות והתופעות הסובבות אותם. היה סים הפנימיים בחברה זו נבנו במידה רבה על בסיס רגשי. המבוכה — ובעקבותיה המשבר — באים כאשר נתקלת גישה זו בעולם אשר דפוסי-הייו וניתוח המתרחש סביבו נעשים על בסיס חומרי ושכלי. קונפליקט זה — שתי פנים לו; ראשית — כלפי

מלחמת-הקוממיות יצרה באוכלוסיה הערבית בישראל תמורה דימוגרפית גדולה. מחד-גיסא — ניטשו ערים שלמות מאוכלור סייתן או נותרו בהן שרידים מעטים בלבד מתושביהן הערביים, ומאידך-גיסא — נותרו כפרים רבים על אוכלוסייתם בשלמותה, בעוד שכפרים אחרים ניטשו כליל.

מאז קום המדינה עד שנת 1963 הוגבלה תנועת התושבים הכפריים הנמצאים באזורי הספר, והותנתה במתן רישיון מטעם בא-כוח הממשל הצבאי. עקב זאת הוגבלה המוביליות (הניי-דות) של האוכלוסיה מן הכפר אל העיר, וצומצמה בעיקר לצורכי תעסוקה, אספקה או שיווק.

לדעת בסתוני¹: "ערביי ישראל סובלים עדיין מפיצול האי-שיות: הם חיים מבחינה פיסית בישראל, אך בנפשם טרם הכירו בכך, שפירושו של דבר הוא דפוסי-חיים פוליטי מסויים. מבחינה פיסית חיים הם בסביבה הנמצאת בדרגה גבוהה של מודרניזציה, אך בתת-הכרתם ובשל המנטליות שלהם נוטים הם לדפוסי חיים של ימי-הביניים". ועוד: "השאלה הנשאלת, איפוא, היא: האם יכולים ערביי ישראל להשתלב בתוך חברה

1. רוסתום בסתוני, אדריכל ודמות פעילה בציבוריות הערבית בארץ. לשעבר חבר הכנסת מטעם מפ"ם.
מתוך מאמרו של הנ"ל ב"מזרח החדש", ע"ו.
2. ראה בסתוני — עמ' 3.

לא פחות מבעיה זו מטרידה הבעיה של היעדר מנהיגות מדריכה, מנהיגות מכוונת ומייצבת, הפועלת מתוך שיקולים ענייניים ורציונליים. מכאן שהמשבר הינו כפול. אכן, ספק אם המנהיגות הישנה, אשר פינתה את מקומה בעקבות מלחמת-הקוממיות והותירה חלל ריק מאחוריה, היה בכוחה להדריך את החברה הכפרית במשבר הפוקד אותה עתה. ייתכן כי היה בכוחה של מנהיגות מסוג זה אך ורק ללבות את המבוכה ולהחריף את המשבר. לדעתנו, לא זכתה חברה זו מעולם למנהיגות רוחנית במידה בה זכתה למנהיגות פוליטית במשך השנים שקדמו למלחמת-הקוממיות. נהפוך הוא: נסיונותיה של החברה הערבית להצמיח לעצמה מנהיגות כלשהי, היו בתחום המנהיגות הפוליטית ולא בתחום המנהיגות הרוחנית, אשר דווקא לה זקוקה החברה יותר מלכל סוג-מנהיגות אחר, על רקע התנאים החדשים שנוצרו.

תמורות ביחסי היחיד והחברה בכפר הערבי

במבנה בית-האב המורחב קבעו בעבר, בעיקר, קרבת-הדם ויחסי-הרכוש. בעיות הפרט והתא המשפחתי המצומצם נפתרו בכפר במסגרת בית-האב המורחב או על בסיסו. והוא הדין באשר לבעיות של גישואין, גירושין, ירושה, מפגשים, התיעצויות, הסכמים, או דינודברים. היחסים בין בתי-האב השונים התנהלו על בסיס של קואליציות או מוסכמות. התנהגותו של היחיד במסגרת מוגדרת זו היתה חלק משולב ומחושב בתא החברתי של בית-האב שלו, הפועל על-פי מוסכמות ומסורות שבנוהג, אשר אין לחרוג מהן כמלוא הנימה.

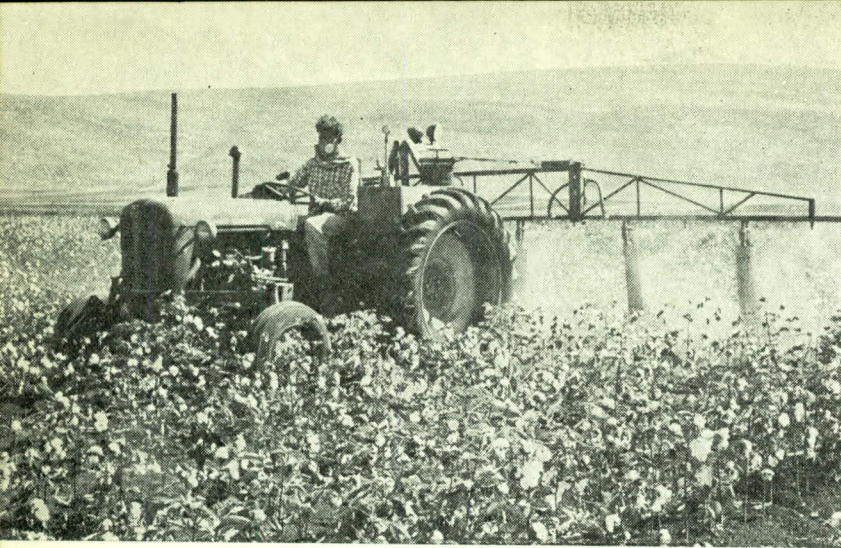
מאידך גיסא, נשען אף ארגונה החברתי של המשפחה המורחבת באורח הדדי על הפרטים שבתוכו. הוא מגן עליהם נגד פגיעה, מגיש להם סיוע קולקטיבי, ואף מזעיקם לסייע לו בשעת הצורך. האחריות לכבוד היחיד ולכבוד הכלל הדדית וחזקה ביותר, וכופה על שניהם חוקים וסייגים אשר אין לעבור עליהם.

התמורות הכלכליות שחלו מסביב לכפר ובתוכו גרמו לשינוי ערכים בשיווי המשקל החברתי שהיה קיים בו משך דורות. באיזון הקודם חל שיבוש, אך מכאן עד ליצירתו של איזון מחדש ושונה מן הקודם, עוד ארוכה הדרך. המסגרת החברתית פתוחה כיום לספיגת השפעות ואף נכונה לקלטן. שיווי המשקל החדש, אם אכן יוצר יהא, ללא ספק, רחוק ושונה בתכלית מן הקודם. יתרה מזו, תקופת-המעבר הנוכחית יש בה כדי להביא למפנה קיצוני בהתנהגות היחיד, שונה מן המוסכמות החברתיות ומן המקובלות ושונה מזו של התקופה הקודמת. הנוקשה והמגובשת. יכולת-האבחנה של היחיד בין הערכים שרצוי לקלטם ובין אלה שאינם רצויים,



סימטה בכפר אוסיאל'פאחט

פנים: התנגשות בין הדורות, בעיקר בין בני קבוצות-גיל שונות, ושנית — כלפי חוץ: כאשר באה חברה זו, כיחידים וכקבוצות, במגע עם החברה היהודית המערבית. השאלה, כיצד עליה להתיחס לערכים החדשים המוצגים בפניה, וכיצד ייקבע יחסה לערכים הישנים שעליהם חונכה במשך דורות — היא שאלה בה נתקל כל אחד מבני החברה הזאת, ואשר אינה מרפה הימנו גם אילו החליט להישאר, פיסית, בכפרו ולהתגדר בתחמו תדיר. הניסיון למצוא שילוב נכון, שלא יהא משום לבנטיניזם — מחד גיסא ואף לא יהא בו משום נטישת ערכים והתכחשות — מאידך גיסא, ניסיון זה תובע מבעליו אופי חזק, יכולת אבחנה ושיפוט, ומידה גדושה של סבלנות ורציונליזם אישי. חומרת הבעיה רבה יותר בין בני הגיל הקשיש יותר, אך אין לבטל את חשיבותה גם לגבי הדור הצעיר. אצל האחרונים קיים, לרוב, הניסיון המתמיד של חיפשי-דרך, תוך סיכוי להתקרב כחלוף הזמן לשביל-הזהב. בעוד שאצל הראשונים, בני הדור הקשיש יותר, קיימת ההתנסות הקשה והיום-יומית, אשר אינה נושאת בחובה סיכוי כלשהו, כמעט, להרגעה נפשית פנימית. נראה לנו כי משבר זה מגלה ניצנים ראשונים של הרגעה בין בני שכבה דקה מאוד של בוגרי מוסדות-ההשכלה הגבוהים, אך הוא ממושך, כמעט תמידי, אצל מסיימי בתי-ספר תיכוניים או יסודיים בלבד.



קטיף הכותנה

העולה מתוך שכבות האוכלוסיה הרחבות.

● שותפות הגורל נתקיימה בחברה הפטריארכלית על-ידי האחריות ההדדית, ההויה המשותפת והשויון במצבם של בני משפחה בית-האב המורחב. כיום עוברת שותפות-הגורל אל מעבר לתחום המשפחה המורחבת; פועלים צעירים בני משפחות מורחבות ממוצא שונה, נמצאים בהויה משותפת של מקום-עבודה, אזורי מגורים, מפגשים חברתיים ואירועים שונים, ולפיכך קרובים הם כיום יותר מאשר בעבר למציאת שפה משותפת ביניהם, המבוססת על הויה חדשה זו.

מן הרגע בו נשברה הבדלנות המשפחתית, חלה גם השותפות הבין-משפחתית של היחידים. ברם, יש והנאמנות למשפחה (קשר-דם) עשויה להכביד על מערכת-היחסים הנוצרת בין יחידים אלה, כאשר יועמדו יחסים אלה במבחן, כגון מבחן השותפות הכלכלית, מבחן הנאמנות הפוליטית וכן כיוצא באלה. יחידים אלה, אשר חונכו על ברכי מסורת הנאמנות המשפחתית, עשויים להימצא במבוכה בעמדם בפני הקונפליקט בין שתי נאמנויות.

● בתנאים החדשים, של תלות בעבודת-חוץ מוגברת, ההולכים ונוצרים, מהוה צייתנותו של הבן לאב, שהיתה יסוד מוסד מקובל ביותר בחברה המסורתית — גורם מפריע ביחסי החברה הפנימיים בין בני המשפחה. תלותו של הבן (בעיקר הרווק) בעבודה בחוץ, כאשר לעתים הוא ולא אביו מפרנסה העיקרי של המשפחה, מעמידה צייתנות מסורתית זו בסיי-מן-שאלה גדול. אף זה אחד הקונפליקטים הקרשים שצמחו בתוך המשפחה כתוצאה מן המבנה המשקי החדש בכפר.

● גורמי-ייצור חדשים שהוכנסו למשק הכפר

או מתאימים לו, מביאה אותו בהכרח להעתקת מנהגים ולקליטת דברים התואמים מסגרת אחרת מזו שהיתה לו כל הזמן. מצב זה הוגדר היטב על-ידי ד"ר הנרי ריי-זנפלד, סוציולוג מן האוניברסיטה העברית ב-ירושלים³, כדלהלן:

„אדם יודע את ערכיו, מידותיו ומוסרו, והוא מכיר ומכבד את אלו של זולתו משום שאינם שונים משלו. להלכה אין לו צורך להדחיק, לס-לף, לתרץ, להעלים, להשליך, להיות פעלתן, סבלן, תוקפני או צייתן, או להשתמש במנגנון נפשי מסגל ומתאם כלשהו, כדי לקיים זהותו העצמית במלואה. כשהיחיד עומד בפני שינוי תרבותי, שאין לו מענה בערכים ובדפוסי-

ההתנהגות המסורתית, והקבוצה אין בידה להמציא לו ביטחון, ידיעה או ערבות הדדית (משום שהקבוצה עצמה היתה ליחידה שונה לחלוטין, הנתונה ראשה ורובה במאבק בין ניהודיה), א-ראז עלולים המצבים מעוררי המתיחות להתפרש פירוש מוטעה ומבולבל. אחריות התגובה במקרה כזה עלולה ליפול על היחיד...”

החברה הכפרית הערבית

ניתן להצביע על קו-יאבחנה אחדים בחברה הכפרית, ואלו הם:

● במשך כל תקופת קיומה של החברה הפטריארכלית נעדר בכפר המעמד הבינוני; כיום החל צומח בכפר מעמד בינוני,

3. „הם היו פלחים“, עמ' 13, תוצאת הקיבוץ המאוחד 1964.

חריש



* סתירות מבניות הטבועות במשפחה המורחבת.

המבנה החברתי הפטריארכלי בכפר התבסס משך מאות בשנים על היסוד הכלכלי-משקי, אשר הצריך מספר גדול של ידיים עובדות משני המינים, ומכל הגילים כמעט. הצורך בהתמחות מקצועית בתחומים כלכליים היה מועט מאוד. המשק היה בנוי, ככל האפשר, על סחר-חליפין ועל אספקה עצמית, שהתבססה בעיקר על החקלאות, הואיל והכפר נעדר שירותים ותעשייה.

בניגוד לתהליך, המתחולל כיום בעולם, ובעיקר ביבשות אסיה ואפריקה, של הגירת אוכלוסיה מן הכפרים אל העיר והיווצרות בעיית האורבניזציה (העירור), נוצר קיפאון בתנועה זו בכפר המסורתי של המיעוטים בישראל. דבר זה אמור בעיקר לגבי המוסלמים והדרוזים, ואך במידה פחותה מזו — לגבי הנוצרים, שכן אלה האחרונים נמצאו בתהליך מעבר מתמיד מן הכפר אל העיר עוד לפני קום המדינה, ואילו האוכלוסיה הדרוזית, רובה ככולה, הינה כפרית, כידוע, מאז ומתמיד.

תהליך האורבניזציה

עד עתה לא תפס תהליך האורבניזציה מקום נכבד ביותר באוכלוסיה הכפרית. היחס בין האוכלוסיה הכפרית לעירונית בארץ השתנה אמנם, מן הקצה אל הקצה עם קום המדינה. הכפרי המושרש בביתו ובאדמתו ראה בכפרו בסיס מוצק להיאחז בו נוכח כל פורענות שעברה עליו. כמעט בכל הכפרים היתה נטישת הכפר במלחמת-הקוממיות — או לעומתה ההישארות בו — פעולה מוחלטת ביותר, שהקיפה את כל בני-הכפר. היו ערים ראשיות כמו חיפה, יפו, לוד, רמלה, בהן נותרו גרעינים של אוכלוסייתן; ואילו אחרות, כגון נצרת ושרפעם, שמרו על מרבית האוכלוסיה. רבים מן הכפריים שהיו בעיר בתקופת המנדט הבריטי נאלצו לשוב לכפריהם מחמת היעדר עבודה קבועה בעיר. הנהירה הגדולה של האוכלוסיה הכפרית בשנים האחרונות, לאזורים עירוניים לשם ביקוש עבודה, טרם הביאה בעקבותיה לתנועת אורבניזציה. תחילה בשל מגבלות מנהליות שהוטלו על האוכלוסיה הנדונה (רשיון-תנועה מטעם הממשל הצבאי), ולאחר-מכן — עקב התיקרות הדיור בעיר בהשוואה לכפר. התפתחותה, תכיפותה, מהירותה וסדירותה של התחבורה בין הכפר לעיר, המאפשרת שיבה לכפר בו ביום — גם לה חלק ניכר באטיות המעבר מן הכפר אל העיר. יתר-על-כן: האוכלוסיה העירונית הערבית, אשר נותרה בערים הגדולות כמו יפו וחיפה — אין בה כדי לשמש גרעין מושך לאוכלוסיה הכפרית — כאשר היתה בעבר. יש להניח, כי אילו נוצרו לאותה אוכלוסיה

יצרו אף הם קונפליקט בתוך המשפחה, כאשר לא תאם השיי מוש בהם את הערכים המסורתיים, אשר לאורם נתחנכה החבר רה וצמחה משך דורות רבים. בעבר היה כוח-העבודה האנושי הכוח הבלעדי-כמעט בין אמצעי-הייצור; כיום הועמד היחיד מול קונפליקט ההכרעה בין אפשרויות אחדות. דוגמאות לכך הן יציאת האשה לעבודות-חוץ, או השימוש במיכון החקלאי, אשר החליש את תלותם ההדדית של חברי הקולקטיב המשפחתי-המורחב בביצוע עבודות-החקלאות השונות.

התנהגותו של הפרט בחברה המסורתית נקבעה לפי כללים ו"תקנות" מוסכמות, כך שניתן היה לצפות מראש מה מעמד יהא ליחיד מסויים בחברה. בתנאים החדשים שנוצרו עתה, הועמד היחיד לפתע בפני מבחר-של-אפשרויות. האופקים המתרחבים הצמיחו בעקבותיהם ניצנים של תודעה חדשה, וזו עשתה את שלה ביצירת הדילמה הנפשית. די להזכיר למשל, כי הכנסת המיכון החקלאי אצל איכר פלוני פטרה אותו מלהמשיך במסורת העזרה ההדדית לפלוני — מסורת שהיתה קיימת בין שניהם בעבר.

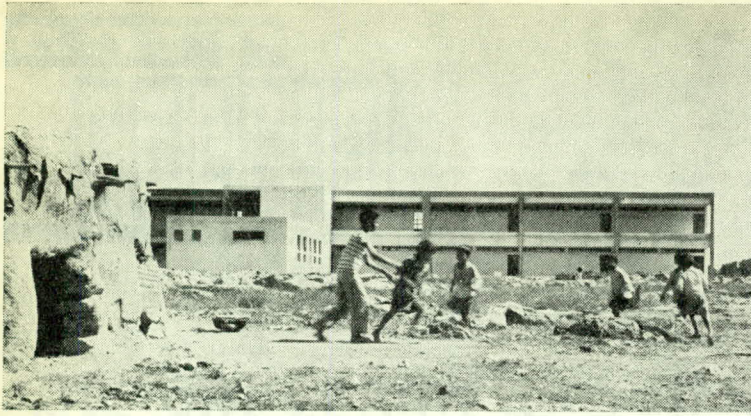
מנהגי-הגומלין בחברה המסורתית (גמול טובה-תחת-טובה), הבנויים על יסוד ההתחייבויות האישיות מכוח המסורת, מקורם בשורשיותה של העזרה ההדדית הקיימת בכפר: אדם בונה לו בית — באים לקריאתו כל הגברים בני משפחתו המורחבת לעזרה ביציקת הבטון; והוא הדין באשר לעבודות הבוטות בעונת הקציר. מחמת ההתפתחויות שנוצרו כאן, הולך ומתרופף יסודה הקבוצתי של העזרה ההדדית. לדעת רוזנפלד במחקרו הנזכר, נעוצה נטישת הבנים את בתי-אבותיהם בשלושה גורמים:

* אפשרויות מציאת עבודה מחוץ לכפר.

* חוסר הקרקע של האב או עוניו.

מרכז הבריאות בכפר טירה





חדש מולי ישרן

מעורבים, או מעבר מהיר של האוכלוסיה הבדוית להתנחלות-קבע בכפר או בעיר. מעבר של אוכלוסיה כפרית לערים מעורבות יגביל, מן הסתם, את הילודה ואת ממוצע המשפחה, ויהיה בו כדי להעלות הן את רמת-החיים והן את השתלבות האוכלוסיה הלא-יהודית באוכלוסיה היהודית. ההשתלבות הקיימת-כיום של האוכלוסיה הלא-יהודית באוכלוסיה היהודית מתבטאת יותר בתחום הכלכלי, בו היא מתרחשת במהירות-יתר, מאשר בתחום החברתי, אשר בו, מטבע הדברים, מתחוללת היא באטיות. הרקע, ההיסטוריה, המנטליות, המבנה המשקי ואף היעוד — שונים עד מאוד בין שני סוגי אוכלוסיה אלה, ומכאן ברור גם, כי דרכי הפיתרון לבעיותיהם שונות זו מזו.

כפרית, הנמצאת כיום במוביליות גבוהה בחיפוש אחר מקורות-פרנסה מחוץ לכפר, תנאים נוחים ונאותים של דיוור, תעסוקה וחברה בעיר — היתה מתפתחת בעתיד נדידת אוכלוסיה לעבר ערים כגון נצרת, שפרעם, חיפה, לוד, רמלה ויפו, וכדברי ד"ר רוזנפלד „האורבניזציה היתה הופכת לגורם מכריע בשבירת המשפחה המורחבת“.

העובדה, כי בניגוד לתנועה של נדידת אוכלוסיה מן הכפר אל העיר, תנועה הקיימת בארץ כבעולם כולו, לא התפתחה בישראל תנועה כלשהי מסוג זה בקרב אוכלוסיית הכפר המסורתית — להוציא תנועה קטנה של אוכלוסיה נוצרית — יש בה כדי ללמד על מידת שורשיותו של הכפרי והקשר

שלו למקומו — מצד אחד, ומאידך גיסא — להורות על הפער הרוחני הקיים, לדעתנו, בין אוכלוסיה כפרית זאת לאוכלוסיה העירונית, שהיא יהודית ברובה המכריע. אין בכוונתנו לטעון, כי אך השורשיות והפער הרוחני הם הגורמים לכך, וכבר הצבענו לעיל על גורמים נוספים כמו, למשל, בעיית הדיוור.

בסיכום, נראה כי ההשפעות החזקות, הפועלות על הסביבה הלא-יהודית בישראל בכל התחומים, הינן תוצאה של השפעות אשר מקורן מחוץ לאוכלוסיה זו, ולא דווקא מתוכה-פנימה. המגמות החברתיות, המשקיות והיישוביות המסתמנות בה, תמשכנה להתקיים ואף תגברנה את תהליכיהן. מפנה ניכר בהרכבה החברתי והמשקי של אוכלוסיה זו עשוי לבוא, אם תחול בקרבה תמורה יישובית, כגון מעבר מזורז של אוכלוסיה כפרית ליישובים עירוניים, ובכלל זה עירוניים

ביבליוגרפיה

5. Post, G. E. — Essays on the Sects and Nationalities of Syria and Palestine; Palestine Exploration Fund, Quarterly Statement, Bentley and Son, London, 1891.
6. א. כהן — העולם הערבי של ימינו; ספרית הפועלים, 1960.
7. א. לסקובסקי — הנפקדים הניכחים בישראל, „המזרח החדש“, כרך ו', 1960.

1. ר. בסטוני — „המזרח החדש“, ע"ו.
2. ד"ר ה. רוזנפלד — „הם היו פלחים“, היצאת הקיבוץ המאוחד, 1964.
3. ד"ר ה. רוזנפלד — שינויים במבנה התעסוקה בכפר הערבי, „מבפנים“, כרך כ"ב, ו', 1959.
4. י. מיוחס — „הפלחים“, הוצאת דביר, ירושלים, תרצ"ז.

„תפיסות צבאיות ופילוסופיה“

סקירה מאת אל"מ י. בראון

כך, למשל, האסטרטגיה בעיני אקלס היא „הנהגתם בחכמה של כל גורמי הכוח לשם שליטה על מצבים וזירות, במגמה להשיג יעדים“. את הטקטיקה מגדיר אקלס כ„הפעלה מיידית של כוחות וכלי נשק מוגדרים, לשם השגת מטרות מסוימות, אשר נקבעו על-ידי האסטרטגיה“.

הוא דוחה את התפיסה, כי אסטרטגיה והשגה מדה הן מלים נרדפות. ההשמדה, טוען אקלס, הוא רק אחד האמצעים העומדים לרשות האסטרטגיה, והיא עושה בו שימוש רק כאשר אין כבר בכל האמצעים האחרים כדי להשיג את יעדיה. לא הנשק והכוחות העומים דים לרשותך הם המכתיבים לך את האסטרטגיה; אך יש באלה, כמובן, בכדי להשפיע על האסטרטגיה, שכן חייבים לעמוד לרשותה תה סוגי נשק וכוחות מגוונים, כדי שתוכל להפעילם בגמישות בצירופים שונים — בהתאם לתנאים ולמצבי הזירה.

חלק ניכר מן הספר מוקדש לנושא הלוגיסטיקה, אותה מגדיר המחבר כ„יצירת כלי נשק וכוחות לוחמים, וכן מתן סיוע רצוף לאלה, לצורך הפעלתם הטקטית להשגת יעדים אסטרטגיים“. את הלוגיסטיקה רואה אקלס כקשת רחבה אשר יתדה האחד נעוץ בכלכלה הלאומית, ואילו יתדה השני — בקרה חזית.

אקלס רואה בלוגיסטיקה את הגשר שבין כלכלתה הבסיסית של אומה לבין מבצעייהם של כוחותיה הלוחמים, באשר הגורמים הכלכליים מגבילים את הכוח אותו ניתן להפעיל בשדה. הלוגיסטיקה היא, על-כך, בעת-ובעור גה-אחת האלמנט הצבאי בכלכלתה של כל מדינה — והאלמנט הכלכלי במבצעי צבאה. לאור שיקולים אלה מתייחס אקלס אל הלוגיסטיקה כאל מערכת הפועלת בשתי רמות עיקריות: א. הלוגיסטיקה היצרנית, היינו זו שבדרג הכלכלה ומשקיה-מדינה; ב. הלוגיסטיקה הצרכנית, זו של הכוחות המזוינים. אקלס מקדיש תשומת-לב מיוחדת לגורם החדש בקונפליקט המודרני. הוא מתרע בפני האשליה לה נתפסים רבים, כי הטכנולוגיה המתקדמת עשויה לשמש תחליף למוחו ולרוחו של האדם. בדרגיה-הפיקוד הגבוהים דרוש שים כיום, יותר מאשר איפעם בעבר, מחשבה בהירה ונועזות, אופי איתן ואמונה באידיאלים ובערכים.

ברם, מדגיש אקלס ואומר, בחברה הופשית ומתקדמת אין אף בחשיבה בהירה, בכוחות נפש איתנים ובכשרוניהות מעולה — כדי (המשך בעמוד 56)

כוחם, ולא נס ליחס; נהפוך הוא, הם נתיחזקו ונתחננו.

ספרו של אדמירל אקלס, מבחינת מבנהו, הוא לקט-דברים, המבוסס בעיקר על הרצאותיו בעשור השנים 1953—1963 בביה"ס למלחמה של צי ארה"ב, וכן בביה"ס הגבוה ללוגיסטיקה של חיל-האוויר האמריקאי. הייתי מגדירה, על-כן, כספר-לימוד או ספר-עיון בתורת המחשבה המודרנית.

לפיכך אין פלא, כי אקלס חותר, ראש לכל, להבהיר מושגים ולהגדירם במדויק, וזאת — למען יווצרו דפוסי-מחשבה אחידים ולשון צבאית אחידה. גישתו זו עוברת כחוט-השני לאורך כל הספר: הוא מדגיש את הצורך בגיבוש תיאוריות ברורות, ובמציאת-פיתורי נות נכונים למצבים צבאיים מסובכים ולבעיות מורכבות.

„תיאוריה אינה מתימרת לפתור בעיות; היא אך שופכת אור עליהן, ועשויה, בדרך זו, להנחות את האחראים לפיתורן“.

אחד מרעיונותיו המרכזיים של אקלס הוא, כי הטכנולוגיה המודרנית עירערה את האמון ביסודות התיאוריה של תורות-המלחמה המקוריות. בשל כך טובל היום כל תכנון צבאי, בדרג-צבאי גבוה, מהיעדר תיאוריה אשר תוכל לשמש בסיס לדיונים, לתכנון ולהינון קצינים בכירים. עם זאת אין הוא מתעלם מן העובדה שכל הנמצאים בעמדות-מפתח למיניהן, והאחראים ליישם תיאוריה מופשטת לבעיות-חיים — נאלצים להרבות בפשרות בין פיתרונות אופטימאליים מתנגשים...

קשה לסכם ספר זה בדרך המקובלת. כמו מכל ספר עיון או לימוד יכולים אנו לדלות ממנו „פניגים-מחשבה“, האופייניים לדרך חשיבתו של המחבר ולתורתו.

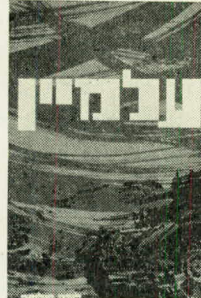
הספרות הצבאית של זמננו — עידן האימה הגרעינית — מבטאת ומשקפת במידה מרעת את האכזריות והמבוכה, אותן הטילו כלי-הנשק החדשים בחלל עולמנו. „הרתעה“, „אסקאלציה“, „תגובה מסיבית“ או „תגובה גמישה“, הם רק אחדים מן המושגים אשר הפכו מושגים-סוד בתורת-הקונפליקטים המודרנית ובסמנטיקה שלה.

הורגלנו לדעת, כי כל פרסום חשוב בתחום המחשבה הצבאית החדשה בשתי עשרות השנים האחרונות, משתדל להוסיף נדבך-תיאוריה או רעיון מקורי לתורות הקיימות, או לקבוע, לפחות, עמדה בפולמוס המתנהל בין חסידי התפיסות השונות.

אך מעטים נוטים בימינו להשתמש בתורות ובמושגים הקלאסיים בבואם לנתח מצבים אקטואליים, שכן רווחת הדעה, כי לא נודעות להם עוד היום החשיבות והמשמעות אשר יוחסו להם בעבר. ספרו של אדמירל אקלס: „תפיסות צבאיות ופילוסופיה“ בולט בין כל יתר הספרים האחרים ומעניין במיוחד, הואיל וגיי שתו מקורית ואף נועזת. הוא מוכן לבחון בחינה אנליטית-ביקורתית את הקונפליקט המודרני, לאור מושגיה-הסוד הקלאסיים בעלי הערך הקיימים-ועומד כגון: אסטרטגיה, טקטיקה, לוגיסטיקה, גורם האדם במלחמה, מגריגות וקבלת החלטות ומושגים משכבר, וכיוצא באלה. והוא מוכיח, כי כל אותם מושגים „מיושנים“ אינם בגדר אסימונים שחוקים אשר אבד עליהם כלה. אדרבא: תוך כדי השימוש המתמיד שעשו בהם דורות רבים של הוגי המחשבה הצבאית, לא נפסד

* Admiral E. Eccles: Military Concepts and Philosophy.

„מערכת אל-עלמיין היתה מעשה מלחמה רב, מערכתו של האיש הלוחם ולא רק תרגילו של המצביא; מערכה שניצחונה מקורה בלבם האמיץ וברוחם של חיילי הארמיה השמינית; בשליטת האמן של מונטגומרי במקצועו — זה המקצוע הבלתי-סלחני שבמקצועות; בסיועם המתמיד של הטייטס; ובמשגים החוזרים ונשנים של רומל — שמונטגומרי הצליח בשנינותו הרבה להניעו לעשותם“ — בשורות אלו מסתיים הספר „אל-עלמיין“ שהופיע החודש.



מתברר, בריגדיר לוקס פיליפס מוכר לקורא העברי מספרו „הפשיטה הגדולה מכולן“ — הוא סיפור הפשיטה על גמל סט-נור שבצרפת, באביב 1942. הפעם נוטל הוא אותנו לזירת הקרבות של אל-עלמיין, בהם שימש הוא עצמו כמפקד רגימנט בארמיה השמינית. אין הוא מתעכב הרבה על השיקולים האסטרטגיים

אלא במידת-ההכרחי להבנת המערכה ומהלכיה, ופונה מייד לתאר את המלחמה מנקודת ראותו של החייל ביחידה הלוחמת.

המזיגה שנתמזגה במחבר, של לוחם בעל עט מחונן, וחוקר שקדן וזהיר, המשתייך את דבריו על תיעוד ועל עדויות שהוא בודקם לפרטי-פרטים, עשתה את ספרו לרבי-ערך לכל המבקש ללמוד ולהכיר פרק מאלף ומעניין זה בדברי ימיה של מלחמת-העולם השנייה. תוך קריאה מהנה ניתן להפיק לקח רב מתוך תיאורי הפעולות שקדמו לפריצה, כטיהור תחת אש אויב של נתיבים בשדות-מוקשים שרוחבם מספר קילומטרים, מן ההסתערות רבת-ההעזה, שהסתערו כוחות השריון דרך הנתיבים שנפתחו בשדות-המוקד שים, ומן ההתקפה האמיצה של הגייסות האוסטרליים, שנועדו להסיח את דעת האויב ואת עיקר כוחותיו. וכך מתוארים בספר מבצעי-הפליטים מטהרי שדות-המוקשים בלילה הראשון:

„מסך-האש הארטילרי התנפץ ברעם, הרגלים הנירוזילנדיים קרבו למסך-האש כדי לנוע בצמוד אליה, וחבורות הסיוור של הפלסים, שנעו בצמוד לעקבות הרגלים יצאו לדרך לפי אסימות שנקבע מראש, הכל לפי התרגולת. מקמיקאן נמצא בנתיב „סירה“, סמוך מאחורי פלוגת השדה של מור; הוא היה, אולי, האדם היחיד שהתקדם בעקבות מסך-האש הארטילרי במכונית מטה, כשהוא יושב על גגה, „כדי לראות את הגייסות“. היה זה הנתיב שהותה לטנקים של גדוד „הרינגיריס משרוד“ ולמפקדה הדיביזיונית של גייסאות.

„היה שם שטח-הפקר בערך קילומטר וחצי רוחבו, לפני שדה-המוקשים הראשון של האויב, ומקומו היה ידוע היטב. חבורות הפריצה של פלוגת השדה ה-3 צעדו לפנים עד כדי 450 מטרים מגבול שדה-המוקשים, כשרכב החוד שלהן, שרצפתו מרופדת שקי-חול, נהוג בידי הפלס שאו. ציודם כלל מגללי מוקשים, גלילים גדולים של סרט לבן, פחיות לסימון מוקשים, דקרים ופנסים.

„הם המתינו בקוצר רוח לאור-הכחול שיינתן עלידי קצין הסיוור, בעוד התותחים מרעימים מאחוריהם ומטחי הפגזים שואגים-מתנפצים לפניהם. למקמיקאן היתה זו חוויה „מרגיעה“. אור הירח, שטרם הועם בענני-אבק, האיר קלושות — חזיון שלא מהעולם הזה, אשר בו נדמה היה כי אותם עשרות פלסים רק הם לבדם קיימים ב„ממלכת שאן ורעם“. „חשנו עצמנו בודדים ועירומים מאוד“, כתב מור, „בהיותנו ללא כל ליווי שהוא של חיל-רגלים או טנקים“. חוסר הליווי היה דאגתו היחידה. אנשיו אומנו ו„הושחוזו כחוד-התער“ לקראת המשימה המוטלת עליהם, וכל איש ואיש מהם, בהמתינו, חזר במחשבתו על התפקיד המוטל עליו.

„האור הכחול נדלק לפניהם, והם יצאו לפעולה. המקלעים החלו מטרטרים כמקדחים-חשמליים וכדוריהם הנותבים הבהבו לאורך הקו. מספר פגזים החלו מתפוצצים. רכב החוד, שהזדחל לעבר האור הכחול, התפוצץ ועלה בלהבות. מקלעי האויב ומרגמותיו כוונו אליו מייד, כשביי-ברזל הנמשכים אל אבן שואבת. מור, שאו הנהג ועוד אחד או שניים, זינקו לעבר מכשירי כיבוי-האש ותוך כעשר דקות כיבו את הלהבות המסגירות אותם.

„פלסיו של מור פנו מייד למלאכתם, בצוותיהם המודרגים, כשהם סורקים את השטח במגלי-המוקשים, מגששים באצבעותיהם, מסמנים ושולפים את המוקשים ומותחים סרט לבן לאורך הנתיב. סוף סוף עסקו בפועל במלאכתם. לאחר שבועות רבים של אימונים. בידעם כי הזמן יקר, עבדו בכל המהירות

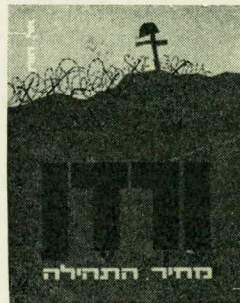
מה חדש בספר "מערכות"

שהניחה להם משימתם ה"עדינה" והמסוכנת, והיו מתקדמים מטר אחר מטר, כשעיניהם בולשות את הקרקע, אויניהם כרויות לאות האתראה של מגלה המוקשים, בהתאמצם להתעלם מהמולתו מסיחת הדעת של הקרב המשתולל על כל סביבותם, ולשמור על קור-רוח בעיצומה של ההחלמה מרסרת-הרגשות. מיקשי צלחת גרמניים, מוקשים איטלקיים, כמה מוקשי "S" ומוקשים מסוגים אחרים הורמו מאדמת "גן-השטן" ועוקצם ניטל מהם. בתחילה לא היתה זו מלאכה קשה ביותר, שכן במקומות רבים הסירה הרוח את החול, והמוקשים נחו חשופים וגלויים לעין.

"בתחילה עבדו ללא הפרעות של ממש מצד האויב, אך בטרם יצא זמן רב ניעור לחיים מקלע-בינוני גרמני, בקרבה רבה לאגפם השמאלי. מור שיגר את לויטנט ג'ון ואן-גרונטן, הסטודנט הצעיר והשליח מקיימברג' לתקפו ברובים וברימוני יד — והמקלע שותק. פלוגת-השדה המשיכה בהתקדמותה, השלימה את מעברה דרך שדה-המוקשים הראשון, הדליקה את הפנסים הקטנים בעלי האור הכתום והירוק והודיעה לשריון של ה"ריינג'רים משרוד" כי הפרצה הושלמה. פלוגת-השדה התכוננה לנוע הלאה ולהתמודד עם שדה-המוקשים הבא"

ספרנו השני החודש, עניינו קרב שקדם ב-26 שנים למערכת אל-עלמין — הוא קרב ורדן שבצרפת ב-1916. קרב עקוב מדם זה היה מן הקרבות ששימשו נקודת-מפנה במלחמת-העולם הראשונה. ראשית-המטה הכללי הגרמני תיכנן להדוף את הצרפתים לאיזור מבצרי ורדן ולהקיז שם את דמם. רוכזה שם עוצמה ארטילרית שלא נודעה כמותה עד אז. בעשרה חודשי התכתשות נפלו כרבע מיליון חיילים. על קרב זה נאמר, כי הוא שקבע את עתידה של צרפת בדור הבא, אך עם זאת — הוא שעצר את התקדמות הגרמנים, ושלל מהם את סיכויי הניצחון במלחמה.

"מחיר התהילה" הוא — לדברי לידל הארט — "תמונה של המאבק הנורא, והתיאור הטוב ביותר, והמרשים ביותר", של אותו קרב גורלי.



"גליפולי" לאן מורדה, שהופיע לפני שבועות מספר ו"ורדן" — לאל. הורן המוגש עתה — הם שני ספרים המעלים לעיני הקורא שתיים מן העלילות נוראות-ההודו, שנתחוללו לפני המישים שנה במלחמת-העולם הראשונה.

"תפיסות צבאיות ופילוסופיה" (המשך מעמוד 54)

טכנולוגית — לא תהיינה חזקות יותר מחוזק החוליה האנושית שבה. דומני, כי אין סיכום הולם יותר לספרו של אקלס מדבריו הנצחיים של אפלטון: "כל עוד לא יהיו הפילוסופים מלכים או שיהיו המלכים והנסיכים פילוסופים, וכל עוד לא תתלכד הגדולה המדינית עם התבונה... לא יהיה מנוח לערים..."

אדם — אותה רוח אשר אין פסיכולוג, מדי נאי או מצביא אשר יוכל לכוף אותה, דרך קבע, למרותו. אין לצפות לתמורות ולשינויים בגורם האנושי במלחמה. יוצא, איפוא, כי איתנותה ועוצמתה של כל מערכת-הגנה — ותהי הי משוכללת והמתקדמת ביותר מן הבחינה הי

לפתור את כל סבך הבעיות הניצבות בפני כל צבא מודרני, שכן רבות מהן צבות ועור לות לא רק בשל גישות ענייניות שונות לאותה בעיה, אלא במקרים רבים אף מחמת גישות אנוכיות ורגשיות של האדם העוסק בהן. לא אחת יש למצוא את מקורם של הקשיים בחולשות-אנוש הטבועות ברוח הי

צקלון

לקט תרגומים

התוכן

יומו האחרון של הגדוד האבוד ת. מ. ג'ונסון, פ. פרט

הארות והערות מקורות ומחברים

הגדוד האבוד

כיגוי זה — "הגדוד האבוד" — היה ל"שם-דבר" בקורותיו של צבא ארצות-הברית במלחמת-העולם הראשונה. לכאורה, ב"מלחמת-עמדות" מיבהקת זו — כיצד יכול היה גדוד שלם להימצא במצב "אבוד"? כלומר — מנותק לחלוטין מכוחותיו, מבלי שיהיה ידוע כלל אם עודו קיים ומה מצבו ומעשיו? אך במציאות — יכול היה לקרות אף כזאת; והטובה שבראיות לכך היא העובדה שהדבר אמנם קרה, בעת ההתקדמות האמריקאית-הצרפתית הלא-קלה, בתוך החבל הגבעי, המבוותר והיערי בצפון-מזרחה של צרפת, ב"יער ארגון". עמידתו המבודדת והנואשת של גדוד זה נעשתה מעין "סגה לאומית של גבורה" בשביל דור-האמריקאים ההוא (כמעט כ"שירת-רולאנד" הנודעת באפוס הצרפתי). חילוצו על-ידי כוחות אמריקאיים אחרים כמעט ונתמזג שם, בתודעת הרבים, באותם מצבים אופייניים בסרטי "המערב הפרוע" בהם "הילה-פרשים של ארצות-הברית מגיע, ברגע האחרון ממש, כדי להציל את הנתקפים מאימתו של המון-אינדיאנים מסתער". חלקו של החייל היהודי, "אייב" (אברהם קרוטושינסקי), בהקמת המגע בין המנותקים למחלצים — אף הוא אינו בגדר פרט מבוטל בעלילת גילויי-גבורה זו.

מבחינה מבצעית — דווקא רחוקה פרשת-לחימה זו מן הנוסח השיגרתי של "לוחמת-הפרות ותולא": שכן שלובים בה קטעי לוחמת-יער, התגנבות-יחידים, הסתננות בכלל, ניצול פני-קרקע מבוטרים לחדירות טקטיות עמוקות, אימת הלהבירים ועוד; ועדיין גם כיום, היא ממחישה מציאות-לחימה מאלפת. עניינה המיוחד הוא החתך הנפשי: הלך-הרוח הכללי והלך-הרוח של כל לוחם; בין אם מפקד ובין אם חייל פשוט. הדגש מושם על התמודדות הרצונות הקיבוציים. כל אחד בצדו-הוא של קריהאש. כל אלה הוצגו בהבלטה בעבודת-מחקר משותפת של היסטוריונים צבאיים מעשיים (אשר רק קטע מתוכה מוגש הפעם); מחקר המאפשר לנו לראות יותר לעומק את גורמי מהלכו של קרב עיקש וקשה זה.

יומו האחרון של הגדוד האבוד



ת. מ. ג'ונסון, פ. פרט

„הקשב, ג'ק, זהו מכתב לאמי. כאן הכתובת, את' רואה? רחוב 38 מערב, מספר 26. אם תצא מכאן ואני לא, דאג שזה יגיע אליה, טוב?"

היה מחסור במצרכי כתיבה, בעיקר בנייר. אחדים כתבו מכ' תביהם האחרונים על קרעי תחבושות או על פיסות בד שגורו בגסות, באמצעות אולרים, מקצות החולצה. דם שימש כדיו; לא מתוך מחוה רגשני, אלא בכורה המציאות.

מיור ויטלסי ניתקל בתופעות אלה בכל אשר פנה, כאשר ערך את ביקורת-הבוקר שלו. הן הדאיגו אותו בהיותן סימן אפשרי של מוראל מתפורר, המקדים להתמוטט לפני הגוף. כמעט לא נמצא איש שיהיה בכוחו לקבור את אלה שמתו בלילה. לא נותר אלא לכסותם בעלים ולקוות כי המצור לא יימשך עד אותו רגע שאף לחיצת ההדק תיהפך לטורח רב מדי.

לויטננט קלן, משמאל, לא היה שקט. „תשעה מאנשי הלכו מעבר לגבעה הבוקר עם שחר" הוא לחש למיור כאשר זה האחרון גלש לתוך העמדה. „הם יצאו לחפש מעט מזון אשר הצניחו המטוסים. זה עתה גיליתי זאת. אחד מהם היה אותו סיני מניו-יורק, שמו ש'ין".

נדמה בעליל, כי מרות הפיקוד מתחילה להתפורר.

מפקדת הדיביזיה ה-77 (0700-1000)

הסידורים שנקבעו בלילה קבעו הנחתת אש תותחים לאורך גבעה 198, כדי להתוך את התיל הגרמני וליצור פירצה דרכה יוכל אוון ג'ונסון — מפקד חטיבה 15 — לנסות לתקוף בבוקר התקפת-חילוץ נוספת בהסתננות, כאשר שני גדודים באגף מאורגנים מחדש ומופעלים בזוירות. הצרפתים הבטיחו

ליד הדרך הרומאית העתיקה המוליכה מבינארויל לאפרמון בעמק שארלוו ייתכן שעדיין עומדת מצבת גרנית שחקוקים בה חץ ושתי מלים: „הגדוד האבוד". החץ מורה אל המדרון היורד לעבר שוחות-שועל שהפגיעות בהן עדיין לא נרפאו.

גוד מעורב של הדיביזיה ה-77 (המשמר הלאומי של ניו-יורק), מוגבר בכוחות מחלקי הארץ השונים החזיק מה-2 באוקטובר 1918 ועד ה-7 בו ב„כיס" בעמק שארלוו ולא נכנע לכוחות גרמניים עדיפים בהרבה. אין אנו עוסקים כאן בסוגיה איך ומדוע נקלעו 554 הגברים הללו לאותו „כיס". נספר רק על יומו האחרון של המצור ביער ארגון הצפוף והמבוהר. ביום זה הגיעו אבידותיו של הגדוד ל-107 הרוגים ו-253 פצועים קשה.

במשך ימים עמדו אנשי הגדוד בפני התקפות האויב, בעוד ששאר הדיביזיה ה-77 מנסה לפלס דרך אליו כדי לחלצו, ונעשו מאמצים להצניח להם אספקה חיונית במטוסים.

ב-1836 ידעו לוחמי אלמו* כי אחד דינם למוות, אם יילחמו — ואם לאו; לעומתם אנשי הדיביזיה ה-77 בארגון, ידעו ב-1918 כי אם ייכנעו — ימשיכו לחיות. אך הם בחרו להילחם, ולא להיכנע.

הסיפור המובא להלן מתבסס על תיקים רשמיים — אמריקאיים וגרמניים — וכן על זכרונות אישיים שהעלו הנותרים. הדברים המקובצים נאספו לספר „הגדוד האבוד".

ה„כיס" (בערך 0800)

עם שחר החל מחדש רעש המטוסים; היו פחות מטוסים מאשר ביום הקודם, אך עדיין המשיכו בהתמדה להצניח מזון, אשר נפל קרוב אליהם, אך מחוץ להישג ידם. האנשים בתוך ה„כיס" הביטו זעופי-פנים כלפי מעלה, או שהחליפו קרעי נייר מלוכלכים עליהם נכתבו כמה מלים — הפעילות הספר-רותית של המצור.

* מנזר עזוב בטקסו, אשר שימש כמבצר של בני-טקסס במלחמת השחרור שלהם נגד מקסיקו. מקום זה משמש סמל למופת בארה"ב לעמידה עד לאחרון הלוחמים — המער.

„היש מי בפלוגה שלך שיתנדב להעביר הודעה באור היום?
ג'ורג' ואני חושבים, כי הסיכויים ביום גדולים יותר מאשר
בחשיכה, כאשר אי אפשר לראות לאן הולכים“.
הקפיטן שקל, בנשפו את העשן.

„אם בכלל, אז רק קרוטושינסקי יוכל לעשות זאת. אייבו!
יהודי פולני, נמוך ושפל כתפיים, חמק לעברם, מדיו היו
מרושלים יותר מהרגיל. חיור, בעל חוטם ארוך ומעוקם, עמידה
שפופה. המיור העיף מבט בהולדרמן, אשר עודדו בניד ראש,
ואחר החל נותן לקרוטושינסקי את ההוראות השגרתיות.
שעה שדיבר הצטרפו שני חיילים אל קרוטושינסקי. כנראה
רצים נוספים אשר מאן דהוא אספם.“

בינתיים האיר היום במלואו אך היה שקט למדי. לאחר
שקיבלו את הוראותיהם גלשו שלושת האנשים אל בין השי-
חים במדרון, לעבר בור המים, כיוון שבחרו בו כטוב ביותר.
המקלע הבינוני הגרמני המכוון אל בור המים החל לטרטר.
המיור ראה כי השיחים שעל-יד הבור נעים בכיוונים שונים,
כשהשלושה התפצלו.

„אני מקוה שיצליחו“, אמר הולדרמן ללא אָמון.

עמק האיר (לילה עד צהריים)

מקום העיר קורניי הוא בין קפלי הגבעות מעבר האיר מול
פלווייל. בקפל אחר מדרום לקורניי היתה שאטל שאהרי.
בין השתיים היתה שלוחה של גבעה 180 אשר הייתה במעט
את הנהר. מסביב לשאטל שאהרי מתפצל הקפל לשתי פסגות,
הן גבעות 223 ו-244. כל אחת גבוהה וחדה יותר מאשר גבעה
180. מדרום להן מצויים אפרמון ולה-שאן טונדו.

כאן היה המקום המיועד להתקפת הדיביזיה ה-82. רבים מבין
קציניה חשבו התקפה זו לטירוף. עירער עליה קצין צרפתי,
שהגיע בחצות למפקדת הקורפוס ה-1, במיוחד כדי למסור את
מחאותיהם הרשמיות של אנשי הצבא בני ארצו. כאן היו
גבעות מבוצרות, כאן נהר אשר איננו ניתן לצליחה, כאן
התותחים הגרמניים...

שעה שהאינו לפקודות חשב קולונל מלין קרייג על צעדת
סטונואל ג'קסון אל צ'נסלורסויל* — האם אין המצב עכשיו
דומה? ייתכן, אך המפתח להצלחת מסעו של סטונואל ג'קסון
היה הכרת השטח, וכן היה כאן. על-כן יצא לסיור אישי.
השאלה העיקרית היתה הנהר והגדה המערבית; הוא חצה את
הנהר ברגל, הלך וחזר והבחין כי הגדה המערבית גבוהה
מזו שלעומתה, אך אין היא בלתי עבירה וגם הנהר אינו
עמוק מדי.

היו קשיים בהעברת התותחים של הדיביזיה ה-82 בדרכים
המשובשות ולא כולם הוצבו בעמדותיהם בזמן המתאים להת-
קפת הבוקר. אך סומראל הסיט ב-90 מעלות את התותחים
מטיבי הירי של הדיביזיה ה-1 ועם שחר ירד ברד אש על
הגרמנים.

חייליהם היו לוחמים אמיצים ועמדותיהם חזקות, כי היו חיור
גיות — עמדות התותחים הכבדים שסיועו לקטע חזית ארוך

עזרה רבה. אמצעיהם לא היו עתה טובים מכפי שהיו קודם
לכן; לא היו להם כוחות יתרים ואלה שהיו — היו עייפים
לאחר ארבע שנות מלחמה. ולאחרונה — השטח הגלוי אשר
בינם לבין קוי הגרמנים היה בקרקע עדיף. הצרפתים היו
חלשים, אך הרוח הצרפתית התעוררה בעקבות הסיפור על
אודות שש מאות איש נגד צבא שלם; ההתרגשות הצרפתית
הגיעה לנקודה בה נדמה היה שיכלה לאמצעים הדלים. ברור
היה: הם יתקפו.

ב-0745 הגיעה תשדורת מהחזית:

מאת דאלאוור אל דראדנפט (על-ידי רץ).

עד שעה זו לא התקדמו הצרפתים, אך כוחותי הגיעו לעמדת
הסתערות על החפרות. איני יכול לראות או לאכן את
הצרפתים. בשעה זו ציוויתי על כוחותי לתקוף בלעד. אנו
נתקלים באש מקלעים ורובים. לא אהיה בקשר משך זמן-מה,
אך אתקשר יותר מאוחר.

ג'ונסון

התשדורת הבאה התקבלה ב-0800:

מאת דאלאוור אל דראדנפט (על-ידי רץ).

קיבלתי זה עתה הודעה מהצרפתים:

הודע לי היכן שמאלך. אני רוצה לפתוח באש תותחים 75
ו-37. רוב האגף השמאלי נעצר בשל המקלעים ואנו נאלצים
להנחית אש על החפרות שבשמאל. על-כן נחוץ לי לדעת את
עמדתך המדוייקת.

הודעתי לצרפתים לא לפתוח באש עד שנשמע ממך.

ג'ונסון

מה היתה כוונת הצרפתים? ודאי טעו בשל החיפזון בהודיעם,
כי האגף השמאלי נעצר; אגף זה של הצרפתים היה רחוק
מעבר לאוטרי, ואפשר היה להיוודע על כך מתוך דוח המצב
של הבוקר הבא. „הוא בוודאי מתכוון לימין“. כתב אלכסנדר
על התשדורת ובמוחו הבויק הרעיון, שאולי היתה זאת אש
ארטילריה צרפתית עליה התאונן ויטלסי בתשדורת האחרונה
שלו, באמצעות יונים בה נאמר „למען השם, חידלו!“ היה
זה רעיון עלוב למדי שהצרפתים יירו בתותחיהם לתוך עמק
שארלו, אפילו ברגע זה. אין ספק כי יהרגו כמה מאנשיו
של ויטלסי המסכן. הגנרל שלח לקרוא לקפיטן קלוץ, קצין
הקישור הצרפתי שלו, ושלחו אל הצרפתים עם הודעה דחופה
לא לירות בתותחים בכיוון העמק.

דקה או שתיים אחרי-כן דיווח ג'ונסון שנית:

דאלאוור אל דראדנפט.

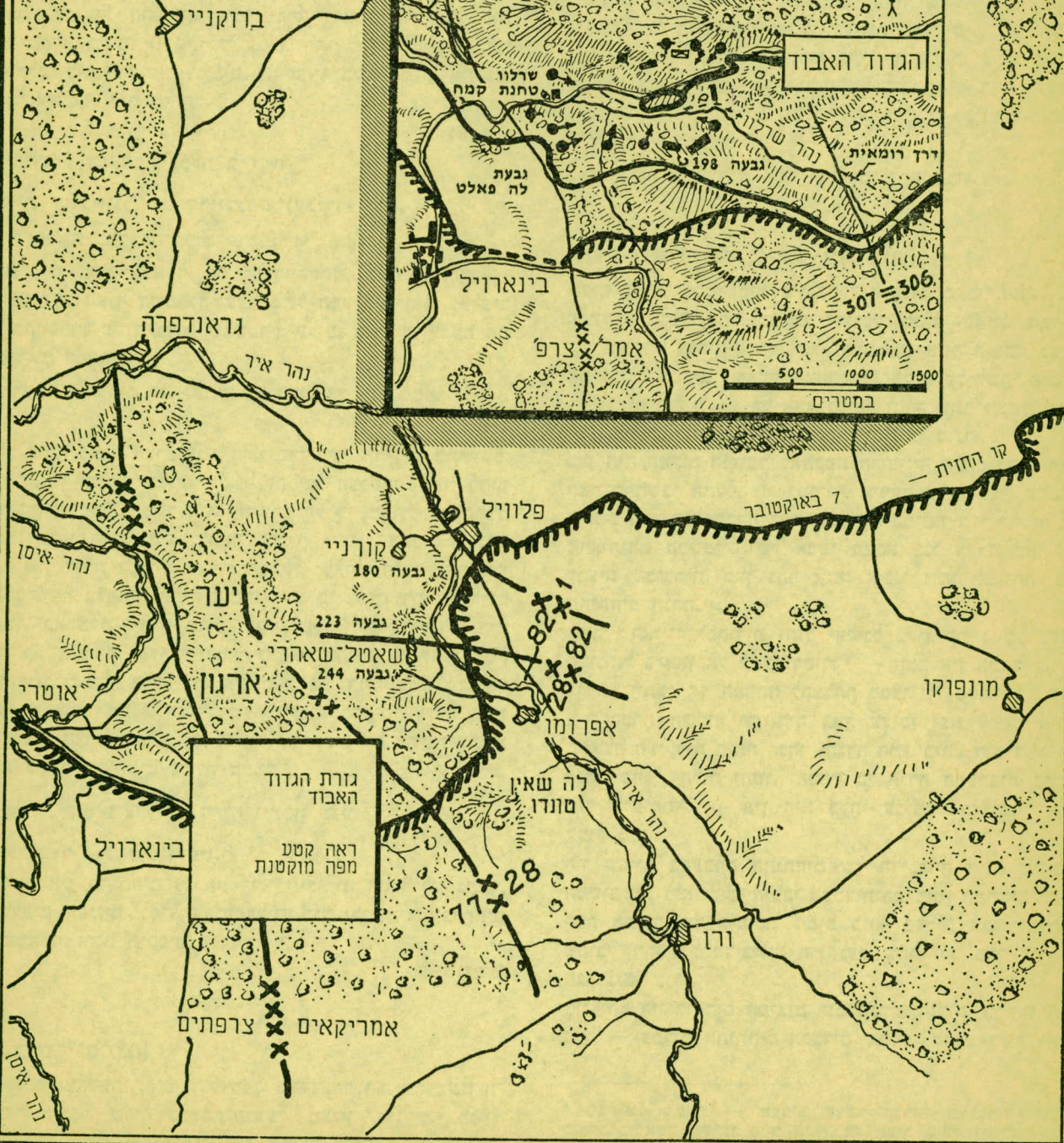
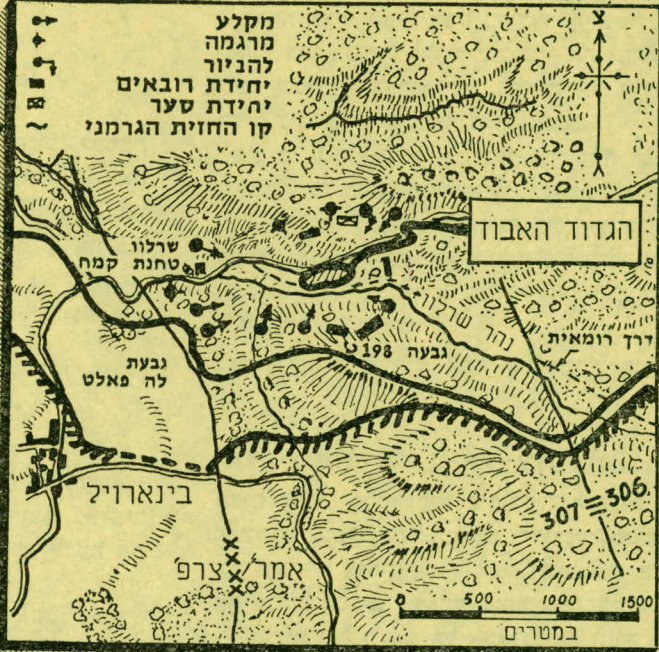
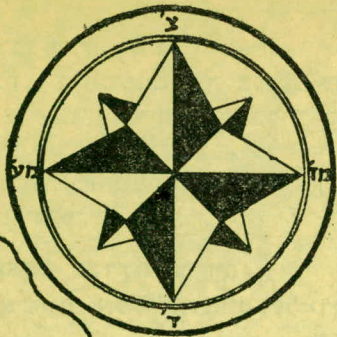
תוקף, אש התותחים כנראה ללא תוצאות. התיל לא נחתך.
מקלעים ופגזים נפיצים מופעלים נגד כוחותי הצרפתים
משמאלנו אינם תוקפים.

ג'ונסון

ה.כיס" (0800)

ויטלסי מצא את קפיטן הולדרמן, מפקד הפלוגה מרגימנט ה-
חייר ה-357, שפוף בשוחת-השועל, מעשן „סיגריה“ מנייר
תשדורות צהוב ועלים מיובשים, שקיבל מאחד הטוראים.

* סטונואל ג'קסון — מצביא בצבא הדרום במלחמת-האזרחים
בארצ"ב, אשר בערכו מסע מואץ אל העיר צ'נסלורסויל, הצליח
לכבוש בהפתעה — המער.



„זה הסמל, המפקד. הוא אמר לנו כי אנו חייבים לעבור ולהביא את העזרה. היינו שמונה.“
„כן, שבינו ארבעה. אחד היה מבני המזרח-הרחוק, לא כן? עכשיו, הבט-נא, נהגנו בכ כשורה, נכון? אני רוצה שתעשה דבר מה בשבילי. אני רוצה שתקח חזרה אל המיור שלך הודעה.“

הולינגסהאד נשם עמוקות ונראה כמשתומם.
„איני יודע איך אוכל לעשות זאת, המפקד.“

„טוב, חשוב. היטבתם ללחום; איש לא יוכל להכחיש זאת. הוכחתם זאת ועתה שוב אין טעם בהחזקתכם במקום הזה עד אשר כולכם תהרגו. כל אשר ברצוני הוא, כי תביא אליהם הודעה המבהירה להם את המצב ומאפשרת להם להיכנע בזמן ולהציל את חייהם. אזור הצהריים מגיע גדוד-סער נוסף ואנו נערוך התקפת להביוורים כדי לבער את כל צלעה של הגבעה. אתה רק תציל את חיי חבריך אם תקח את הודעתי. אתה יודע, נותנים עיטור לאנשים המצילים חיי זולת, מה דעתך?“
לשוא ביקש הולינגסהאד לדון בדבר מתוך ניסיון החיים והמלחמה הקצר שיש לו (הוא בן 18 וצורף כתגבורת מיחידה להובלת תחמושת) ולסייע לעצמו במערבולת המחשבות אשר הגרמני החל מעורר בו. זו היתה הצעת האויב ועל כן מן ההכרח כי יהיה בה פסול; אך הוא לא היה מסוגל לגלות מה הפסול. הוא ידע היטב כי זכויותיו כשבו מלחמה כוללות העברה בטוחה למחנה שבויים, מזון וטיפול רפואי. ברור היה לו כי ידרש אומץ רב יותר להעביר את ההודעה ואחרי-כן להסתכן עם כל הגדוד. באשר לכניעת הגדוד — הרי על-כך יחליט המיור ולא הוא. אולם, מצד שני...
„ברצוני להימלך בדעת, המפקד.“

„לנוח מעט? אני יכול להבין אותך, עם פצע כשלך. אשאל אותך שנית אחר מנוחה. אדולף! קח את השבוי למיטה.“

מפקדת הדיביזיה ה-77 (בשעות הצהריים)

קרוב לצהריים נוכח הרגימנט ה-305, באגף הימני הקיצון של הדיביזיה ה-77, כי התנגדות הגרמנים הולכת ונחלשת במקום התפר עם כוחות הדיביזיה ה-28. הרגימנט החל מתקדם, אף כי שמאלו עדיין נעצר, כך שההתקדמות דמתה לתנועתה של דלת, אשר האגף השמאלי משמש לה ציר. הבשורות פשטו. קצין נרגש של ה-306 אף דיווח כי הרגימנט שלו התקדם כחצי עד שלושת-רבעי קילומטר, התיקדמות שהיה בה כדי לעבור את מרבית מערכת ההגנה ממול.

מתוך ראיית המצב הכללי ודיוני המטה בהם דובר על דחיקת רגלי הגרמנים מאיזור הארגונים, התיחס גנרל אלכסנדר, מפקד הדיביזיה, באמון ניכר לדוחות אלה. הוא ציוה להעבירם בטלפון לקולונל הופטון מן הרגימנט ה-307 בצירוף שאלה מדוע אינו מתקדם תוך תיאום עם היחידות מימינו.

תנועת ההסתננות של הופטון אל התיל הגרמני ודרכו, במגמה לערוך התקפה מרוכזת מקרוב אמנם התקדמה, אך עדיין היתה רחוקה משלימות. הסתערות בשלב זה כאשר היחידותיו

למדי. והמקלעים גרמו לאמריקאים קרבנות רבים. אולם יתרונות אלה לא עמדו להם. עם צהריים איבדו הגרמנים את גבעה 180; הדיביזיה ה-28 הצטרפה אל ההתקפה ובי-שעות המוקדמות של אחר הצהריים טיפסו שתי הדיביזיות במעלה המדרונות של גבעות 244 ו-223 בשתי זרועות מלקחיים, כדי להקיף את שאטל שאהרי. דרכי האספקה של הכוחות הגרמניים בשאן טונדו ומעבר לה בכיוון דרום ומערב היו בסכנה חמורה.

מחפורת גרמנית ליד ה-ביס* (1000 לפני הצהריים)

„עוד אחד“ אמר הקול בגרמנית. אחד הגרמנים, ליד טוראי לואל ר. הולינגסהאד שמט את רובהו ובהקו את כתפי האמריקאי בזרועו סייע לו לנוע לעבר הפתח העצום של המחפורת ברכות אשר הפתיעה את השבוי, כמו שהפתיעה אותו רכותו של הרופא המזוקן, אשר טיפל בברכו הפצועה. היה קשה לרדת במדרגות למרות שנתמך. רגלו כאבה לו עד טירוף. המעבר התעקל הדות בתחתית והוביל אל המח-פורת הגדולה ביותר אשר ראה הולינגסהאד מימיו. לבטח היה בה מקום לפלוגה שלמה. פרימוס שעמד ליד פתח איזורור הפיץ חום נעים. בסמוך לפרימוס, מאחורי שולחן מכוסה ניירות, ישב צעיר בלונדיני כבן 35 הפויראש. לפי התגים שעל צוארונו חשבו הולינגסהאד לקצין, במיוחד כאשר ראה כי אחד הגרמנים הצדיע לו שעה שהעיר לעברו איזו הערה. הקצין הביט בו במבט ידידותי. „ובכן, מה שלומך?“ הוא אמר באנגלית-אמריקאית הגויה כדרוש. „הנתנו לך דבר מה לאכול? החבשו אותך? שב.“

הוא הורה לעבר ארגו. הולינגסהאד ישב עליו במותחו את רגלו, כדי להקל על הכאב בברך. „נתנו לי צלחת מרק-כרוב והרופא טיפל בברכתי“, השיב.

„כמה חבל שנפגעה. כמה חבל שעלינו להילחם במלחמה זו. בכלל. הייתי בסיאטל*. האם אף אתה מהמערב? אחדים מאנשיכם באו משם, לא כן?“

השבוי קיבל את הסיגריה המוצעת ואת האש המיגשת אתה. על אף הפגיעה בברכו החל חש נעימות פושטת באבריו. בידעיות מסוג זה בוודאי אין שום נזק.

„לא. לרוב...“ — הוא התחיל והפסיק. „לא אוכל להשיב על כל שאלה.“

האיש מאחורי השולחן צחק.

„הו, אל תדאג לשטריות אלה“, אמר ברוח טובה. „אנו יודעים כל אלה מזמן. שבינו כמה מאנשיכם קודם לך. אתם מהגדוד השני, רגימנט ה-308, ופלוגה מסופחת מה-307. אין סודות. אנו יודעים הכל; אנחנו אפילו יודעים שמתוס צרפתי העביר את צלב לגיון הכבוד למפקדכם. אני לויטננט פריץ פרינץ. מה שמך, אתה?“ „הולינגסהאד, המפקד, לואל ר. הולינגסהאד.“

„טוב. אנו מעריצים אתכם מאוד. אתם חיילים טובים. איך הגעת לידנו? לא שבינו מכס אלא פצועים בלבד.“
הולינגסהאד בלע את רוקו.

* צעיר בחופה המערבי של ארה"ב — המערב.

מפקדת קורפוס המילואים הגרמני הראשון בריקניי (מצהריים עד 1500)

דיווחי הצהריים של דיביזיית המילואים ה־76 מהחזית, עודדו את ג'למן, מפקד הקורפוס, ואת פון דיטפורט, ראש־המטה שלו. הצרפתים פתחו אותו יום במתקפה בין אוטרי לבין בינאריויל. המתקפה הצרפתית היתה סוערת אך חסרת עריכה מושכלת.

הגרמנים היו מוכנים היטב לאפשרות זאת. תותחי הדיביזיה ה־76 סגרו על הצרפתים מהרגע בו החלה האש. המתקפה נשברה ונעשתה רוויית־דם. נלקחו 27 שבויים ובכללם קצין אחד שמסר, כי רגימנטי הקיסר ה־4, ה־9 וה־11 השתתפו, וכי שלושת הרגימנטים השתבשו באופן חמור. מפקדת הדיביזיה ה־76 ביקשה להודיע שג'ד יאן ורובאי קרוניג

מרגימנט המילואים ה־252 הצטיינו במיוחד בהתקפת־הנגד שהתנהלה לאורך הקו של דרך בינאריויל — אוטרי.

בהתקפת־הנגד הצליחו להתקדם התקדמות ניכרת. אילו היו די כוחות לכך אפשר היה לפתח פריצה בתוך קוי ההגנה הצרפתיים. ג'למן ציווה לעצור את התקדמות ההתקפה. הוא לא יכול היה להסתכן בהיווצרות בליטות נוכח החולשה המתפתחת בצד המזרחי.

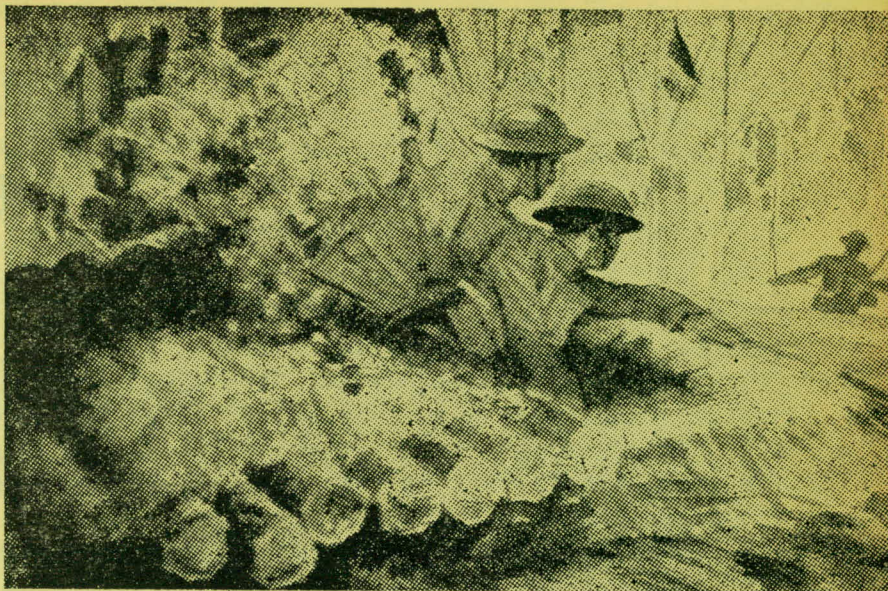
גדוד הסער המיועד להתקפה על "הקו האמריקאי" התיצב גם הוא במפקדת הדיביזיה ה־76; ולמן, מרוצה כי הכל כשיר, יצא לסיור ביחידות.

הוא חזר אל בריקניי אחר שעת ארוחת־הצהריים. הדבר הראשון שמצא — הודעה דחופה מהדיביזיה ה־76. המטלפן, קפיטן פון סיבל, ראש־המטה של הדיביזיה, היה קרוב לבכי. יחידת הסער אמנם התיצבה, אך במקום גדוד שלם היו רק 16 חיילים. האם האדון גנרל־מיוור באמת מצפה כי יוכל לטאטא את האמריקאים בעזרת כיתה זאת? מה עליו לעשות? "כל דבר שתוכל", התקצף ג'למן.

רותח מכעס על מה שבעיניו היה תעלול מלוכלך מצד המפקדה הממונה, התקשר אל מפקדת הארמיה לברר את העניין.

אכזבה חדשה נכונה לו. האמריקאים כבשו את הגבעות ממזרח לאיר; האגף של קבוצת הארמיות פון קלייסט בארגון נפרץ ונתון תחת אש תותחים חזקה. פון קלייסט היה צריך לסגת מייד. אם לא — תאבד הארטילריה הכבדה ויחוסלו קוי האספקה שלו. עמדת גיזולר היתה אבודה; הקורפוס של ג'למן הצטרך להתאים את עצמו לנסיגה או להיות נכון לדאוג לאגפו השמאלי.

כבעס, אך בחוסר אונים, הורה ולמן לפון דיטפורט להפיץ את פקודות הנסיגה ולהורות על תחילת התנועה באגף שמאל. נוכח הלחץ על אותו קטע־חזית היתה הנסיגה צריכה להתחיל



שלושת האנשים חמקו במורד הגבעה...

מפוזרות. היתה מבטלת את ההפתעה והורסת הכל. מצד שני הוא היה משוכנע שאם אך יוכל לפתח את התקפתו כמתוכנן, לפנות ערב, יהיה ביכולתו לפרוץ. כך יוכל לעבור לאורך הדרך הרומאית מאחורי קוי הגרמנים, להגיע ללה־פאלט מן העורף, להשתלט על קטע גדול למדי של קו־ההגנה הגרמניים ולשבות מספר שבויים גדול.

"החזר לי את הגדוד השלישי שלי", אמר לאלכסנדר, ואני אהרוס את כל הקו הגרמני."

אין מה לעשות, היתה התשובה. גדוד זה היה דרוש לג'ונסון אי שם משמאל.

"אם כן, הוזאת הרגימנט ה־306 כ־300 או 400 מטר לשמאל", התחנן, "כדי לקבל את חזיתי. עם הכוח אשר בידי אמשוך שמאלה ואסגור על הגרמנים שבגבעה 198 ובלה־פאלט, כפי שהם סגרו על ויטלסי."

"תפקידך לחלץ את ויטלסי", השיב אלכסנדר. "איננו יכולים להקצות אנשים לכל מבצע אחר..." והמשיך לשאול מדוע הופטון איננו מתקדם בתיאום עם הרגימנט ה־306.

"ה־306 עדיין לא הגיע כליכך רחוק. זה בלתי אפשרי", טען הופטון.

"מפקד החטיבה ה־153 אישר את מקומי", רטן הגנרל. "אז למען השם, הורה להם להפסיק לירות עלינו במקלעים ובתותחים. כל האש שאנו מקבלים באה מהכיוון ההוא."

ה"כיס" (1030 בבוקר)

השניים שיצאו עם קרוטושינסקי חזרו. כתפו של אחד מהם מרוסקת ופניו מלבינים מכאב.

"לא יכולנו לעבור. יותר מדי מקלעים."

"איפה השלישי?"

"כוונתך לאייב? הוא נעלם. נהרג, אני חושב."

רק בשעות החשיכה. אם עד אז לא יטואטא „הקן האמריקאי“ יהיה עליהם להניח לכל העניין.

באוויר מעל ה„כיס“ (צהריים)

הבוקר היה הביל; אמנם לא הביל כמו ביום שחלף, אך גרוע למדי. לאנשי הטייסת ה-50 לא היה חשק מיוחד לצאת שנית ולחפש את ויטלסי, לאחר שביום הקודם אבדו להם שני מטוסים. אך זוהי מלחמה. על כן המריא לייטננט אנדרסן ועמו רוג'רס, הסטודנט למשפטים מטקסס, כצופה.

היה קל לאתר את לה-פאלט; הם טסו לאורך העמק, והנמיכו טוס אפילו מתחת לפסגות הגבעות מסביב, שעה שסופת עופרת ניתכה עליהם מהמקלעים למטה. המטוס שלהם התנהג לא רע, אף כי הקליעים חוררו חורים בכנפיו ובזנבו אשר תוקנו זה מכבר; נפגע גם מצבר האלחוט שלהם. רוג'רס הביט הצידה והבחין ביריעת-סימון; שני מרובעים שחורים בצד משולש לבן. אין ספק, זהו סימן של גדוד אמריקאי. הם הגביהו טוס מעליו, כדי לוודא. רוג'רס הביט בעד משקפתו. אכן, ללא ספק; זוהי יריעת-הסימון של גדוד אמריקאי. לא היה כל קושי לקבוע את נקודת-הציון. סוף כל סוף — נמצא!

המטוס התרומם, ושעה שאנדרסן ייצבו כתב רוג'רס הודעה דחופה בכוונה להצניחה מעל מפקדת הדיביזיה. בהודעה זו צוין מקום הגילוי של הגדוד. אך ביש מזלם היה שיריעת הסימון לא היתה אלא יריעת הטעיה. הגרמנים פרשוה על-פי עצת לייטננט פרינץ, כדי שיוכלו לזכות בכמויות של מזון אמריקאי משובח, בתוספת פקודות מעניינות.

המחפורת הגרמנית ליד ה„כיס“ (1500-1430)

הוליינגסהאד שירבב ראשו מתוך מיטת העץ ואחרי-כן הניף רגל. הרגל האחרת, שבפצעה לא הבחין אלא לאחר שהגרמני בעל אקדח ה„פרבלום“ העצום הצביע עליו, כאבה עתה כאב עז. איכשהו הצליח להצדיע.

„ובכן ידידי“, קידם לייטננט פרינץ את פניו, „האם החלטת להעביר את ההודעה אל מפקדך?“
„כן, המפקד.“ (לא היה זה תענוג גדול להיות שבוי מלחמה. הוא ראה את השבויים בעבודתם בדרכים והעדיף להסתכן עם האחרים).

„זה מצויין! עכשיו שב כאן ואני אדפיס את ההודעה שתעביר.“

הוא הדפיס את ההודעה במכונת-כתיבה רעועה, הרים מבטו רק כאשר שאל בשנית לשמו של הוליינגסהאד, כדי להכניסו בעט לתוך המכתב; הוא צידד ראשו ונראה מרוצה למדי מפרי עמלו האמנותי; הוא מסר את ההודעה לידי האמריקאי.

הוא הגיש להוליינגסהאד מקל שאליו היתה מחוברת פיסת בד מרובעת. היא הראתה רופא הקושר סד לרגלו של פצוע. („בדומה ליי“, הרהר הוליינגסהאד).

„כאן דגל לבן אשר יעזור לך לעבור את הקוים.“

פרינץ קם והביט סביבו.

„תצטרך למקל, עם הרגל שלך. מה בדבר סיגריות?“
הוליינגנט שלף חבילה מכיסו, הוציא כחצי-טריסר סיגריות על השולחן, ודחפן לתוך כיסי החוזה של האמריקאי.

„הנה, עכשיו הכל מסודר. כל טוב. אדולף!“

מאמץ העליה במדרגות היה קשה, אך אדולף עזר לו. כש-הגיעו למדרגה האחרונה, רמו אדולף בידיו כי ברצונו לקנות את מכשיר הגילוח של הוליינגסהאד והמחיש את רעיון החי-לופין בהוציאו חבילת שטרות-כסף, אך האמריקאי העמיד פנים כלא מביין. הוא חשב רבות לפני מעשה, ושקל אם ינסה הזקיף לירות בו.

דבר מכל אלה לא קרה. אדולף נעלם מאחור, הוליינגסהאד נאבק בדרכו כ-100 מטרים עד ששמע קול פוקד עליו לעצור. הוא הרים את דגלו. „הודעה בשביל המיור“.

נגלה ראש. „הראה“.

„זה בשביל המיור“.

„המתן“, אמר הזקיף.

הוא חמק לבין העצים וחזר עם לייטננט אחד, אשר אף הוא ביקש לראות את ההודעה. הוליינגסהאד סירב לתת לו, ועל כן לקח אותו הקצין אל מחפורת-המפקדה, שם ישבו ויטלסי וקפיטן מק-מורטרי, כנראה בחוסר מעש.

השבוי-לשעבר העביר את מקלו לידו האחרת והצדיע.

„המפקד, אני טוראי הוליינגסהאד מפלוגה ח'. נשבתית ונשלחתי על-ידי הגרמנים עם מכתב המיועד לך, המפקד“.

ה„כיס“ (1545)

ויטלסי החל מטיל ספקות ביכולתו של הגדוד להחזיק מעמד. הוא ישב ליד מק-מורטרי, לדון אתו בשאלה אם לעשות את המובן מאליו — להדוף את ההתקפה הצפויה אחר-הצהריים, תוך זמן קצר. לייטננט צעיר — גורדון שגן — נהרג כמה שעות קודם לכן על-ידי פצצת מרגמה ומותו השפיע על שני הגברים. הוא היה ענק ואיתן; חסרונו הבליט את המחסור ההולך וגדל במפקדים המסוגלים לנהוג באנשים ולעודד את רוח הקרב שלהם שעה שמשלתים החולשה והדכדוך.

היה צורך לארגן מחדש את הפיקוד. אחדים מביין ה-מ"ש"קים והטוראים הוכיחו למרבה המזל יכולת פיקוד. במיוחד הוכיחו יכולתם רב"ט קליין מפלוגה א', טוראי פולינגר מפלוגה ז', הסמלים ראש, ג'ונסון ומיינרד מהמקלעים, סמל קארול מפלוגתו של הולדרמן, כאשר שני הראשונים ממשיכים בלחי-מתם על אף פצעייהם.

השאלה היתה איך לחלק את הכוחות המעולים האלה כך שיוכלו למלא את מקומם של הקצינים שנפלו. הויכוח הסתיים בהסכמה כי מיינרד יהיה האדם שימונה לפקד על המקלעים. ברגע זה הופיע הוליינגסהאד, נתמך ובידו המכתב.

הוא הגיש את המכתב למק-מורטרי. הוא עיין בו שוב ושוב ולבסוף שאלו בהריפות:

„מדוע עזבת את פלוגה ח'?“

„זחלתי הבוקר החוצה עם עוד כמה אנשים מהפלוגה כדי להביא סל שהוצנח אתמול, ונשבנו על-ידי הגרמנים“.

פניו המתונים של מק-מורטרי העלו סומק פתאומי ולהט; הוא פתח את פיו, אך בטרם ירדה הסופה על ראשו של

אנא נהג בלואל ר. הולינגסהאד בכבוד הראוי. אנו מקנאים שיש לכם חייל כזה.

המפקד הגרמני

המיוור העביר מבטו מהמכתב אל השליח. אחרי-כך השיב את המכתב לידי מק-מורטרי, אשר קרא בו ומסרו לידי הולדרמן, אשר הצטרף אליהם זה עתה. שלושת הקצינים הביטו זה בזה, וכאלו על-פי דחף משותף הם חייכו — אותה פניה אל „הרגשות האנושיים“ מאדם, אשר כיוון נגדם את התקפת הלהביורים!

ויטלסי היה עתה על רגליו. „אתה“, הוא אמר בפנותו אל הולינגסהאד, „לא היתה לך כל עילה לעזוב את חפירתך בכל תנאי שהוא, ללא פקודה ממפקדך. חזור אל מקומך“.

הנער פנה לאחור. „לא רציתי להתחצף ולהשיב לו כי הסמל ביקש מתנדבים“. לעת עתה הוא חזר אל החפרה בה ישב ביום הקודם והחל מספר סיפור שביו לטוראי אחר.

במחפורת המפקדה קרא המיוור לי-בלדוין. „צא ואסוף את יריעות הסי-מון. אנחנו לא רוצים שהם יחשבו אותך, כסימני כניעה“.

„מיוור, האם אמת כי הם ביקשו אר-תנו להיכנע?“

„כן“.

הידיעה פשטה ונודעה תוך חמש עשר-רה דקות ליחידה כולה.

„מה העניינים?“

„המיוור שלח אותם לכל הרחות“.

„הם רוצים שניכנע“.

„אנחנו... אותם“.

האנשים העייפים עד מוות, המור-עבים, פצועים והיסטריים מלאו רג-שות עזים של כעס ותשוקה לנקמה.

„בני כלבה ארורים אלה! אני רק אתפוס אחד הממזרים הגרמנים!“

אנשים עייפים, אנשים חולים, כולם כאחד הזדקפו והחלו משחזרים את כידוניהם באבן. פצועים אשר מזה יומיים לא ירו ברוביהם יצאו ממח-פורתם לחפש תחמושת. סמל דיהאן מפלוגה י' שניסה לאותת למטוס ב-מגבת מיהר להסתירה באחד השיחים. הגדוד כולו הבריא ורוח חדשה הופ-חה בו.

אין ספק, כי התלהבות וחישול פת-אומיים אלה היו נמוגים כלעומת שבאו, אך הגרמנים, כידוע, אינם פסיכולוגים אלא מכונאים. הם פתחו בהתקפת אחרי-הצהריים שלהם בקפ-דנות ולפי התכנית, כשיחידות הסער מובילות. מיוור היניקן, מפקד מילוד-אי-הי-ר, ה-254 ידע עתה כי אין לו יותר מאשר 24 שעות כדי למחוק

הטוראי העיר ויטלסי, „ג'ורג', בוא נפתח את המכתב“, הם רטנו ופתחו.

הוא קרא:

אדוני,

המוכז, לואל ר. הולינגסהאד, נשבה ב... אוקטובר. הוא סרב לתת כל תשובה שהיא לשאלות המודיעין הגרמני והוא אדם הגון. לכבוד הוא למולדתו.

נגד רצונו הוא שודל להעביר מכתב זה אל המפקד של הגדוד השני, רגימנט ה-ח"ר ה-308 של הדיביזיה ה-77, כדי להמליץ בפני מפקד זה כי יכנע על כוחותיו, כי הרי אין כל טעם, נוכח התנאים, להמשיך ולהתנגד.

סבלותיהם של הפצועים שלכם נשמעים עד קוי הגרמנים ואנו פונים אל הרגשות האנושיים שבך.

דגל לבן המונף על-ידי איש מאנשיך דיו כדי להודיע לנו על הסכמתך לתנאים אלה.

מישהו הושיט לו קופסת בשר...



מטרים בשיטה זו. כשהיה בטוח שאינו מטרה לכוונת המקלע, ניסה להתקדם בקפיצה לעבר מחסה. דבר לא קרה. הוא ניסה בשנית ובשלישית; אחר כל זינוק סקר בקפדנות את הנוף לפניו ובחר את השיח המתאים למחסה. כמוכן, קפיצותיו לא היו בקו ישר. היה עליו להתמצא לפי הנהר והמדרון. במקומו המדויק לא היה בטוח, אך ידע כי הכיוון הכללי הוא נכון.

בשעות אחר-הצהריים נתקל בעמדת מק"ב. עמדה זו היתה בור בעומק של 120—150 ס"מ וצדו הקדמי מוסוה היטב בענפי עץ כרותים, צפופים עד כדי כך שהגרמנים אף הם לא ראו אותו והמשיכו לפטפט בנחת בתוך מחפורתם, בעוד הוא זוחל לידם, סנטימטר אחר סנטימטר, כפי שעשה ליד בור המים.

מאחורי עמדת המק"ב — אותה עזב עם רדת החשיכה, כשהחל לטפס גשם — החליקה ידו לתוך דבר-מה. הוא שלח מבט קדימה. לבו פעם בטרור, עד שראה כי החפרה הארוכה והעמוקה לתוכה החליקה ידו — ריקה.

איב, עדיין על גחונו, הודחל אחורה עד אשר בינו לבין החפרה הצצו עצים ואו, בהיות החשיכה מספקת למתן מחסה, החל שנית להתקדם בזינוקים קטנים. לאחר אחת הקפיצות, ברגע שהסתתר מאחורי אחד העצים, שוב שמע קולות; אזונו המאומצות קלטו דיבור אנגלי.

"האלו!" צעק איב בלי לחשוב על התוצאות; תוך דקה הוא היה מוקף בשישה אנשים עצבניים ומרצינים. קרוטר שינסקי החל פולט מלים אשר הוא עצמו בקושי הבינו כראוי.

"אתה מכיר איש זה?" שאל מאן דהוא.
"כן המפקד, אני מכירו... זהו איב קרוטושינסקי מפלוגה י'." הלו איב, תשתה מעט קפה?"

כמבעד לערפל זיהה הרץ את קולו של ביל ברגן מברוקלין. הוא לגם מן הקפה בגמיעות גסות, פלט משהו על היותו רעב, מישהו הושיט לו קופסה פתוחה של בשר משומר. קצין עמד לידו שעה שאכל.

"זהו הלויטננט של פלוגתנו, ד'" אמר ברגן. קרוטושינסקי מסר לקצין על הגדוד, על מקומו, מצבו ועל כוחות האויב שסביב לו. "אתם חייבים לבוא מייד!" "התוכל להוליך אותנו חזרה?" שאל הלויטננט.
"ודאי, אני מרגיש כעת מצויין".

הוא קם. בידי עדיין החזיק בקופסת הבשר. עתה היתה ריקה למחצה.

ממזרח ל, "ביס", המקום המדויק אינו ידוע (1830-1930)

"הם מאטים, אמר לויטננט המבלין מפלוגה ב', מן הרגימנט ה-307.

"הצלף בהם", השיב לויטננט טילמן. "מה האש הזאת?" "מקלעים גרמניים, אך יורים גבוה. אין לנו מה לחשוש." "תמשוך ימינה במעלה הגבעה, ותקוף את היורים משם מן האגף".

טילמן עצמו פנה שמאלה והאנשים החלו להתקדם דרך החשיכה, ובין השיחים. "זונו ממזרים שכמותכם", שמע קולו

את ה"כיס". הצעתו טובת-הלב לקבל את האנשים כשבויים — נדחתה. ההתקפה הנוכחית היתה הכבדה והנחושה בהן התנסה הגדוד; הופעלו בה כל האמצעים הידועים — מרגמות, רימונים, מקלעים, צלפים ואפילו כמה להביורים.

היא גם נתקלה בהתנגדות העזה והפראית ביותר בה נהדפה אי פעם התקפה. האנשים נהמו בכעס לאורך הקו כולו; חלושים מדי כדי ללכת וזחלו הפצועים אל החזית ולחצו על ההדק. אלה אשר נחלשו מדי כדי לזחול טענו רובים אשר הועברו אליהם לאחר. גיבור היום היה הולדרמן, באגף הימני הקיצון. הוא היה במרכז ההתרחשויות כאשר שטפה ההתקפה הכפולה מהחזית ומהאגף. כשפגעה יריית אקדחו היה צוהל בהנאה. הוא נפצע שנית, אך המשיך לעמוד ובעזרת סמל אחד פורר את גל ההסתערות באותו קטע בחזית (יותר מאוחר קיבל על כך את "אות הקונגרס"). משמאל אפילו התפתח דבר הדומה להתקפת-נגד. מחלקה גרמנית נהדפה, קצינה נהרג ואנשיה התפורו.

הולינגסהאד התעורר באמצע כל המהומה לראות את הברק של הלהביור, רחוק בחשיכה.

"הו, אלוהים אדירים!" אמר בשקט.
"בלום פיך!" בא הקול מהחפרה הסמוכה. "הנה אתה שוכב לך, בועט וצורח מפני שאתה מקיא. לכל הרוחות, לי אין מה להקיא!"

דרום-מזרח ל, "ביס" (1730 לערך)

מיור מקיני (מן הגדוד הראשון של הרגימנט ה-307) קידם את מוצב הפיקוד שלו דרך התל הגרמני בשעות בין הערביים. במשך כל היום נמשכה ההסתננות דרך הפרצות. ברדת החשיכה עמד לראות מקיני גדוד במלוא עוצמתו הודות לכך שרבים מפלוגות אחרות עשו אף הם את דרכם דרך התל. הם נפרסו לימין ולשמאל לאורך קו הגרמנים ומאחוריהם. ההד העמום של כלי-הנשק העיד כי אנשי הגדוד נתקלים בהתנגדות ומחסלים אותה. מצפון-מערב נשמעו צרורות רובים. הקצינים עמדו וניסו לקרוע את החשיכה בעיניהם באותו כיוון, כאשר קלטו אזוניהם רחש אדם המפלס דרכו בסבך השיחים, תוך ריצה קלה.

הוא התגלה במפתיע, דמותו כשל דחליל, זקן מכסה את פניו, וגוו שפוף במתיחות, כגולש סקי המתכווץ לקפוץ.
"למען השם, הפסיקו את הארטילריה שלנו! הביאו רופאים ומזון — אך הפסיקו את התותחים".
הם שלחו אותו חזרה בליווי רץ; שמו וזהותו לא נודעו מעולם.

מדרון גבעה ממזרח ל, "ביס" (צהריים עד 1830)

איב קרוטושינסקי לא נהרג. כאשר המקלע החל יורה אל רעהו, שעה שעברו ליד בור המים, שיחק לו המזל והוא מצא מחסה מאחורי גדם עץ. אחר שהמקלע פסק לירות החל קרוטושינסקי לדון עם עצמו. הוא החליט כי מן ההכרח שימצא דבר מה אם ימשיך להתקדם. הוא זחל, סנטימטר אחר סנטימטר. זמן יקר היה נחוץ כדי לעבור כמה מאות

„יאאא!“ ענה הפצוע חלושת.

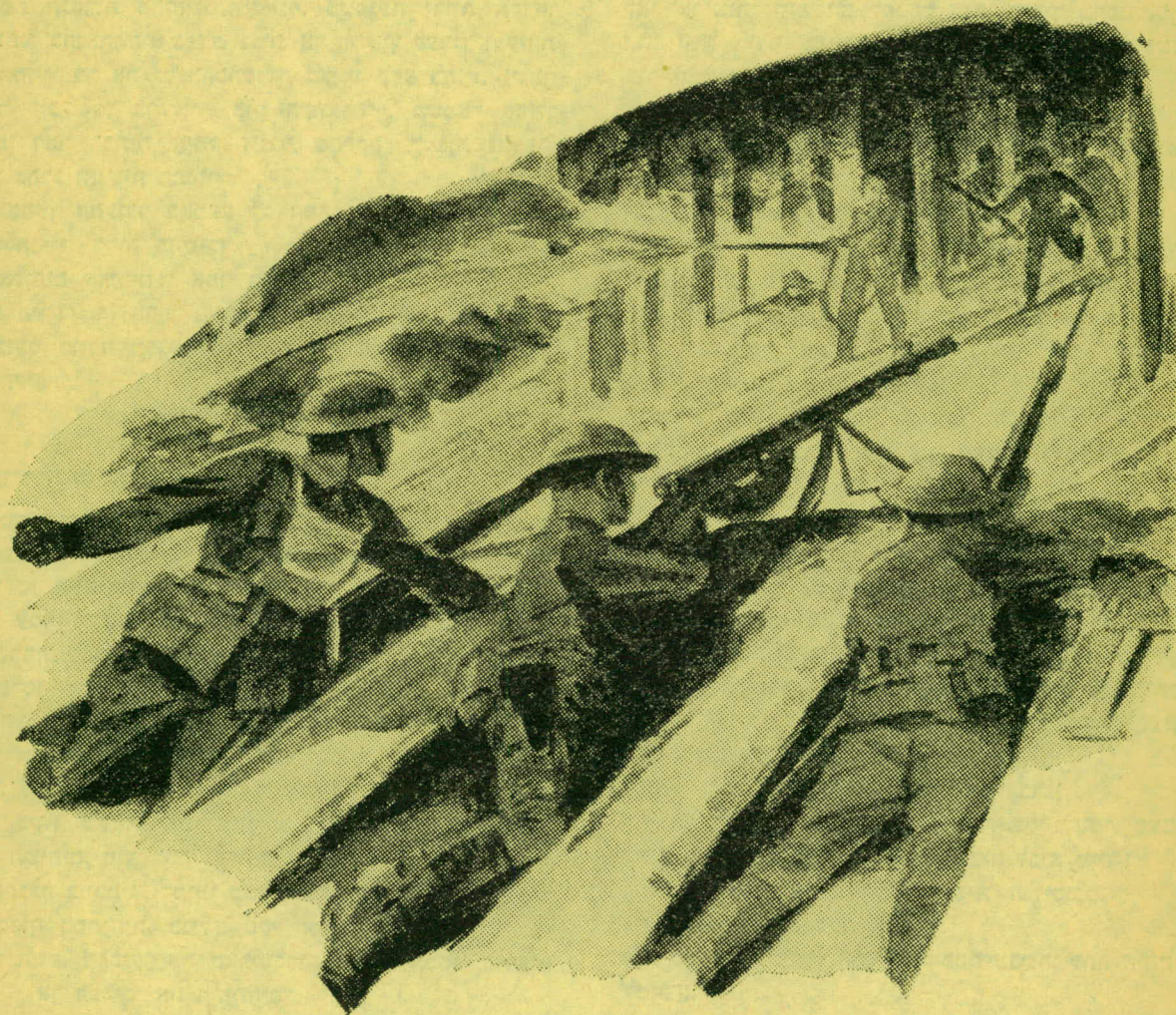
ה„כיס“ [1900]

מק־מורטרי ישב על קצה החפרה בחשיכה ובגשם, מלטף את ברכו הפצועה ומדבר בקול נמוך אל ויטלסי. השעה היתה שבע בערב, וטייכמולר, קצין הקישור הארטילרי מחטיבת ארטילריית השדה ה־152 שכב בקרבת מקום, ספק מקשיב לשיחתם.

של סמל, ואחרי כן, „גרמנים כאן“.

„אש“ פקד טילמן. נשמע רעש יריות רובים ואחריהן צעקות כאב של גרמנים. ואחרי־כן — רחש גופות כבדים לעבר הדרך. טילמן הסב פניו נגד הרוח, האויר היה מעופש, כסרחון בית חרושת לדבק. דקה אחרי־כן נפל לתוך מכתש פגזים, על אדם אשר ייבב בכאבו. בקושי הצליח להסיט עצמו הצדה, כאשר ברק הכסף של כידון כוון אליו. הוא הבחין כי הקסדה והנשק היו אמריקאים.

„מה לך?“ אמר טילמן בחריפות. „אני מחפש את מיור



„אש“ פקד טילמן...

אוניו נפגעו מאש הארטילריה „הידידותית“ (ב־4 בחודש) וראשו כאב. חייל התיצב לפניהם, הצדיע ברשלנות, ואמר: „קפיטן ממבלמם (לא ניתן להבין את השם) נמצא על הדרך עם פטרול ורוצה לראות אותך, המפקד“.

ויטלסי אמר. „בסדר. ג'ורג', הישאר כאן ואני אלך לראות מה העניין. בוא, ספאגליה!“

ספאגליה: „האם בטוח על הדרך?“

ויטלסי: „חושבני שכן“.

תנועותיו של ויטלסי, בהתרוממו, סיפרו על עייפותו מהמצור. הרץ הקטן הזדקף ככלבלב לידו. הם נבלעו בחשיכה. מק־

ויטלסי“.

„לא איכפת לי מי אתה ומה אתה רוצה“ השיב החייל נוקשה ואדיש. „אתה רק דרוך עוד פעם על החבר שלי ואני אהרוג אותך“.

„לא התכוונתי לדרוך על החבר שלך“ השיב הלויטננט. „אני רק נפלתי לתוך הבור בחשיכה. היכן המיור? אני לויטננט מן הרגימנט ה־307. המצור נפרץ ויובא מזון בשבילכם“.

„סליחה המפקד, לא ראיתי“. הוא התכופף, חיבק את הפצוע שייבב והרים אותו כדי שיוכל לראות את הלויטננט.

„אתה רואה? המצור נפרץ. אתה תהיה בסדר“.

מורטרי, בעודו מעסה את ברכו נתן למחשבותיו, שנבלמו בנקישה חדה על-ידי הודעתו של אותו חייל מצדיע, לחלוף בעצלות.

קפיטן משהו או שם אחר, הוא אמר לעצמו, ועל הדרך. הדרך היתה תחת אש המקלעים והצלפים הגרמנים; הקפטנים היחידים היו הולדרמן, אשר ישב במרחק חצי-תריסר מטרים ממנו, וסטרומי, אשר היה בין הפצועים קשה. התרגשות השתלטה על מק-מורטרי; לפתע זינק על רגליו ובריצה קלה פנה באותו כיוון אשר בו פנה המיור.

על הדרך היתה קבוצה קטנה של אנשים ובכללם לויטננט במדים נקיים. לידו עמד ויטלסי ולעס כריך. "למען השם", זעק מק-מורטרי, "תן לי נגיסה מזה".

הגדוד האבוד חולץ; וכעבור דקות מספר היה קרוטושינסקי למטה עם הפצועים (מחלק מהבשר המשומר) ועם פיין, שאמר לאטו בדמעות בעיניים: "אלוהים, לא חשבתי כי עוד אזכה לראותך".

עמוק שארלוו (1915-2030)

הרץ הגיע אל מיור מק-קיני מפלוגה ב' בערך בשבע ורבע. טילמן הגיע אל ויטלסי והציב זקיפים סביב ל"כיס", להגן עליו מפני התקפה. הוא גמר להלק את כל המנות אשר אנשיו נשאו אתם; עתה ביקש כי ישלחו מייד רופאים ואספקה רפואית. גשם ירד והיה חשוך מאוד; מק-קיני ביקש מקפיטן

סטון, קציני-המודיעין לחזור עם הרץ ועם אנשים במספר מספיק כדי להקים שורת מוצבי-יחוף ומזקפים. היה עליהם לגשש את דרכם בחשיכה. הרץ של טילמן היה יערן מהמערב, אשר ידע את היער על בוריו. לא היו כל שיחות; קבוצות של גרמנים נעו באפלה והקבוצה האמריקאית לא רצתה להסתכן בדבר שעלול למנוע מהם את ביצוע המשימה. על כן לא עשתה כל מאמץ לאתר קבוצות גרמנים אלה ולאסור עליהם קרב. כאשר מצאו את עמק שארלוו נתגלה, כי אין הוא אלא מגרש עצים עצום; כל עצי היער נמצאו כרותים ורסוקים מאש התותחים. הקבוצה היתה גדולה למדי בגלל הצורך להשאיר רצים בדרך, כדי להעביר את מנות-המזון. שריקות נמוכות שימשו להם כסימנים לניווט. במקום בו פנה השביל במעלה המדרון היתה ערימה של מקלות, אשר הרץ-היערן השאירם קודם לכן כסימן-דרך. במקום הזה הרגישו לראשונה בריח הגדוד, אותו ריח מבחיל-מפחיד של ריקבון ופצעים — ריח המוות.

נשמע צליל כידון בפותחו קופסת בשר משומר. קול אחד גבר על המלמול: "לויטננט פול, לויטננט פול, למען השם, הבא לי שתיה", וכך חלילה, אותו משפט ללא הפסק. מרגמה אמריקאית החלה יורה את פצצותיה בחשיכה, ברעש שונה לחלוטין מזה של המרגמות הגרמניות. בבוקר תתחיל ההתקדמות לעבר גראנדפרה.

עירית אילת

עירית גבעתיים

עירית בני-ברק

חריש בע"מ

תל-אביב, רח' לבונטין 30
טלפון: 614471

מלון "דבורה"

תל-אביב, רח' בן-יהודה 87, טל. 221137

"סוויסאיר"

נתיבי אויר שוייצריים בע"מ

תל-אביב, רח' אחד-העם 28, טל. 59328

הסתדרות העובדים הלאומית

תל-אביב, רח' בכורי העתים 23

חברת חמי טבריה בע"מ

מעניי הישועה
חמת ליד טבריה

רסקו בע"מ

תל-אביב, רח' הר סיני 1

טל: 622211

הנהלת בית אליעל

ת"א, בן-יהודה 32, טל. 55388

חב' שכון עובדים בע"מ

*

רח' לאונרדו דה וינצ'י 21 תל-אביב
טלפון: 248145

החופר אג' שתופיה בע"מ

סלילת כבישים ועבודת עפר

תל-אביב, דרך פ"ת 44
טלפון 30831

תנובה

תנובה משווקת למעלה מ-73 אחוז מכל

תוצרת המשק החקלאי העברי המעורב



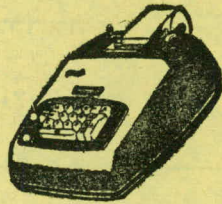
המשרד הראשי:

תנובה, מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית
בישראל בע"מ, בית "תנובה", רח' יהודה הלוי
17, ת.ד. 265 טלפון: 59511-7

ברכותינו לצה"ל ליום העצמאות ה'90

ה. בלמוט בע"מ

ת"א, שד' רוטשילד 35, טל. 621369, 615032



מכונות כתיבה

מכונות כפל וסיכום

... **ארכזה** ...
תעשיית נייר רגיש להעתקות
 האחים כאהן ושות' בע"מ
 ירושלים, תל ארזה, בית חרש טל. 61873

לתכנון • לבנין • להנדסה • לתעשייה • ולפיתוח

הסוכנות הראשית למכשירי כתיבה
רחוב לבונטין 26, טלפון 622165 תל-אביב

א. קופמן בע"מ

צילום

סוכנות ישיקה

תל-אביב, רחוב החשמונאים 105, טל. 39075

עדי חכשיטים בע"מ

תל-אביב, רח' אלנבי 29, טל. 57669

הסוכנים הראשיים של השעונים

א. ברנר ובניו בע"מ

מצלמות מיקרוסקופים וחמרי צילום

תל-אביב, שד' רוטשילד 15
טלפון: 59789, 53491

לתינוק

בתי חרושת מאוחדים

תינוק עוגג הילד בע"מ, תל-אביב

אנידה

נייר פחם • סרטים למכונת כתיבה
שעוניות • צבע להכפלה • נוזל לתקון

מחלקה מיוחדת לנייר רציף
וטפסים משרדיים אחרים

„אניה“, ביח"ר לנייר פחם
ד"ר אינג' ו. ריזה ובנו בע"מ
ת"א, ת.ד. 1700, טל. 32177

המפיץ הראשי: מכשירי כתיבה
תל-אביב, רח' לבונטין 26, טל. 622165

דרוט בע"מ

שקי נייר ונייר טואלט

רמת-גן, רח' שפירא 7, טל. 721430

פילוט רדיו (ישראל) בע"מ

רדיו, טלביזיה, מכשירי חשמל

תל-אביב, רח' הצפירה 19, ת.ד. 4548,
משרד: טל. 38442 ביח"ר: טל. 32806

תדיראן

תעשיות ישראליות לאלקטרוניקה

תל-אביב, רח' אלנבי 113

טלפון: 611966

אמנונגרף בע"מ

סמלים — מדליות — שלטים — חריטה
מכון להעתקות שמש

ת"א, רח' הר סיני 2, טל. 612602, 623964

להב בע"מ

תל-אביב, דרך פ"ת 28, טלפון 36423
מבחר רובים קליבר זעיר, נשק ספורט ומגן

ברכותינו לצה"ל ליום העצמאות ה'90

„הדפוס החדש" בע"מ

הדפסת עתונים יומיים, כתבי
עת, ספרים, הדפסות צבעוניות,
פלקטים וצרכי משרד מכל הסוגים

מתקבלות עבודות בעברית, יידיש, פולנית
אנגלית, צרפתית, רומנית וכו'

מחלקה מיוחדת לסידור בערבית

תל-אביב, בית „על המשמר", רח' בר-אביגדור 4,
טלפון 31276, ת.ד. 736

מפעלי ע. שני ושות' בע"מ נתניה

המשרד הראשי:

תל-אביב, דרך פתח-תקוה, ע"י גרז' „בלאט",
טלפון 34214

בית החרושת:

נתניה, אזור התעשייה, טלפון 2544

טסקו בע"מ

חיפה, רח' המגינים 52, ת.ד. 425

אלקון אחים בע"מ

תל-אביב, רח' המשביר 7
טלפון: 822149

פלארם בע"מ

מפעלי כלי אלומיניום מאמייל

רמת-גן, רח' הרמן שפירא 15
טל: 13 — 721211

בנק ישראל לתעשייה

בע"מ

ת"א, רח' מונטיפיורי 13, טל. 55235

ד"ר מירון

חרושת כימית בע"מ

שרות ארצי להדברה

חיפה, טל. 71963, 71464 — ת.ד. 16303

שושנה. ביח"ד למוצרי מתכת

תל-אביב, רח' המסגר 31

טלפון: 35935

סולתם בע"מ

חיפה, ת.ד. 1371

חטי ברזל ורשתות המגדר בע"מ

ברזלית מפעלי מתכת בע"מ

ת"א, דרך פ"ת 1, טל: 624759, 623643

גליקמן ל. בע"מ, חמרי בנין ומתכות

תל-אביב, דרך יפו 37

טלפון: 52817, 52019

לצבא הגנה לישראל

מגן העם

שאו ברכה ליום עצמאותנו

ארגון עובדי בנק דיסקונט

בישראל

ברכותינו לצה"ל ליום העצמאות ה'91

אפנת
בגדי
גברים



סניפים: תל-אביב • ירושלים • חיפה

נעלי שינמן בע"מ

נובחר הנעלים

הנושוב ביותר בארץ

תל-אביב, רח' אלנבי 36 • רח' אלנבי 56
חיפה: רחוב הרצל 15

Aled Couture

שם דבר -
סריג מובחר

חליפות ג'רסי — שמלות ג'רסי

הנוראה הכולה „ב”

חדש באופנה

להשיג בכל החנויות המובחרות

להב

אפנת נשים וגברים

ת"א, רח' וולפסון 57, טל: 827102

טקסטיל בית-שאן

תל-אביב, רח' יבנה 22

טלפון: 611936

„וולקן” בתי יציקה בע"מ

חיפה, ת.ד. 624, טל. 71304

מיטב ברכותינו שלוחות
לצבא הגנה לישראל
ליום העצמאות הי"ט

עלית

חב' ישראלית לתעשית שוקולד
וסוכריות בע"מ

רמת-גן, דרך ז'בוטינסקי.
טל. 724182—721115

טרה

אגודה שתופית חקלאית בע"מ

נחלת-יצחק

רח' גבורי ישראל 65, טל: 31286

סוגת מפעלי סוכר בע"מ

ת.ד. קרית-גת

„פרי טנים” חדרה

אזור התעשייה, טל: 2785, 2665

טנא בע"מ

שיווק תוצרת חקלאית

השוק הסיטוני החדש

תל-אביב, טלפון 36417

חב' לשווק בטנים

תל-אביב, רח' הקונגרס 15

„הארגז” בע"מ

תל-אביב — ת.ד. 106

תעשיות מתכת ועץ

רחוב גבורי ישראל 94 • טלפון: 32251

„דופלו”

תעשית אריגים והלבשה בע"מ

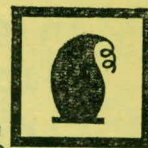
המשרד: ת"א, רח' הרצל 4, טל' 56079

ברכותינו לצה"ל ליום העצמאות ה'19



חסכת
עתידך הבטחת

הלואה וחסכון יפו-תל'אניב
אגודה החדידית בע"מ



אביקה בע"מ

תעשיות כימיות ופרמצבטיות
רמת-גן, ת.ד. 2077, טל. 721261

המניע — משאבות בע"מ

תל-אביב, רח' בית-אלפא 7, טל. 35928

חרושת מנועים ומכשירים חשמליים בע"מ

ת.ד. 7 רמלה

מפעלי ישראל אמריקה בע"מ

ת.ד. 6109 חיפה

שווק למפעלים כימיים בע"מ

חמרי ציפוי, בידוד, איטום לבנינים,
בניני תעשייה ורצפות וערבים לבטונים.
ייצור וביצוע

רח' לכיש 8 ת"א,

טל: 244791, 220496, 245768

חברה לקירור והנדסה בע"מ

ת"א, רח' תוצרת הארץ 12

טלפון: 253849

בתי זקוק חיפה בע"מ

ת.ד. 4 חיפה, טל. 73221

אליעזר סקר בע"מ

הספקה טכנית

סוכנים כלליים מלגות, "טאומוטור"

רחובות

רח' הרצל 166

טל. 951161

חיפה

דרך העצמאות 33

טל. 41177-9-8

מברכים את בית ישראל ליום העצמאות ה'19

מסד בע"מ. חב' החדידית להלואות וחסכונות

תל-אביב, שד' רוטשילד 79

טלפון 623306

בנק זרובבל אגודה שתופית מרכזית בע"מ

כל עסקי בנק

המשרד הראשי: ת"א, שדרות רוטשילד 44

9 סניפים ברחבי הארץ

גנוסר

קבוצת פועלים להתישבות שתופית בע"מ

פרייתז בע"מ

תל-אביב, דרך יפו 35, טלפון: 824289

English in England

שלה ילדך
להוכיח לימודים באנגליה

*140 שעות לימודים *44 יום

*היציאה-6 ליוני 1967 *המחיר- 1987 ל"פ

לפרטים פנה לסוכן הנסיעות שלך או למשרדי אופי

סניף ראשי ת"א: רח' בן יהודה 32

תל אביב: רח' אלנבי 13/א

ירושלים: אגף מלון המלך דוד.

חיפה: דרך העצמאות 62.

אילת: המרכז המסחרי החדש.

אופי

שירות נסיעות ותיירות בע"מ

בצאתך לחו"ל הבטח כספק בני אובדן וגיבה

בטרבלרס צ'קס של - COOKS

ההרשמה
מסתיימת
ב-31.5

ברכותינו לצה"ל ליום העצמאות ה-19

אחד הקבוצות והקיבוצים

רח' הירקון 123, תל-אביב
טל. 242341

תנועת המושבים

תל-אביב, רח' ריינס 6
טלפון 246241

הסתדרות המורים

תל-אביב, רח' ארלוזורוב 93

בית-אלפא

קבוצת פועלים להתישבות שתופית בע"מ

בארי

קבוצת פועלים להתישבות שתופית בע"מ

מועצה אזורית

י ו א ב

מועצה מקומית שלומי

דואר נע גליל מערבי

בחג העצמאות שלוחה ברכתנו

לממשלת ישראל
לצבא הגנה לישראל
לציבור הפועלים

לביצור בטחוננו
לקיבוץ נידחים
לעצמאות כלכלית
לאחדות פועלי ישראל

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
הועד הפועל

מועצת פועלי תל-אביב

רח' ברנר 5

לשכת המס המרכזית

בית הועד-הפועל

תל-אביב, רחוב ארלוזורוב 93

חב' בנין ועבודות צבוריות מיסודו של סולל-בונה

מחוז רמת-גן
שולחת ברכה ליום העצמאות

ברכתנו לצה"ל ליום העצמאות
אגודה צרכנית שתופית

דן

מיסודה של שכונת בורוכוב

לראש העיריה ולחברי המועצה
לעובדי עיריית תל-אביב ומשפחותיהם
ברכת חג שמח

מאחלים

הנהלת „תגמולים" וחברי המועצה

ברכת

בית

25% מסכום צבירתך —

על חשבון מס הכנסה

אתה עצמך מחליט על גובה ההפרשה החדשית ל"תגמולים" בע"מ. עפ"י הסדר מיוחד עם מס הכנסה יכול כל שכיר, הנותן למעבידו הוראה לגבות ממשכורתו סכום קבוע לקופה, לקבל בכל חודש זיכוי ממס הכנסה בשיעור 25% מן ההפרשה החדשית. כיוון שמלווה קליטה כאחוז ממס הכנסה, הרי שהחסכון גדול יותר, למעשה. עצמאיים מקבלים את הזיכוי בשיעור 25% (נוסף לזיכוי עבור הוצאות סוציאליות) עם מלוי הדו"ח השנתי. אם החלטת להפריש 50 ל"י לחודש, ל"תגמולים" — הרי רק 35 מהן על חשבונך, והיתר על חשבון מס ההכנסה ומלווה הקליטה.

ה צ מ ד ה

כל הסכומים שנוכרו לעיל הם לפני חלוקת רווחי ההצמדה. בעשור האחרון היה שיעור הגידול השנתי הנובע מהצמדה של נכסי החברים ב"תגמולים" בע"מ 5.7%. כדי להדגים את שיעור גידול הנכסים, כולל רווחי ההצמדה, נביא כאן דוגמה אחת: מי שהצטרף ל"תגמולים" בע"מ עם הקמתה בשנת 1957 וחסך מדי חודש סכום של 50 ל"י, צבר למעשה סכום של 6,000 ל"י. מתוך סכום זה רק סכום של 4,500 ל"י על חשבונו ואילו 1,500 ל"י על חשבון מס ההכנסה. הקופה ניכתה מסכום זה 60 ל"י בלבד להוצאות. סכום הרווחים שנצטברו לזכותו הגיע לסך — 2,750 ל"י. רווחי ההצמדה הוסיפו על כך סכום של 2,279.20 ל"י.

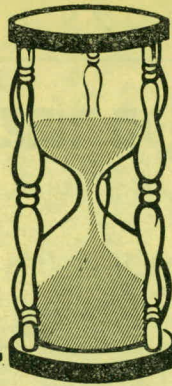
השקעה של 4,500 ל"י שווה כיום 10,969.20 ל"י!

ב י ט ו ח

כל חבר בקופה מבוטח באופן אוטומטי בבטוח חיים ללא תשלום נוסף וללא בדיקה רפואית, בסכום השווה לסכום חשבונו של כל חבר עד למכסימום של 15,000 ל"י (בתנאי שהתקבולים השנתיים לא עלו על 1,800 ל"י לשנה). בטוח זה חל עד שהחבר מגיע לגיל 65 שנה, ובתנאי שבתאריך ההצטרפות לקופה טרם מלאו לו 60 שנה.

ה ל ו ו א ו ת

אם תהיה זקוק לכסף, תוכל לקבל מ"תגמולים" בע"מ הלוואה בלתי צמודה, במסגרת הסכום העומד לרשות החברה למתן הלוואות לחברים.



שכיר או עצמאי

כעת תוכל גם אתה ליהנות

מיתרונות החברה

ב"תגמולים" בע"מ:

- צבירה מתוכננת
- חסכון ניכר
- במס הכנסה
- ביטוח חיים
- כפוף מאס הכנסה
- על כל הרווחים

כיצד יגדלו חסכוניותך

"תגמולים" בע"מ מוכה את חבריה בכל רווחיה. להוציא תיה מנכה הקופה 1% בלבד מסכום הצבירה השנתי ובשום מקרה לא יותר מ־12 ל"י לשנה (ולא לפי השיטה של 1% מהיתרה הכוללת).

אם תחליט לחסוך 50 ל"י לחודש, יגדל חסכוניך כדלקמן, עד שתגיע לגיל 65 שנה.

גיל הכניסה	צבירת נטו (בניכוי מס הכנסה)	הצטברות כוללת חלוקת רווחים
30	15,750.— ל"י	87,500.— ל"י
35	13,500.— ל"י	60,000.— ל"י
40	11,250.— ל"י	40,000.— ל"י
45	9,000.— ל"י	26,000.— ל"י
50	6,750.— ל"י	16,000.— ל"י
55	4,500.— ל"י	8,800.— ל"י
60	2,250.— ל"י	3,680.— ל"י

חישוב זה מבוסס על חלוקת רווחים בשיעור 7% בכל שנה. בעשר השנים האחרונות היה שיעור הרווחים הממוצע שחולק בשנה 7.4%. שיעור ההצטברות עשוי אם כן, להיות גדול יותר!

כעת כדאי גם לך להצטרף אל "תגמולים" בע"מ קרן מרכזית לתגמולים ופיצויים ע"י בנק הפועלים בע"מ

מי יכול להצטרף?

- כל עצמאי
- כל שכיר, שאינו חבר בקופת תגמולים.

שכירים כאלה, בין היתר, הם כל עובדי המדינה, אנשי צבא הקבע, שוטרים, מורים וכן כל השכירים העובדים במקומות שאינם מאורגנים.

מחלקות התשלומים של הצבא והמשטרה בדקו את תנאיהן של קופות הגמל של כל הבנקים, החליטו כי התנאים הטובים ביותר ניתנים על ידי בנק הפועלים והמליצו על הצטרפות לקופה זו.

גם לך כדאי להצטרף.

איך תצטרף?

פנה לסניף בנק הפועלים הקרוב למקום מגוריך. או שלח תלוש זה אל: בנק הפועלים, ת. ד. 27, תל-אביב.



תאריך.....

לכבוד

בנק הפועלים

ת. ד. 27

תל-אביב

א. נ.

אני שוקל הצטרפות ל"תגמולים" בע"מ.

אבקשם לשלוח אלי חומר אינפורמטיבי נוסף.

השם.....

הכתובת.....

עיר רחוב מספר

מקום העבודה.....

חתימה

